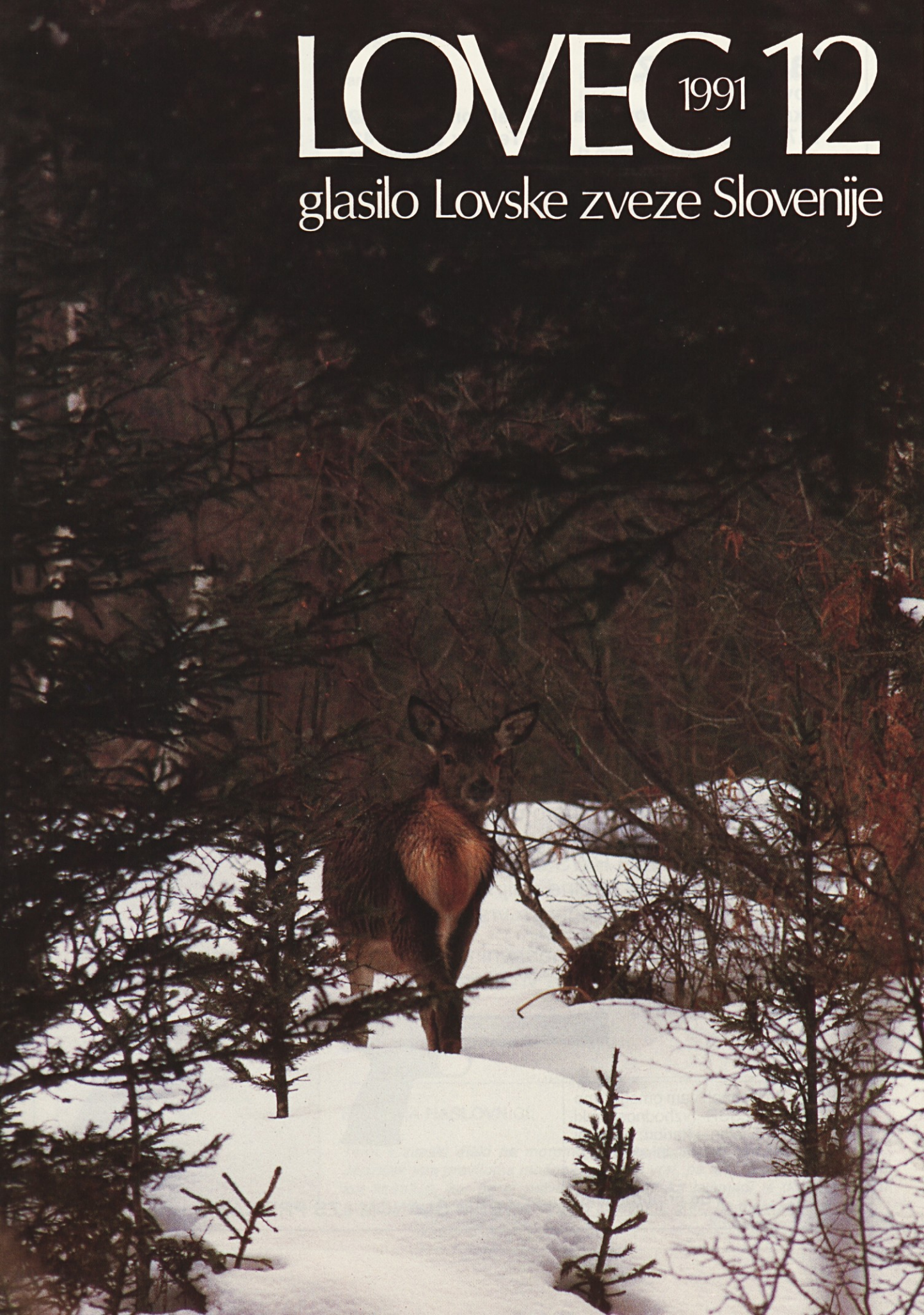

LOVEC 12

1991

glasilo Lovske zveze Slovenije

Hans Fanzoj

Borovlje – Ferlach
Puškarna in lovska oprema
A 9170 Borovlje

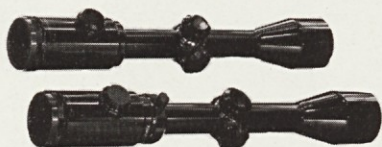
Telefon 9943 – 4227 – 2283
Telefax 9943 – 4227 – 2867

Najstarejši proizvajalec lovskega orožja ima stalno na zalogi:

- lovske dvoglede,

- strelne daljnoglede 6×40 , 4×32 , 4×12 ;

- Lovske bock šibrenice Falke z ejektorji (en ali dva sprožilca); neto cena od 7500 – 8000 ATS
- vse vrste nabojev, šibrenih in krogelnih ter diable za zračne puške (tekmovalni diaboli RWS in Haendler & Nattermann);
- montažne dele za strelne daljnoglede.
- pri nas lahko kupite tudi vse vrste lovskih rogov.

- Z nabavnim dovoljenjem lahko kupite pri nas tudi vse vrste revolverjev in samokresov.

Po ugodnih cenah vam omogočimo tudi lov v ZSSR (vzhodnosibirski los, severni jelen – karibu, navadni jelen, rjavi medved in sirska snežna ovca)

Se priporočamo!

VSEM ČLANOM LZS PRIZNAMO 10% POPUST

LOVEC

glasilo
Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXXIV, št. 12
december – grudni

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga D.P. DELO – Tiskarna Delo
v Ljubljani.
Poštnina je plačana pri pošti 61102 Ljubljana.

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic

Andrej Dvoršak, Branko Galjot,
Konrad Sajdi, Jože Perko, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Mojca Terseglav

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovci izhajajo praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v januarju.

Ta številka je izšla v 24 100 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata za
informiranje, št. 23-91, je
LOVEC oproščen prometnega davka.

Naročnino je treba plačati vnaprej na
žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Izvod revije stane 41 SLT

Za druge naročnike
je letna naročnina 496 SLT.
Za tujino 498 SLT (55,30 DEM).

Gradivo (razprti tipkopisi) za objavo
pošiljajte
Uredništvu glasila LOVEC,
Župančičeva 9 – p.p. 505,
61001 Ljubljana
Telefon (061) 214-948.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malih oglasov:

do 15 besed 180 SLT, od 15 do 25 besed
240 SLT, od 25 do 30 besed 300 SLT.
Za vsako nadaljnjo besedo 10 SLT.

Za člane lovskih organizacij
v R Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun
Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9,
Ljubljana: 50101-678-47158.

Devizni račun
50100-620-010-25731-3090/2

Telefaks: 061-217-994

IZ VSEBINE

Janez Gregori	338	Pozabljena ali zanemarljena dejavnost lovcev
Marjan Toš	339	Za vsakdanjo rabo...
Lov, divjad in naš čas	341	Iz dnevnega tiska
Franc Šetinc	342	Lovskogojitveni načrti zavrtni
Veljko Varičak	343	Inozemski lovski turizem v Sloveniji
»Trag« – B. Leskovic	346	Volčje populacije na ozemlju Jugoslavije
Bojan Tertei	347	Poznamo pravi pomen volka v naših gozdovih?
Slavko Polak	349	Živeti z medvedi – ameriška izkušnja za prihodnost
Boris Kolar	351	Vloga divjadi v integralni evidenci onesnaženosti okolja.
Lovske povesti in doživljaji	352	
Feri Poredoš	352	Volčja jaga
Lojze Števanec	355	Petelinje pero v snegu
Lovska organizacija	357	Jezerna roža – novi lovsko-kulturni center na Barju – S. Lenardič
	358	Ali poznamo Jovse – F. Šetinc
	358	Načrtovanje in izvajanje politike odstrela divjadi v letu 1990 – M. Toš
	360	Rezultati s prvenstva v lovskem streljanju za leto 1991 – B. Vasa
	360	Troboj treh LD – M. Kovič
Jubilanti	361	
	361	Gregor Glazer – 80-letnik
	361	Anton Petrovič – 60-letnik
	361	Alojz Arko – 60-letnik
Lovski optrnik	362	
	362	Petelin na počitnicah – S. Lenardič
	363	Čeda se je tudi tokrat izkazala – F. Svetec
	364	V Gorskem Kotarju že kontrolirajo lov na polhe
V spomin	365	
	365	Franci Strle
	365	Jože Elšnik
	365	Franc Kodra
Lovska kinologija	366	
	366	Častitljiv jubilej staroste slovenske kinologije in lovstva – V. Pirher
	366	Predvidena legla lovskih psov – KZS

SLIKA NA NASLOVNICI:

Telet v zimski dlaki ne moremo povsem zanesljivo razlikovati po spolu. Jelenček ima praviloma močnejše odlakan vrat, pa tudi temnejši je navadno kot košutica, kar pa ni pravilo. Zimska dlaka jelenjadi je dober toplotni izolator, ker je votla in napolnjena z zrakom. Sneg na dlaki se ne topi.

Foto Janez Papež, Diana

Pozabljena ali zanemarjena dejavnost lovcev

Današnjemu času dajejo pečat številne različne spremembe. Ne samo gospodarske in politične, spremembe nastajajo tudi v našem odnosu do okolja, do narave, spremembe nastajajo v našem mišljenju. Spremembe se vse bolj začrtujejo tudi v lovski dejavnosti, vse pogostejše se zastavlja vprašanje, kjer je njeno resnično mesto. Iskanje mesta lova in lovcev poteka velikokrat v družbi senc, ki smo jih včasih zaplodili sami s svojim neodgovornim ravnanjem. Premalokrat se tudi vprašamo, kako o naši dejavnosti sodijo nelovci, ki v njej vidijo predvsem kri in ubijanje. Premalokrat nam je tudi mar za javno mnenje, ki nezadržno postaja vse večja in vplivna sila.

Če je odraz dejavnosti v lovski organizaciji glasilo Lovec, potlej vidimo, da so zadnja leta imela pomembno mesto organizacijska vprašanja, številni sestanki in kongresi. Včasih smo pojarmali, da je vse preveč politike – seveda na rovaš drugih dejavnosti. In ena takih dejavnosti, ki je bila posebno živahna med obema vojnoma, je opazovanje in preučevanje ptičev, je tako imenovana ornitološka dejavnost.

Zanimanje za opazovanje in preučevanje ptičev ima v našem narodu globoke korenine. V tej dejavnosti smo se postavljali ob bok velikim narodom, njeni nosilci so bili dobri poznavalci ptičev, ki so jo s pisano besedo širili tudi v Lovcu.

Ko listamo po starih Lovcih, naletimo na številne prispevke o ptičih, beremo zanimivosti iz ornitološke beležnice ali pa ornitološka poročila. Skoraj ni številke revije, ki v lovskem nahrbtniku ne bi sporočala kakšne zanimivosti o ptičih. Zasledimo različne poročevalce o ptičjem življenju, posebno zagreti so bili dr. Janko Ponebšek, dr. Stanko Bevk pa belokranjski župnik Ivan Šašel. Pri slednjem je bila ob procesijah duhovna zbranost pogostokrat na preizkušnji, če so se v bližini pokazali kakšni zanimivi ptiči.

Favnističnih zapisov je v Lovcu vse manj, žal se premalo zavedamo njihove pomembnosti. So dragoceni podatki, pa naj gre za poznavanje neke vrste živali ali pa za živalstvo določenega območja. Zapisani podatki so dokument določenega časa, priča o stanju v nekem obdobju, so dragoceno gradivo za ugotavljanje sprememb, ki nastajajo tekom let.

Pomen ptičev okoli nas je treba osvetliti še z ene plati: so pomemben pokazatelj sprememb v okolju, saj zaradi svoje gibljivosti reagirajo nanje hitreje kot druge živali. Če jim kakšne spremembe ne godijo, se odselijo in mi kmalu ugotovimo, da določene vrste ni več tam, kjer smo jo navadno srečevali. Pravimo, da so ptiči indikatorji ekoloških razmer, so živalska skupina, ki hitro reagira na spremembe.

Podatki o opazovanju nekega ptiča v določenem kraju, ob določenem času imajo svojo vrednost kot favnistični podatek. Ko se jih zbere več, recimo o neki vrsti, ki se seli, dobimo podroben pregled o pojavlja-

nju vrste v naših krajih, to je tako imenovani fenološki pregled. Kar spomnimo se, kako v starih Lovcih lahko beremo sporočila o pojavljanju sloke pri nas, pa podatke o tem, kdaj so začeli peti prvi petelini. In tako začnemo brskati po podatkih objavljenih v Lovcu, vsak zapis o neki vrsti pomeni podatek, ki pomaga osvetliti celotno sliko o tej vrsti v naših krajih.

Mogoče nam je prav lovцем dano, da se veliko časa zadržujemo v naravi, kjer se srečujemo z različnimi zanimivostmi. In objava le-teh lahko veliko prispeva k poznavanju določenih vrst. Zato moramo poskrbeti, da bo spet zaživelo ornitološko poročanje, da bomo s poročili o opazovanju ptičev prispevali k pestrosti revije in obenem prispevali k znanstvenim izsledkom. Oživimo torej spet ornitološka poročila, pa tudi drobne prispevke v Lovskem oprtniku o opazovanju posameznih zanimivih vrst. In o čem bomo pisali? O opazovanju redkih vrst, pa o opazovanju vrste v življenjskem okolju, kjer je navadno ne srečujemo, o spomladanskem in jesenskem opazovanju selivk, o nenavadnem obnašanju, o ptičih v določenih predelih in še o mnogih drugih zanimivostih.

Marsikdo želi izpopolniti svoje poznavanje o ptičih, želi si nasvetov, kaj in kje naj opazuje. Mogoče komu ni poznano, da v Sloveniji že več kot deset let deluje **Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije** (naslov: Langusova 10, Ljubljana), ki združuje že blizu štiri sto članov, glavni njihov povezovalac pa je

revija **Acrocephalus**; v času obstoja društva je izšlo že 48 števil. Z veseljem bo društvo sprejelo nove člane, ki jih zanima življenje ptičev.

Marsikateri lovec ne ve, da tudi pri nas že vrsto let poteka akcija zimskega štetja vodne perjadi, ki je organizirana v okviru cele Evrope. Po raznih državah so pritegnili tudi lovce, ki s svojim poznavanjem vodne perjadi lahko prispevajo k tako pomembnemu opravilu. Zanimivo je, da tudi v sosednji Italiji lovci vse številneje sodelujejo pri tej akciji in tako streljanje počasi prehaja v obliko sodelovanja z naravo, v opazovanje, ki je tudi naravovarstveno osmisleno. Lovci tako pomembno prispevajo k poznavanju, rečemo lahko evropskemu poznavanju vrst vodne perjadi. Če želite, se lahko takoj pridružite občestvu opazovalcev ptičev, samo oglasiti se morate na sedežu društva, kjer boste dobili vsa navodila. Pri društvu potekajo še druge dejavnosti, kot npr. popisi ptičev (seveda tudi tistih, ki jih obravnava lovski zakon) v okviru letnega in zimskega ornitološkega atlasa Slovenije. Poskrbljeno je tudi za predavanja in društvene izlete.

Roko na srce: poznavanje ptičev (tudi lovni) je med lovci slabo. Spomnimo se samo razlikovanja ujed

posameznih vrst, pa rac ali gosi. Če bomo izostrili svoje poznavanje z opazovanjem, bomo presenečeni ugotovili, da nas je sčasoma opazovanje ptičev zasvojilo, vedno znova se bomo skušali postaviti po robu ugankam, ki se nam pojavljajo na poti. S poznavanjem bo vse bolj raslo zanimanje za ptiče in predmet našega zanimanja bomo začeli skrbno čuvati: skušali ga bomo ohraniti, ga varovati.

Večkrat smo priče razpravam o strokovni usposobljenosti lovcev v primerjavi z drugimi, ki bi radi upravljali z divjadjo. Razprave so večinoma brezplodne, saj enim kot drugim ponavadi manjkajo otipljivi argumenti, ki bi podkrepili zahtevo po tej pravici. Zavedajmo se, da je glavni argument delo, ki ga bomo opravili, delo, ki bo lovstvu dalo ugled tudi med nelovskimi dejavnostmi. Sem pa sodi tudi opazovanje in preučevanje ptičev, katerega del so opazovanja, objavljena v ornitoloških beležkah. Čim več bo narejenega, tem več pravice, tudi moralne, bo na strani lovcev. – In kaj ste videli zanimivega na svojem zadnjem obhodu?

Janez Gregori
(Prirodoslovni muzej Slovenije)

Za vsakdanjo rabo...

Ob koncu iztekajočega se leta, ki je bilo po svoje razgibano in zanimivo (tudi znotraj lovske organizacije in še kje drugje), je spet veliko najrazličnejših ugibanj, komentarjev in razprav o tem, ali naj tudi v prihodnje vsak slovenski lovec prejema revijo LOVEC. Prav je sicer, da se ta vprašanja pojavljajo na dnevnem redu lovskega vsakdanjaka, čeprav se hkrati zdi, da so večkrat slabo zastavljena in po svoje celo nasprotujoča. Vsak ima pravico povedati svoje in zato v uredništvu našega glasila pričakujemo več polemičnih prispevkov o tem, kakšno naj bo v reviji pisanje, predvsem pa o tem, ali naj bo glasilo obvezno za vsakega slovenskega lovca, ki ga plačuje s članarino. Veliko je namreč razmišljanj, da naj se revija LOVEC enostavno pojavi na trgu in deli usodo drugih revij in časopisov, ki ta čas izhajajo na Slovenskem. Prehod izdajanja in prodaje revije LOVEC na t.i. prosti trg pomeni, da bi se lovci samostojno odločali, ali bodo naročeni na LOVCA ali ne (ali drugače povedano, ali bodo LOVCA kupili ali ne). Takšen predlog bi veljalo dodobra pretehtati, predvsem pa razmisliti o njegovih posledicah. Eno pa je zagotovo dobro – LOVEC naj se čimprej najde tudi v prosti prodaji, saj bo gotovo zanimiv tudi za večje število nelovcev. Ob tem povejmo, da ima že sedaj Lovca naročeno prek 1000 nelovcev, ki jim je revija všeč.

O spremembah, ki so jih predlagali na septembrski seji Izvršnega odbora LZS, je razpravljal Uredniški odbor glasila LOVEC. Člani uredniškega odbora pa so pobudo sicer sprejeli, vendar izrazili ob tem veliko tehtnih pomislekov. Najvažnejša so naslednja stališča:

1. Že od leta 1910 je bilo izdajanje LOVCA vključeno v članarino SLD (Slovenskega lovskega društva). Neobvezno pa so ga lahko naročali tudi zakupniki in podzakupniki lovišč in seveda nelovci.

2. LOVEC je ne le obvezno izobraževalno čtivo za slehernega slovenskega lovca, pač pa tudi nekakšen »uradni list«, ki nas seznaja z obveznimi strokovnimi usmeritvami in sodobnimi načeli in dogajanjem okrog lovstva. Le s tako, sprotno obveščenostjo (in seveda tudi osveščenostjo), si lahko lovec pridobi pravico do opravljanja odstrela divjadi, ki mora biti strokoven, preudaren in etičen. Vse to pa (poleg ostalega) prinaša LOVEC. Člani uredniškega odbora smo bili mnjenja, da smo v okviru LZS celo upravičeni zahtevati, da se vsak lovec obvezno izobražuje (dopolnilno) in se sproti seznanja z najvažnejšimi aktualnostmi.

3. Neobvezna naročnina na LOVCA bi bil zavesten korak nazaj v razvoju slovenske lovske organizacije. Brez dvomov bi se namreč kaj hitro prekinila informativna vez LZS-ZLD-LD-član, ki je doslej vključevala res slehernega člana (če je seveda to hotel). Prispevala bi k zgolj pavšalističnemu odnosu do naše lovske organizacije in slabitvi njenih temeljnih osnov, načel in vloge.

4. Po zbranih podatkih je obvezna naročnina na društveno glasilo tudi v nekaterih drugih sorodnih organizacijah (Ribič, Slovenski čebelar ipd).

Menim, da je uredniški odbor temeljna stališča dobro oblikoval, kljub temu da bi morali o vsakem posebej povedati še kaj. Toda o tem kdaj drugič, saj sem globoko prepričan, da načenjamo hvaležno temo, ki bo po vsej verjetnosti tudi polemična. Ustvarjalna kritika (in polemika), ki ne bo vsepovprek rušila in žalila, je dobrodošla.

In ob koncu tega skromnega razmišljanja še kratek skok v preteklost. Davnega leta 1912 (torej ne več kot skoraj 80 let nazaj) najdemo v III. letniku LOVCA, števil. 9 (stran 173) zapis, da »je takoj na začetku izhajanja Lovca odboru SLD uspelo, da je bila članarina vezana

z naročnino«. Vsak član SLD je torej moral biti hkrati tudi naročnik LOVCA. »Članstvo se je delilo na redne člane SLD, ki so letno plačevali 5 avstrijskih kron (1 kg mesa je tedaj stal 0,80 krone), in ustanovne člane (premožnejše), ki so plačali enkratni znesek 50 kron (strošek 1 lovske obleke) in so bili v kasnejših letih oproščeni letne članarine«. Leta 1913 pa je bila zapisana ocena, ki jo lahko na kratko povzemamo takole: »Vse, kar prinaša LOVEC, je potrebno upoštevati, saj se le težko koristi lovišču. Kdor ne bere in se ne briga

za nauke iz lovskega lista, je le škodljiv divji lovec ali pa smešen nedeljski rekordavzar«.

Naj mi bo dovoljeno, da o pomenu tovrstnih odločitev in razmišljanj zapišem obširnejše mnenje s komentarjem v eni od prihodnjih številke LOVCA. Nenazadnje zaradi tega, ker je o nekaterih stvareh potrebno pisati objektivno in pošteno, upoštevajoč tudi pretekli čas. Za zgodovino pa pravijo, da je dobra učiteljica, mar ne?

Marjan Toš

Opozorilo glede dobivanja glasila Lovec v letu 1992

TAJNIKOM LOVSKIH DRUŽIN!

Konec decembra 1991 bomo poslali zvezam lovskih družin (ZLD) računalniško izpisane sezname članov (stanje decembra 1991). Vse tajnike ZLD prosimo, da jih **fotokopirajo v dvojniku in pošljejo tajnikom lovskih družin (LD)**. Ti naj v oba izvoda vnesejo popravke: prečrtajo naj vse tište člane in njihove naslove, ki iz kakršnihkoli razlogov niso več člani LD (umrl, se izpisal, zamenjal LD ipd.), vse nove člane pa naj dopišejo na koncu seznama. **Napišejo naj tudi morebitno spremembo funkcije članov** – posebno naj bodo pozorni na spremembe pri **starešini, tajniku in blagajniku**. Od 1. 1. 1992 potrebujemo natančne rojstne podatke za vsakega člana (tudi dan in mesec)!

Tajniki vsake LD v Sloveniji morajo po pregledu in popravkih računalniškega izpiska obvezno napisati, koliko članov je v LD skupno (skupno število), prav tako naj na seznamu označijo častne člane LD (funkcija »J«), katerim naj se pošilja le glasilo Lovec in bodo za njih priložili naročilnico, ki bo veljala vse do preklica. Prosimo pa, da nam za leto 1992 pismeno sporočite imena tistih častnih članov (za katere ste poravnali naročnino s posebnim, ločenim nakazilom), ki ne želijo ali iz kakšnega drugega razloga ne bodo več dobivali glasila v letu 1992. Ker morajo zveze lovskih družin popravljene računalniške sezname dostaviti na Lovsko zvezo Slovenije (uredništvo Lovca) najkasneje **do 29. februarja 1991**, naj tajniki LD popravljene računalniške izpiske (v dvojniku!) po možnosti **takoj** pošljejo svoji ZLD. Uredništvo opozarja tajnike ZLD, da bo moralo neustrezno ali pomanjkljivo popravljene fotokopije računalniško izpisanih seznamov LD za leto 1992 vračati pisarni ZLD, zato

poziva vse tajnike ZLD, da tudi sami sproti opozarjajo tajnike LD na poslano pomanjkljivost.

Naklado vsaki številki Lovca določimo 15 dni pred njenim izidom. Vsem lovcem, katerih naslove bomo prejeli uradno (obvezno prek ZLD!) med letom, vsaj 15 dni pred izidom številke, lahko zagotovimo tekočo in tudi vse naslednje številke Lovca. Pred tem izišle številke pa lahko dobijo le, če bodo izvodi še na zalogi. Vsako številko Lovca tiskamo sicer z določenim številom rezervnih izvodov, vendar vsem zamudnikom in med letom sprejetim članom žal ne moremo zagotoviti vseh številke za nazaj.

SPOROČANJE SPREMEMB NASLOVOV MED LETOM

Spremembe vaših naslovov, ki so nastale zaradi preselitve med letom (zaradi zamenjave lovske družine, selitve ipd.) **sporočajte uredništvu glasila Lovec samo pisno in obvezno prek ZLD**. Ne pozabite poleg vašega naslova napisati tudi stari naslov (ki ga prečrtajte) in **ime vaše lovske družine**. Na to vas opozarjamo zato, da ne bo nepotrebnih negotovanj in slabe volje. Za vsa pojasnila smo vam na voljo po telefonu (061) 214-948, vsak delavnik od 7. do 14. ure.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
61001 Ljubljana

(Iz dnevnega tiska)

Odstrel divjih prašičev in jelenjadi na Goričkem.

— Marija Pozsonec, delegatka v družbenopolitičnem zboru Skupščine Republike Slovenije, je v svojem vprašanju, naslovljenem na slovensko vlado, predlagala: vprašanje škode, ki jo povzroča kmetom divjad, je treba učinkovito rešiti v dogovoru z Madžarsko, tudi z zaščitno ograjo, če je potrebno! Izvršni svet je odgovoril (Poročevalec Skupščine Republike Slovenije z dne 18. septembra), da so lovske organizacije v Prekmurju znatno povečale odstrel divjih prašičev in več skoraj ne morejo narediti. Če ne bo ukrepov tudi na madžarski strani, bodo na obdelane površine Prekmurja prihajali vedno novi divji prašiči.

Drugače pa je z jelenjadjjo. Odstrel je razmeroma nizek in neustrezno razporejen zlasti po loviščih lovskih družin. Lovci so, na primer leta 1989, odstrelili mnogo preveč jelenov in premalo košut in mlade jelenjadi.

V odgovoru izvršnega sveta zasledimo tudi prikrito kritiko, češ Lovska zveza Slovenije pri dogovorih s tuji no nastopa docela samostojno, pri tem ne išče sodelovanja z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter ga o rezultatih dogovorov ne obvešča...

Različni naslovi za istega medveda. — Vlasta Felc je 15. oktobra v Delu objavila fotografijo in vest z naslovom Poključskega klavca ni več. Rjavi medved, ki ga je

pred štirimi meseci zaneslo na Poključko, kjer je raztrgal več ovc, je končal svojo pot na Voklem. Uplenil ga je Branko Pretnar, član LD Bled.

Miran Šubic je v Neodvisnem dnevniku dne 17. oktobra poročal o poključkem medvedu pod naslovom Žalosten konec medveda. Mladen Berginc iz Triglavskega narodnega parka se je vprašal, ali ne bi naša država in družba storili več, če bi poravnali škodo za pobite ovce, obenem pa poskrbeli, da bi medveda kot redko zver skušali čim bolj zavarovati. Tudi na tolminski strani imajo težave z medvedom, a drobnico zapirajo v staje, in tudi tako hudega nasprotovanja proti medvedu ni. Poključski »klavec« je tehtal vsega 90 kilogramov in torej ni bil tak strah in trepet, kot so ga prikazovali.

Pričakovati je bilo, da se bo pojavil v Delovi rubriki Pisma bralcev tudi kak glas protesta. Nismo se motili. Dušan Lipovec, akademski slikar iz Kamnika, je napisal: »Če že koga lahko imenujemo 'klavci', so to zagotovo generali in njihova soldateska z juga nekdanje Jugoslavije, ne pa uplenjeni medved z Gorenjske. Kadar žival ubija, pleni zato, da se prehrani. Edino človek ubija zaradi užitka ali 'višjih ciljev'.«

Lovci izstopili iz jugoslovanske zveze. — Delo in Slovenec sta 16. in 17. oktobra poročala, da je Lovska zveza Slovenije izstopila iz članstva Lovske zveze Jugoslavije. Ob tem je izrazila upanje, da bo, ko se bodo razmere uredile, sodelovala z lovskimi organizacijami, s katerimi je doslej sodelovala v Lovski zvezi Jugoslavije, tako kot sodeluje z lovskimi organizacijami drugih držav.

Kje v Idriji še živi divji petelin? — Na idrijskem posvetovanju gozdarjev, lovcev in naravovarstvenikov so, kot poroča Delo dne 22. oktobra, po pogovoru s prizanim mednarodnim strokovnjakom za ekologijo dr. Mihom Adamičem sklenili priporočiti lovcem, naj bi naredili popis števila in krajev, kjer divji petelin v občini še živi. Na podlagi zbranih podatkov bi se odločali za varstvene ukrepe. V občini so pripravljeni območja z rastišči divjega petelina, ki jih je čedalje manj, zaščititi kot rezervate ali celo krajinske parke. K sodelovanju bodo pritegnili tudi mejaše iz novogoriške, ajdovske in tolminske občine.

Kdo bo streljal? — Revija Jana dne 23. oktobra objavlja pogovor z Brunom Skumavcem, predsednikom Lovske zveze Slovenije, in z Antonom Simoničem, republiškim inšpektorjem za lovstvo pri ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Medtem ko prvi meni, da je lovska organizacija veliko storila za ohranitev naše divjadi, pa tudi za to, da bi bila škoda, ki jo povzroča divjad, čim manjša, je drugi bolj kritičen do lovcev. Sicer pa je najbolje, da na kratko povzamemo njuni razmišljanji, kakor ju je — upamo, da prav — zapisala Albina Podbevšek.

Bruno Skumavc: »Divje živali na srečo ne poznajo meja. Najrajši imajo široka prostranstva, kjer se lahko svobodno gibljejo in si iščejo hrano. Ne marajo ne kmetov ne lovcev, tudi nabiralci gozdnih sadežev jih motijo. A človek si je tako kot del narave podredil tudi divje živali. Vendar jim ne le streže po življenju, ampak tudi skrbi za njihov razvoj, za hrano in okolje.«

Anton Simonič: »Osnovna

novost (nove lovske zakonodaje, op. ur.) je v tem, da lovske družine ne bodo več delale na svojo roko, ampak jih bodo nadzorovali strokovnjaki. Pri oblikovanju politike pa bodo sodelovali zainteresirani: od kmetov, gozdarjev, biologov, varstvenikov okolja do lovcev.«

Novinarka Albina Podbevšek končuje svoj članek:

»In kaj bodo pri tem imeli lastniki zemljišč? Gospa, ki bo postala lastnica 300 hektarov gozdov na Gorenjskem, bo lahko imela kaj besede o divjadi v Sloveniji, če jo bodo izvolili v kak sosvet ali kaj podobnega; v nobenem primeru pa si ne bo mogla najeti lovcev ali dati svojih gozdov v zakup za lov...«

Lov na polhe in slovenska televizija.

— Lea Eva Müller v isti številki Jane graja polharje, ki »polhajo iz strasti« in se s tem celo javno hvalijo. Takole pravi: »Vemo, da je treba za eno pokrivalo zbrati 34 najlepših kožic, to pomeni, da jih je treba pobiti najmanj sto, da pride mo do polhovke...« Potem se čudi odločitvi voditeljice televizijske oddaje Zdravo, da si je za temo izbrala prikaz te nehumane tradicije. Manjka samo še obsodba naših pisateljev, vključno z Valvasorjem, ki so tako lepo opisali polhanje in ga povezali z našo ljudsko tradicijo. Müllerjeva tudi ni odgovorila na vprašanje, kako v bodoče loviti polhe, če bi pasti (šklope) prepovali.

G. Müllerjevi sta v Pismih bralcev odgovorila Blaž Krže in Ivo A. Božič, oba iz Ljubljane. Prvi ji svetuje, naj pusti Slovence, da nadaljujejo tradicijo polhanja. V Valvasorjevih časih so verovali, da polhe pase in preganja sam hudič, danes pa se ta spravlja nad polharje.

Drugi pričakuje, da se bo ga. L. E. Müller slovenskim lovcem javno opravičila.

Kam s fazani, ko ni lovcev.

– Slovenec in Slovenske brazde (Boris Hegeduš) pišeta o težavah gojitvenega lovišča Fazan v Beltincih. Doslej so vsako leto gostili okrog 700 tujih lovcev, zdaj pa jih je zaradi vojne čeda-

lje manj. Direktor Aleksander Gergar pravi, da bodo fazane, ko jim bo zmanjkalo hrane, izpustili na prostost. Podobno škodo zaradi vojne ima tudi Kompasovo lovišče v Gornjih Petrovcih.

Spet steklina v Vremski dolini. – Po Delu z dne 23. oktobra povzemamo, da so

v zadnjega pol leta na območju Vremške doline za beležili dvanajst primerov stekline. Stekle lisice so se priteple celo v vas. Steklino nevarno širijo predvsem tudi potepuški psi in mačke, ki jih bo treba čimprej pokončati.

Zaščitnik zelene bratovščine. – Kakor poročajo Slo-

venske novice z dne 21. oktobra, so v Logu pod Mangrtom v cerkvi sv. Huberta, ki je zaščitnik lovcev, pripravili mednarodno lovsko mašo. Ložanski župnik Černigoj je maševal v slovenščini, italijanščini in nemščini, torej v jezikih lovcev, ki so prišli na srečanje. Lovski rogovi so nado meščali cerkveno petje.

Lovskogojitveni načrti zavrnjeni

Kakšne pripombe ima oblast v Kranju in Radovljici na lovce in njihovo gospodarjenje?

Franc Ekar iz Kranja piše, da sta kranjska in radovljiška skupščina na svojih zadnjih sejah zavrnili petletne lovskogojitvene načrte. Radovljiški postopek je bil objektivnejši, ker se naslanja na sprejetje nove zakonodaje, medtem ko je v Kranju pripravil podrobno »analizo« gozdarski in ne lovski inšpektor, kar že samo po sebi nekaj pove...

Pripombe na radovljiški lovskogojitveni načrt povzemamo po Gorenjskem glasu z dne 15. oktobra: iz načrta lovske družine Bled ni razvidno sodelovanje s Triglavskim narodnim parkom, ki je nujno za uresničitev letnega načrta odstrela muflona in jelenjadi. Lovska družina Bohinjska Bistrica bi morala zmanjšati številčnost jelenjadi. Iz načrta Lovske družine Jelovica je po mnenju odbora za kmetijstvo mogoče sklepati, da ne pozna dogovora med lovci in ostalimi uporabniki prostora. Lovska družina Kropa predvideva intenzivno krmljenje in povečanje staleža jelenjadi, kar je za kmetijstvo in gozdarstvo nesprejemljivo. Lovskogojitveni načrt Triglavskega narodnega parka obravnava območje kot lovišče, kar je v nasprotju s konvencijo za narodne parke. V nekaterih načrtih je tudi premalo poudarjen problem škode, ki jo povzroča divjad. **Skupščinski odbor za kmetijstvo namreč meni, da bi bilo treba pri načrtovanju staleža (številčnosti) in letnega odstrela izhajati iz škode, ki jo divjad povzroča na kmetijskih zemljiščih in v gozdovih.**

Pripombe kranjske gozdarske inšpekcije so že bile na rešetih kritike izvajalcev lova, predvsem lovskih strokovnjakov, ki menijo, da se bodo morali bolj obrniti navzven – postati javni delavci in naravovarstveniki. Gradivu gozdarske inšpekci-

je zamerijo predvsem neresničnost nekaterih ugotovitev in deloma tudi neresnost. »Analiza«, na primer, ugotavlja, da načrti preveč govorijo o »številčnosti in strukturi« posameznih vrst divjadi, češ da tega ni mogoče realno ugotoviti. Gradivo enkrat opozarja, da bi moral lovskogojitveni načrt natančno določati površine grmišč, pašnikov in podobnega, drugič pa ugotavlja, da ni mogoče ugotoviti številčnosti divjadi in da tudi odstrel ne bi smel biti natančnejše načrtovan za več let naprej. Inšpekcija očita nekaterim lovskim družinam, na primer LD Jezersko, da obravnavajo gamsa in jelenjad kot

»svojo« divjad, čeprav mora načrtovanje upoštevati širše območje populacije in ne le interese lovišča. Lovski družini Udinboršt inšpektor očita, da načrtuje odstrel risa in medveda, namesto da bi ga zaščitila kot uravnavalca parkljaste divjadi. Nekateri družine opozarja, da podcenjujejo problem škode, ki jo povzroča divjad. Podjetju za gojitev divjadi Kozorog – Kamnik prisodi samovšečnost, pri tem pa avtor »analize« Savo Vovk pozabi dodati, da je samovšečen tudi sam, saj na vse strani deli edinozveličavne pripombe in kritike.

Franč Šetinc

Inozemski lovski turizem v Sloveniji

Veljko Varičak

Rezultati inozemskega lovskega turizma v letu 1990 so več kot zadovoljivi. V tem letu je v naši republiko lovilo 5791 tujih lovskih gostov (v letu 1985 5109; indeks povečanja v enem letu je torej 113), dohodek od odstrelnih taks in dnevnih lovnih pristojbin, torej le za lovske storitve (brez hotelskih stroškov in druge porabe) pa je znašal 3.384.753 ameriških dolarjev (v letu 1989 je ta bil 2.892.735 dolarjev; indeks povečanja v enem letu je torej 117). To je več, kot smo lahko pričakovali. Poudariti pa moramo, da so to podatki za celotno območje Republike Slovenije, torej je v tem rezultatu seštevano tako število tujih lovskih gostov kot tudi devizni dohodek iz 411 lovskih družin, ki so prek 17 zvez lovskih družin združene v Lovsko zvezo Slovenije, kot tudi iz lovišč, ki jih združuje Skupnost OZD za lovstvo in ribištvo.

Iz *razpredelnice I* je razvidno število lovskih gostov v slovenskih loviščih

I. ŠTEVILO LOVSKIH GOSTOV V LETIH 1985–1990

Leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990
LZS	1.982	2.067	2.393	2.672	2.873	3.328
Indeks	100	104	121	135	145	168
OZD	1.565	1.821	1.747	2.068	2.236	2.463
Indeks	100	116	112	132	143	157
SKUPAJ RS:	3.547	3.888	4.140	4.740	5.109	5.791
Indeks	100	110	117	134	144	163

v obdobju od leta 1985 do leta 1990 in to tako v loviščih lovskih družin kot tudi tistih, ki jih združuje Skupnost OZD. Iz te razpredelnice je razvidno, da se je število lovskih gostov od leta 1985 dalje zelo povečevalo. Indeks porasta števila lovskih gostov v tem obdobju je v loviščih lovskih družin 168, v loviščih skupnosti OZD 157, skupni indeks porasta za celotno območje Republike Slovenije pa je 163. To je porast, s katerim smo lahko res zadovoljni. V letu 1990 je v slovenskih loviščih lovilo 5.791 tujih lovskih gostov in sicer: 56,2% Ita-

lijanov, 15,8% Nemcev, 25,1% Avstrijcev, 0,4% Francozov, 0,6% Švicarjev in 1,9% ostalih. Ti podatki pa nam narekujejo vprašanje in terjajo odgovor, ali se bomo tudi v bodoče zadovoljevali s sedanjo strukturo obiskovalcev naših lovišč je iz Italije, Avstrije in Nemčije, medtem ko je število gostov iz Francije, Švice in ostalih držav zanemarljivo. Če bomo želeli povečati obisk tujih lovskih gostov, se bomo morali usmeriti tudi na Švico in Francijo, ki sta po številu tamkajšnjih lovcev za nas vsekakor

V DECEMBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad, če je odstrel seveda planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem prepovedala.

navadni jelen – samec
jelen damjek – samec

košuta navadnega jelena
in tele ter
damječja košuta in tele

divji prašič

srna in mladič

medved

mufon oven in
mufonka ter jagnje

gams kozel

gamsja koza
in mladič

jazbec

zlatica, belica,
dihur

polh
do 15. 11.

poljski zajec
do 30. 11.

fazan

mlakarica, črna lisica,
regeljč, kreheljč

gozdni jereb – petelin

golob grivar,
grlice

veliki kljunač
in kozica

kragulj
in skobec

11. XII. vzide ob 7.33 in zaide ob 16.17
26. XII. vzide ob 7.43 in zaide ob 16.22

● = 6. XII.,

☉ = 14. XII.,
vzide ob 12.11
zaide ob --

☼ = 21. XII.,
vzide ob 16.10
zaide ob 8.44

☽ = 28. VI.,
vzide ob 0.46
zaide ob 11.40

zanimiva trga, iz obeh držav pa je doslej prihajalo na lov v Slovenijo le simbolično število lovskih gostov.

Iz *razpredelnice II* je razvidno, da je dohodek od inozemskega lovskega turizma (samo za neposredne lovske storitve) od leta 1985 dalje močno narasel, tako v loviščih lovskih družin kot tudi v loviščih Skupnosti OZD. Indeks porasta od leta 1985 do leta 1990 je za lovišča lovskih družin 239, za lovišča Skupnosti OZD 265, medtem ko je indeks porasta za celotno območje Republike Slovenije 254.

Iz *razpredelnice III* so razvidni podatki za lovišča lovskih družin po ZLD, gojitveni lovišči LZS, lovišča Skupnosti OZD ter za celotno območje Slovenije lovne površine, število tujih lovskih gostov, celotni dohodek od lovskega turizma v ameriških dolarjih, dohodek od lovskega turizma v ameriških dolarjih na 100 ha lovne površine in dohodek od lovskega turizma v ameriških dolarjih na enega lovskega gosta. Zlasti slednja dva podatka sta indikativna in zanimiva. Dohodek v ameriških dolarjih na 100 ha lovne površine se v loviščih lovskih družin, združenih v zveze lovskih družin, giblje od 24,12 pa do 303,60 ameriških dolarjev, v loviščih Skupnosti OZD je ta 1.012,86 ameriških dolarjev, v gojitvenih loviščih

II. DOHODEK V US \$ V LETIH 1985–1990

Leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990
LZS	556.535	690.497	896.375	1,109.351	1,138.388	1,329.532
Indeks	100	124	161	199	205	239
OZD	774.782	912.093	1,341.895	1.221.000	1,754.347	2,055.221
Indeks	100	118	173	158	256	265
SKUPAJ RS:	1,331.317	1,602.590	2,238.270	2,330.351	2,892.735	3,384.753
Indeks	100	120	168	175	217	254

LZS pa celo 1.086,09 ameriškega dolarja. Povprečje za celotno območje Slovenije je 200,16 ameriških dolarjev.

Tudi dohodek, izražen v ameriških dolarjih, na enega lovskega gosta je zelo različen. Ta se v loviščih lovskih družin, združenih v ZLD, giblje od 98,19 pa do 595,92 ameriških dolarjev (povprečje je 378,73 dolarjev), v loviščih OZD je 834,44 ameriških dolarjev, medtem ko v gojitvenih loviščih LZS doseže kar 2.411,76 dolarjev. Slovensko povprečje je 584,48 ameriških dolarjev od enega lovskega gosta, kar je odličen rezultat, še zlasti, ker v tem znesku niso zajete hotelske in ostale usluge.

Odstopanje od slovenskega povprečja vam bo razumljivo, če upoštevamo dejstvo, da lovske družine dajejo za potrebe inozemskega lovskega turizma le del načrtovanega odstrela, medtem ko gojitveni lovišči LZS in lovišča Skupnosti OZD name-

nijo celotni, oziroma pretežni del odstrela trofejne, pa tudi male divjadi za potrebe inozemskega lovskega turizma. To pa je seveda razumljivo, saj se ta lovišča v celoti financirajo le iz dohodkov pridobljenih iz lovišč, njihove potrebe po denarnih sredstvih pa so tudi večje kot v lovskih družinah, saj se iz dohodka lovišča krijejo tudi stroški za poklicno lovsko-čuvajsko službo in upravljanje lovišč, medtem ko se v lovskih družinah opravlja lovsko-čuvajska služba in vodenje inozemskih lovskih gostov volunteersko. Seveda pa so rezultati inozemskega lovskega turizma po območjih dokaj različni in so zelo odvisni tudi od ekoloških razmer, številčnosti divjadi, vremenskih razmer ipd., pomemben dejavnik pa so tudi organizacijske sposobnosti odgovornih, ki skrbijo za inozemski lovski turizem, in od njihove pripravljenosti, da se požrtvovalno ukvarjajo s to vrsto turistične dejavnosti, ki je pomemben vir dohodkov lovskih organizacij.

Iz *razpredelnice IV*, *V* in *VI* je razvidno število velike in male divjadi, uplenjene v letu 1990 v loviščih lovskih družin po zvezah lovskih družin in v loviščih, včlanjenih v Skupnost OZD ter primerjalni *razpredelnici* za obdobje od leta 1985–1990. Tako pri odstrelu velike kot tudi male divjadi vidimo z rahlimi oscilacijami trend stalnega naraščanja, kar se bolj ali manj ujema tudi s številčnostjo divjadi v loviščih, oziroma pri mali divjadi tudi s številom umetno vzrejene in v lovišča izpuščene divjadi. To velja zlasti za fazane, poljske jerebice in race mlakarice.

Če hočemo podati oceno našega delovanja na torišču inozemskega lovskega turizma za šestletno obdobje od leta 1985 do leta 1990, lahko ugotovimo:

– da se je dohodek od inozemskega lovskega turizma nenehno zviševal, tako v loviščih lovskih družin kot tudi tistih, ki so združena v Skupnosti OZD. Indeks porasta je za lovišče lovskih družin 239, za lovišča Skupnosti OZD 265, medtem ko je indeks

III. LOVNE POVRŠINE, ŠTEVILO LOVSKIH GOSTOV, DOHODEK V US \$, DOHODEK V US \$ NA 100 HA LOVNE POVRŠINE IN DOHODEK V US \$ NA ENEGA LOVSKEGA GOSTA PO ZLD, GZ LZS IN OZD V LETU 1990

ZLD	Lovna površina ha	Število gostov	Dohodek v US \$	Dohodek v US \$ na 100 ha lov. povr.	Dohodek v US \$ na 1 lovskega gosta
Bela krajina	37.490	66	24.129	64,36	365,59
Gorenjska	122.490	99	51.709	42,21	522,31
Gorica	157.971	284	111.809	70,77	393,69
Idrija	40.768	27	13.874	34,03	513,85
Kočevje	59.880	46	18.257	30,49	396,89
Ljubljana	139.721	110	47.539	34,02	432,17
Maribor	145.391	398	189.442	130,30	475,98
Notranjska	32.255	91	21.831	67,68	239,90
Notranj. LGO	67.734	128	76.278	112,61	595,92
Novo mesto	91.768	193	32.024	34,89	165,92
Obalno-Kraška	85.506	345	155.137	181,43	449,67
Posavje	93.797	443	43.500	46,37	98,19
Prekmurje	62.650	253	115.356	184,12	455,95
Prlekija	30.404	225	92.307	303,60	410,25
Ptuj	70.490	339	124.339	176,39	366,78
Savinj.-Kozjan.	178.532	210	114.659	64,22	545,99
Zasavje	63.606	37	15.342	24,12	414,65
SKUPAJ LD:	1,480.556	3.294	1,247.532	84,26	378,73
GL LZS	7.550	34	82.000	1.086,09	2.411,76
SKUPAJ LZS:	1,488.106	3.328	1,329.532	89,34	399,50
OZD	202.913	2.463	2,055.221	1.012,86	834,44
SKUPAJ RS:	1,691.019	5.791	3,384.753	200,16	584,48

IV. ŠTEVILO UPLENJENE VELIKE IN MALE DIVJADI PO ZLD IN OZD V LETU 1990

ZLD	VELIKA DIVJAD	MALE DIVJAD
Bela krajina	46	230
Gorenjska	129	24
Gorica	287	117
Idrija	53	—
Kočevje	46	—
Ljubljana	149	328
Maribor	446	508
Notranjska	29	234
Notranj. LGO	63	798
Novo mesto	179	551
Obalno-Kraška	237	2.491
Posavje	142	701
Prekmurje	310	486
Prlekija	153	1.331
Ptuj	212	2.182
Savinj.-Kozjan.	322	191
Zasavje	48	23
SKUPAJ LD:	2.868	10.195
GL LZS:	92	49
SKUPAJ LZS:	2.960	10.244
OZD	2.171	22.890
SKUPAJ RS:	5.131	33.134

V. ŠTEVILO UPLENJENE VELIKE DIVJADI OD LETA 1985–1990

Leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990
LZS	1.636	1.673	2.085	2.494	2.545	2.960
Indeks	100	116	127	152	156	181
OZD	1.405	1.420	1.249	1.406	1.995	2.171
Indeks	100	101	89	100	142	155
SKUPAJ RS:	3.041	3.093	3.334	3.900	4.540	5.131
Indeks	100	102	110	128	149	169

VI. ŠTEVILO UPLENJENE MALE DIVJADI OD LETA 1985–1990

Leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990
LZS	6.771	6.642	5.945	9.113	9.601	10.244
Indeks	100	98	88	135	142	151
OZD	13.317	16.159	16.344	22.009	23.787	22.890
Indeks	100	121	123	165	179	172
SKUPAJ RS:	20.088	22.801	22.289	31.122	33.388	33.134
Indeks	100	114	111	155	166	165

porasta za celotno območje Republike Slovenije 254;

– Število lovskih gostov se je prav tako nenehno zviševalo. Indeks porasta je za lovišča lovskih družin 168, za lovišča, združena v Skupnosti OZD 157, medtem ko je indeks porasta za celotno območje Republike Slovenije 163;

– Število velike in male divjadi, ki so jo uplenili inozemski lovski gostje, tudi nenehno narašča. Indeks porasta uplenjene velike divjadi je za lovske družine 181, male divjadi pa 151, v loviških Skupnosti OZD pa je 155, oziroma 172, medtem ko sta za celotno območje Republike Slovenije indeksa 163 oziroma 165.

Iz vseh navedenih podatkov lahko zaključimo naslednje:

– Število tujih lovskih gostov, dohodek od inozemskega lovškega turizma ter število uplenjene velike in male divjadi s strani inozemskih lovskih gostov, tako v loviških lovskih družin kot tudi tistih, ki so združena v Skupnosti OZD za lovstvo in ribištvo, je nenehno naraščalo vse do konca leta 1990;

– Povpraševanje tujih lovskih gostov po odstrelah ter ponudba slovenskih lovišč sta bili več ali manj uravnovešeni, v glavnem je ostal neprodan le del ponujenih srnjakov;

– Večje težave pri ponujanju in prodaji odstrela medvedov so nastopile, ko so države, združene v Evropsko ekonomsko skupnost, pričele izvajati določila Washingtonske konvencije za zaščito nekaterih živalskih vrst,

PORAVNAJTE NAROČNINO ZA LOVCA 1991

Ker nekateri individualni naročniki glasila Lovec (v glavnem nelovci) še do danes niso poravnali letne naročnine (1991), čeprav smo jim poslali položnice oz. račune, prosimo, da to storijo najkasneje do konca decembra 1991, sicer jih bomo morali črtati s seznama in dolg sodno izterjati. **Vse tiste, ki pa ne želijo več prejemati Lovca, prosimo, da to pisno sporočijo na naslov uredništva vsaj do konca decembra (tudi tisti, ki ste bili v letu 1991 pripravniki-lovci in ste individualno (po položnici) plačali naročnino in ste zdaj že sprejeti v LD).**

Koliko je letna naročnina za revijo Lovec 1992 boste lahko prebrali verjetno že v kolofonu januarske številke.

Uredništvo

po kateri je odstrel, prodaja in promet z nekaterimi vrstami (med njimi tudi z medvedom, risom in volkom) prepovedan, izdaja izjemnih dovoljenj pa je tako zapletena, da si jih uspe priskrbeti le malokateri tuji lovec.

Z rezultati do konca leta 1990 smo torej lahko res zadovoljni, postavlja pa se vprašanje, kako bomo to našo turistično dejavnost nadaljevali.

Dejstvo je, da smo maja 1991 dobro pričeli, vendar sta naše prizadevanje in delo na torišču inozemskega lovškega turizma v celoti izničili junjska vojna v Sloveniji in nemiri ter vojna na nekaterih območjih nekdanje Jugoslavije. Kot v ostalih turističnih panogah smo tudi v lovskem turizmu doživeli občuten osip inozemskih lovskih gostov. Kljub temu pa so nekateri posamezniki, predvsem stalni dolgoletni lovski gostje, zbrali pogum in prihajali k nam na lov. Pri tem pa imajo težave zaradi prepovedi začasnega vnosa lastnega lovškega orožja v Republiko Slovenijo, kar dosledno izvajajo zlasti na avstrijsko-slovenski meji.

Težave so nastale tudi s tem, ko je z razpadom totalitarnih režimov v državah bivše t.i. Vzhodne Evrope prišlo do odprtja številnih, izredno bogatih in vzorno urejenih lovišč, ki so

prej bila namenjena zgolj redkim posameznikom in v katere navadni državljanji in še zlasti tujci niso imeli pristopa. Tudi združitev obeh Nemčij je omogočila številnim zahodno-nemškimi lovčcem lov v izredno bogatih loviščih bivše Vzhodne Nemčije po razmeroma ugodnih cenah. Skratka, ponudba odstrelov je danes veliko večja kot pa je povpraševanje evropskih lovcev. Zato lahko le ugotovimo, da tudi za inozemski lovski turizem prihajajo novi časi.

Upravičeno se postavlja resno vprašanje, kako naprej in kaj nam je storiti, da bomo sedanje trende obdržali. Če bomo hoteli obdržati zlasti stalne lovske goste, ki prihajajo k nam na lov že dolga leta, bomo morali v prihodnje še izboljšati kakovost naših uslug in lovskih storitev, morali bomo delati solidno in pošteno, tako pri organizaciji lovov in pri vodenju inozemskih lovskih gostov kot tudi pri ocenjevanju lovskih trofej in obračunavanju storitev. Cene nekaterih naših uslug bomo morali prilagoditi kakovostnemu nivoju, ki velja v evropskem prostoru. Razmisliti moramo tudi, kako bi bolje uveljavili domači lovski turizem.

Tudi v prihodnje bomo morali nastopati s ponudbami in propagando na specializiranih lovskih sejmih in razstavah ter se s svojimi ponudbami redno pojavljati v lovskih strokovnih časopisih tistih dežel, za katere bomo ocenili, da je v njih za lov v Republiki Sloveniji največ potencialnih interesentov. Truditi pa se bo treba, da bi del stroškov za vse te propagandne akcije prevzeli Ministrstvo za turizem in Gospodarska zbornica Slovenije, saj je lovski turizem dopolnilna dejavnost splošnega turizma. Pri tem je pomembno zlasti to, da se pretežni del te dejavnosti odvija v jesenskih mesecih, torej v času, ko ostale turistične dejavnosti mirujejo in so hotelske kapacitete manj ali več nezasedene.

Samo z dosledno izpeljavo navedenih usmeritev bomo lahko vsaj delno obdržali dosežene uspehe. Predvsem pa ne smemo pozabiti na dejstvo, da je dohodek od inozemskega lovskega turizma pomemben del dohodka naših lovskih organizacij. In časi, ki jim gremo naproti, bodo nedvomno večja bremena nalagali na proračune lovskih organizacij, zato bodo vsak tolar, dolar, marka ali lira, pridobljeni z inozemskim lovskim turizmom, velikega pomena za slovensko lovsko organizacijo.

Volčje populacije na ozemlju Jugoslavije

Volk je kot vrsta velikih zveri skoraj povsem izginil iz večine evropskih dežel, tam, kjer pa še živi, je na robu svojega obstanka. Nekateri dežele, med katerimi je tudi Slovenija, želijo dobiti čim realnejšo sliko o stanju volka v današnjih biocenozah. Zato so se sodelavci Lovske zveze Slovenije že pred dvema letoma vključili v znanstveno-raziskovalni projekt pod naslovom »Volčje populacije v Jugoslaviji«. Vsak od sodelavcev tega projekta bo zbiral podatke o volčjih staniščih, o njihovem pojavljanju v posameznih območjih, o številčnosti, naravnem prirastku, o škodah, ki jih povzročajo volkovi, in predlagal načine, ki bi škode zmanjšali. Posebej bodo zbirali podatke o pozitivni vlogi prisotnosti te velike zveri v naravi.

Da bi volka tipološko določili (determinirali), so se domenili, da bodo opravili tudi kraniološke meritve (na lobanjah), po možnosti pa tudi druge telesne meritve volkov, ki bi bili odstreljeni. Zoologi namreč predpostavljajo, da na Balkanu živi posebna balkanska podvrsta, kar pa je potrebno z natančnejšimi meritvami šele dokazati.

Na osnovi rezultatov iz dosedanjih raziskav lahko že dokaj zanesljivo govorimo o stalnih staniščih volka na ozemlju Jugoslavije.

Ta se nahajajo pretežno v hribovsko-planinskih masivih, ki so povezana

s podobnimi v Bolgariji in Grčiji in ki se raztezajo od vzhoda države proti zahodu, prek srbskih planin, planin Makedonije, Črne gore, Bosne in Hercegovine in Hrvaške, pa vse do zahodnih mej naše Slovenije. V glavnem so vsa ta stanišča dokaj dobro povezana, v severovzhodnem delu (ob meji z Romunijo – Deliblatska peščara) pa obstaja celo manjša izolirana volčja populacija.

Ugotavljanje številčnosti volkov je težje, kar je konec koncev tudi razumljivo, če vemo, da se volkovi gibljejo skoraj izključno ponoči. Dosedanji rezultati potrjujejo, da so stabilne volčje populacije le na območju Bosne in Hercegovine, kjer so na osnovi 10-letnega preučevanja ugotovili, da letni odstrel 220 volkov še ne ogroža stabilnosti tamkajšnje populacije. Pregledali so 121 volčjih legel; skupno 653 mladičev. Ugotovili so, da je naravni prirastek 4,65 volčičev na leglo, razmerje med spoloma pa 50,6:49,4 v korist samcev. Verjetno bodo ti podatki še bolj podkrepjeni, ko bodo podobne raziskave opravili tudi v drugih volčjih staniščih.

Dosedanje raziskave o prehrani volka (raziskave vsebine volčjih želodcev in iztrebkov) ter ugotavljanje volčjega plena potrjujejo trditve tistih, ki so povedali, da največji del hrane volkov predstavljajo živali, ki živijo v gozdu ali v njegovi neposredni bližini (od malih glodavcev do večjih živali). Med letom, ko je na paši živina blizu obširnejših gozdov, se v volčjih želodcih velikokrat odkrijejo tudi ostanki domače živine (seveda gre v marsikaterem primeru za mrhovino poginule živine, ki je pastirji niso zakopali).

Škoda, ki jo povzročajo volkovi, je gotovo najizrazitejša pri divjadi, vendar glede na škodo pri domači živini nekako naravnejša.

Volk je pri plenjenju izrazito selektiven, zato prvenstveno pleni bolne in ostarele živali. Če teh ni, se spravi tudi na živali, ki jih je sposoben obvladati. V bližini človeških bivališč so njegove najpogostejše žrtve ovčarski psi in šele nato ovce in mlajše govedo.

Da bi zmanjšali škodo, so poskusili

Po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. list SRS št. 25/76, 29/86) (13. člen) je bilo volka (*Canis lupus*) dovoljeno loviti od 1. oktobra do 28. februarja. V Samoupravnem sporazumu o enotnih gojitvenih smernicah in rajonizaciji divjadi v SR Sloveniji za obdobje 1986–1990 je bilo zapisano: »Vodeča volkulja je zavarovana po vsej Sloveniji«. Glede na Rdeči seznam ogroženih živalskih vrst, kamor je v kategorijo »prizadeta vrsta« uvrščen tudi volk, pa tudi na dejstvo, da je v **konvenciji o varstvu prostoživečih evropskih živalskih in rastlinskih vrst in njihovih naravnih prostorov** (Bern, 1979), kjer je volk uvrščen v Appendix II.: za te vrste velja prepoved vsakega uničenja ali poškodovanja, smo v Enotne gojitvene smernice v Sloveniji, ki veljajo od 1. 1. 1991 dalje, zapisali, da **odstrel volka zaradi redkosti v Sloveniji in naravnem zaledju te vrste ni dovoljen**. Pripisano je tudi, da bi ob spremembah pri zastopanosti volka ali ob kakih drugih utemeljenih razmerah o možnem odstrelu volka lahko odločala le komisija IO za velike zveri pri LZS. Iz vsega povedanega nesporno izhaja, da bo tudi po novem lovskem zakonu, ki je v pripravi in pred sprejemanjem, **volk strogo zavarovana vrsta velike zveri v Sloveniji**.

Povejmo še, da so bili v Sloveniji leta 1990 odstreljeni 3 volkovi; dva na območju ZLD Bele krajine in 1 na območju ZLD Ljubljana.

Spomladanska številčnost volka v letu 1991 je bila ocenjena na 19 živali (iz statistike LZS).

B.L.

volkove hraniti s klavniškimi odpadki in trupli poginule živine. Na območju okrog Zlatibora so takšni poskusi dali dokaj pozitivne rezultate, saj se je škoda zmanjšala, pa tudi napadov na živino je bilo manj.

Raziskovalci so do danes opravili že okrog 80 meritev lobanj. Zbrali so precej vzorcev jeter in ledvic (za raziskavo z elektroforezo). Premerili so telesne dele naših volkov zaradi primerjave z meritvami drugih tujih avtorjev. Za naše izsledke se zelo zanimajo znanstveniki iz tujine, zato bodo naši strokovnjaki z začetim delom nadaljevali. Da pa bi dobili kar največ verodostojnih podatkov, so raziskovalci pritegnili k delu tudi lovce, saj se zavedajo, da bodo le z njihovo pomočjo lahko dobili natančno sliko o razširjenosti volkov. Zato so vse strokovne lovske revije in časopisi že pred časom objavili pozive lovcem, pripravljene pa imajo tudi posebne obrazce, ki bodo, izpolnjeni, na voljo skupini strokovnjakov. Predvsem so pomembni podatki o mestu in času odstrela, o spolu in teži. Stiskanih je okrog 1000 dopisnic, ki so jih že poslali vsem republiškimi lovskim zvezam in lovskim družinam. Od njih seveda strokovnjaki pričakujejo večji odziv kot doslej.

Če pogledamo situacijo z volkovi pri nas celovito, raziskave povedo, da so volkovi v naših krajih prostorsko omejeni na manjše površine kot nekdanj (kar pomeni tudi njihovo manjšo številčnost), da pa se je njihova številčnost v zadnjih letih nekako ustalila in ucvrstila.

Skupen sklep raziskovalcev je, da se približamo Manifestu za zaščito volka, ki so ga sprejeli na 1. mednarod-

ni konferenci za zaščito volka leta 1975. Ta pravi: »**Volkovi, kakor tudi vse druge divje živali, imajo vso pravico do življenja v naravi. Ta pravica izhaja iz splošne pravice vseh živih bitij, da živijo skupaj s človekom v okviru naravnih ekosistemov.**

Iz Traga 2/91

– prevedel B. Leskovic

Poznamo pravi pomen volka v naših gozdovih?

Bojan Tertei

Nekoč najstrašnejša in misteriozna zver pomeni danes za mnoge raziskovalce simbol svobode, pravega bojevnštva in zveste ljubezni. Ker je ta žival zaradi skrivanja pred človekom aktivna predvsem ponoči, je preučevanje njenega življenja praktično izjemno težko, tako da je volk še danes ena najbolj skrivnostnih živali. To dejstvo je lepo opisano v stavku iz revije National geographic: »Only the mountain has lived long enough to listen objectively to the howl of a wolf«. Nekaj znanstvenikov po svetu je spoznavanje življenja volkov v njihovi pravi luči tako prevzelo, da je to postalo njihovo življenjsko delo. Raziskave so pokazale, da je za volka najbolj pomembno njegovo družinsko socialno življenje, ki je na tako visokem čustvenem in inteligenčnem nivoju, da bi lahko bilo zanimivo in poučno tudi

Volk, ki ga ima Bojan Tertei, mu je razkril mnoge vedenjske razlike med volkovi in psi.

Foto B. Tertei

za ljudi. Tako je danes veliko lažje razumljiva izjemna zvestoba nam najbolj priljubljene živali, psa, katere prednik je volk. Verjetno je za nas najzanimivejša lastnost pri volku njegova prilagodljivost na različne življenjske razmere. Prav zaradi tega je volk edina žival, ki jo je uspelo človeku z udomačitvijo razviti v 400 pasem psov, ki jih uporablja v najrazličnejše namene. Na žalost pa ima prilagodljivost pri volku in psu, podobno kot pri ljudeh kot najbolj prilagodljivih živih bitij, kar precej slabih strani.

Tako človek kot pes sta s svojim razvojem izgubila velik del svobode, nega stika z naravo. Pes je na nek način, kot otrok, odvisen od človeka, podobno pa je človeštvo odvisno od svojega tehnološkega razvoja. Ta odvisnost je obema prinesla nevarno psihofizično degeneracijo, saj sta oba postala manj odporna na razne bolezni. Priznati moramo, da je človek kot najbolj agresivno bitje na zemlji prenesel to lastnost tudi na psa.

Morda je najbolj neverjetno spoznanje, da volk nasprotno od psa neposredno ni nevaren za človeka. Zgodbe o napadih na ljudi so predvsem plod strahu, ki so ga nekoč doživljali ob napadih volčjih krdel na domače živali. Od vseh živih bitij volk samo človeka ne smatra za svoj plen. To nam lahko pove dejstvo, da v hudih zimah lačni volkovi napadejo in požrejo celo medveda, ki je vsekakor precej težji plen kot človek. Volk se

do človeka obnaša podobno kot do članov svoje vrste. Medsebojni pojava napadalnosti so v krdelih volkov zelo redki in manj nevarni kot pri psih. Drugače povedano je pri volku »zavora ugriza« do svojih vrstnikov, podobno kot tudi do človeka naravno veliko močnejša kot pri psih. Lep dokaz za to je neki članek iz Sovjetske zveze. Opisuje otroka, ki ga je posvojilo krdelo volkov. Starši otroka so bili žrtve likvidacije političnih izgnancev nekje v Turkmenski stepi. Povsem podivjanega 8-letnega dečka so slučajno našli geologi leta 1962, ko so s streljanjem pregnali trop volkov.

Naravna selekcija je pri volkovih zelo izrazita in po svoje tudi kruta. To nam pričajo podatki, da od povprečno 6 mladičev v leglu le en sam preživi prvo zimo. Starši in ostali člani v krdelu so do mladičev zelo skrbni, tako da jim omogočijo čim boljši razvoj. Pozimi, ko primanjkuje hrane, pa preživijo le najmočnejši. Številčnost volkov je tako vedno odvisna od plena. Krdelo nastane, ko se združita odrasla samec in samica. Tak par ostane skupaj vse do smrti. Mladiči, ki preživijo, ostanejo lahko tudi več let v krdelu, kjer si nabirajo izkušnje za samostojno življenje. Najmočnejši si potem poiščejo svoj par. Moje srečanje z volkom izhaja predvsem iz želje, da bi spoznal njegove izjemne psihofizične sposobnosti. Pri tem so mi pomagale izkušnje s psi, predvsem z nemškimi ov-

čarji, in opazovanje mladega volka, ki sem ga kupil od nekega lovca iz Bosne.

Zanimiva je na primer razlika pri lovu plena. Pes se navadno, ko zavoha plen, z vso močjo zažene za njim in mu nato z nosom sledi, dokler se povsem ne utruji. Volk uporablja poleg voha pri lovu tudi vid, ki je boljši kot pri psu, predvsem pa natančno porazdeli vsak gram svoje energije, saj ga neuspešni poizkusi lova le preveč izčrpajo. Tako je naravno prisiljen loviti pretežno stare in bolne živali ter mladiče. S tem poskrbi, da najboljše živali preživijo. Zato je volk najpravičnejši naravni selektor! Na našo škodo se volk podobno kot tudi nekateri psi obnaša svojstveno, ko napada trop ovac. Ker so ovce počasne in nemočne, lahko naredi volk (ali pes) pravi pokol, če drobnica ni primerno zaščitena.

Najbolj me je pri volku presenetila velika koncentracija moči. To se lepo vidi že pri mladičih, ko dobijo prvi večji kos mesa, saj ga z lahkoto raztrgajo. Svojo dejansko moč uporabljajo volkovi zelo redko (samo v naj-

težjih trenutkih), na primer pri napadu na večjo žival ali pri begu pred človekom. Navadno daje njihovo gibanje vtis lahkotnosti in elegance. Narava je v volku selektivno uravnala skladnost med močjo in hitrostjo. Že pri dveh mesecih so mladiči zelo hitri in gibčni. O volčjem značaju lahko rečemo, da je volk kot svobodnjak samozavesten podobno kot pogumni psi, na primer pitbul ali šarplaninec. Je pa izjemno previden do vsega, kar je v zvezi s človekom. Mislim, da se nobena druga žival ni sposobna tako zavedati nevarnosti človeka za svoj obstoj kot prav volk. Ta občutek, ki se genetsko prenaša iz roda v rod, je tudi edina možnost, da so volkovi kljub popolnemu iztrebljanju na vse možne načine marsikje preživeli in hkrati tudi dokaz njihove visoke inteligence.

V tem sestavku sem skušal strniti nekaj že znanih podatkov o volkovih, z željo, da bi morda še kdo pričel drugače razmišljati o tej lepi in bistroumni zveri, ki ima že marsikje po svetu, kot tudi pri nas v Sloveniji, ogrožen obstoj.

GAMSJE GARJE V SLOVENIJI

Od 1. julija do 30. septembra 1991 so ugotovili primere gamsje garjavosti v loviščih:

Triglavski narodni park – Bled
Revir Krstenica

1 kozel iz razreda srednje starih,
1 koza iz razreda mladih.

DO za gojitev divjadi »Kozorog«
– Kamnik

Revir Podstoržič
1 koza iz razreda srednje starih.

Savinjsko – kozjanska zveza
lovskih družin Celje

LD Solčava
1 kozel iz razreda srednje starih

V obdobju od 1. julija do 30. septembra 1991 so na območju Slovenije našli 4 uplenjene ali poginule garjave gamsje.

STEKLINA NA OBMOČJU SLOVENIJE

Od 1. do 31. oktobra 1991 je bilo iz območja 36 občin v naši republiki laboratorijsko preiskanih na steklino 90 živali in sicer: 63 lisic, 13 psov, 7 mačk, 1 govedo, 3 kune in 1 dihur.

Odelek za virologijo Veterinarske fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri živalih z območij 18 občin in sicer:

Celje (1), Cerknica (2), Črnomelj (2), Grosuplje (1), Kamnik (1 in 1 govedo), Kočevje (1), Koper (1), Krško (1), Laško (2), Litija (1), Ljubljana Moste-Polje (1), Ljubljana Vič-Rudnik (2), Mozirje (3), Novo mesto (2), Ribnica (1), Sežana (5), Šmarje pri Jelšah (1 in 1 mačka) in Trebnje (2).

Ljubljana, 6. 11. 1991

dr. Armin Tomašič, dipl. vet.,
Republiški veterinarski inšpektor

Živeti z medvedi – ameriška izkušnja za prihodnost

Slavko Polak

Zaradi moči in človeškega izraza so primitive kulture že od nekdaj medvedu pripisovale človeške lastnosti. Med njimi so si celo iskali svoje prednike, zato je bilo njihovo ubijanje povezano s čaščenji in obredi ali pa prepovedano. Nekatera plemena severnoameriških Indijancev so tako imela ubijanje medvedov za tabu. V ZDA se je ta tabu izničil takoj po prihodu prvih priseljencev. Medvede so vztrajno pobijali zaradi mesa in krzna, najpogosteje pa so jih obravnavali kot nadlogo in škodljivce pri domačih živalih. V Severni Ameriki živi poleg severnega medveda (*Ursus maritimus*), dveh podvrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) – grizli in kodiak, še črni medved ali baribal (*Ursus americanus*). Največji primerki rjavega medveda podvrste kodiak lahko presežejo 800 kilogramov. Znatno manjši črni medved je bil v preteklosti najbolj razširjen. Živel je v pretežnem delu Kanade in ZDA, vendar pa je imelo brezobzirno pobijanje in krčenje gozdov za posledico, da se je v vzhodnih delih ZDA obdržal le v manjših izoliranih populacijah. Rjavega medveda pa so iz prerij pregnali v odmaknjene gorske gozdove in na Aljasko.

Do pravega preloma v miselnosti ljudi je prišlo leta 1902, ko je predsednik Theodore Roosevelt na nekem lovu odklonil streljanje v medveda, priklenjenega na drevo. Ta »incident« se je močno zarezal v ljudsko domišljijo in tako je nastal TEDDY BEAR – plišasti medvedek.

Naravoslovne ustanove, ki so opozarjale na izginjanje medvedov, so začele s kampanjami za ohranitev in zaščito medvedov, kar je imelo za posledico počasen dvig številčnosti medvedov v posameznih območjih. Kakor hitro so se začeli ustanavljati ameriški narodni parki na področjih, bogatih z medvedi, so se le-ti kmalu navadili na hranjenje na smetiščih ob hotelih. Medvedi so postali tako prava turistična atrakcija. Da bi privabili več gostov, so uprave parkov začele medvede načrtno krmiti na posebnih, za to urejenih mestih. Medvedi so sčasoma izgubili strah

»Pozor – področje medveda«, opozorilna tabla iz naših »medvedjih« gozdov, ki pove, da previdnost ni nikoli odveč.

Foto S. Polak

pred obiskovalci in nekateri so začeli celo prosjačiti za hrano. Na ta način so si ljudje razvili poseben odnos do teh, tako imenovanih pohlevnih medvedov. Temu je sledilo nekaj nesrečnih dogodkov. Nekateri medvedi so postali agresivna nadloga. Vlamljali so v kočice, šotore, avtomobile in iskali »poceni obrok«. Obiskovalci so celo s hrano privabljali medvede v bližino, da bi jih lahko fotografirali. Rezultat vsega tega je bilo veliko ugrizov in tudi resnejših poškodb obiskovalcev. Uprave parkov, ki so spoznale svojo napako, so se nemudoma lotile predpisov in razobešanja tabel z napisi »Ne hrani medvedov« ter upale, da bo to naivne obiskovalce odvrglo od nevarnega početja. Leta 1971 so v parkih odpravili

velika smetišča, kar je imelo za posledico veliko sestradanih medvedov v naslednjem letu in tudi prve smrtne žrtve med ljudmi po 30 letih. Črni medvedi so bili še bolj vsiljivi, pravi umetniki v prosjačenju. Dogažalo se je, da je v večernih urah prihajalo večje število medvedov na pikniške prostore in si enostavno postreglo s pripravljeno hrano, ki so jo prestrašeni obiskovalci zapustili. Vlomi v kočice, smetnjake in celo avtomobile so postali vsakdanjost. Beračenje medvedov je doseglo vrhunec, nekateri medvedi pa so celo s silo zahtevali hrano od obiskovalcev.

V Yosemite, narodnem parku v Kaliforniji, se je neki črni medved prav specializiral na vlamljanje v, takrat

v Ameriki priljubljene, volkswagne. Izgleda, da je medved ugotovil neprodušno tesnjenje zaklenjenega volkswagna. Medved je splezal na avto in nekajkrat silovito poskočil po strehi, ki se je močno uleknila, tako da je zračni nadpritisk silovito odprl vrata. Večina medvedov se navadno izogiba ljudem, toda ko enkrat okusi človeško hrano in ostanke hrane na smetiščih, se temu nerada odreče. Prepogosto so taki medvedi v konfliktu z ljudmi in edina rešitev je odstrelitev problematičnega medveda. Tako je preminil tudi vlomilec volkswagnov. Zaupljivost medvedov pa je bila vzrok tudi zaupljivosti ljudi, kar je včasih mejilo kar na neodgovornost. Dogajalo se je, da so starši postavljali otroke pred medveda, da bi jih skupaj fotografirali. Uprava parkov je sicer prepovedala take poskuse, toda ob ogromnem številu obiskovalcev je bila učinkovita kontrola praktično nemogoča. Samo Great Smokies narodni park obišče letno deset milijonov obiskovalcev. Prav v tem parku so vsakodnevni prometni zastoji zaradi prosjačenja medvedov ob cestah.

Naraščanje števila medvedov so začeli nadzirati z oddajanjem licenčnih odstrelov. Vsako leto tako odstrelijo na tisoče črnih in več sto rjavih medvedov, kar pa predstavlja še vedno minimalen odstrel, saj ima samo država New York z 20 milijoni prebival-

cev kar 4100 črnih medvedov. V državi Oregon, Washington in Južni Britanski Kolumbiji povzročajo medvedi občutno škodo v gozdovih, ko luščijo drevesno skorjo, da pridejo do notranjih sočnih plasti kambija. Izgleda, da še posebno v maju in juniju medvedi nujno potrebujejo določene drevesne snovi in z luščenjem uničijo veliko gospodarsko pomembnih dreves. Problema so se nekatere gozdarske družbe lotile ta-

ko, da so najele profesionalne lovce, ki naj bi zmanjšali število medvedov. Po pravih pokolih se je stalež medvedov zmanjšal na manj kot 20% prejšnjega, škod pa še vedno niso odpravili. Ralph Flowers, ki je v svojem življenju odstrelil 1125 medvedov, največ od najetih lovcev, se je odločil svoj neslavni rekord omiliti z globalnejšo rešitvijo tega problema. Ugotovil je, da črni medvedi (baribali) povzročajo največ škode v četrtem do petem tednu po hibernaciji. V tem času so najbolj lačni, hrane pa je najmanj. Ralph je pripravil poceni nadomestek hrane iz sadne kaše in drugih primesi. Prepričal je eno od gozdarskih organizacij, da mu je omogočila uresničiti poskus. V letu 1985 je postavil hranilne posode v bližini poškodovanih dreves. Medvedi so hitro odkrili nastavljen hrano in škode na drevesih so v hipu izostale. Stroški hranjenja so bili sprva nekaj manj kot 50 dolarjev za medveda. Sledenje in odstrel vsakega od medvedov, ki je lupil drevesa, pa sta stala 600 dolarjev. V letu 1986 so poskusno hranjenje razširili na širši prostor. Zadnja poročila so zelo obetavna, škode naj bi skoraj izginile. Mladi medvedki, ki so jih medvedke naučile na položeno hrano, pa škode sploh niso povzročali.

V ZDA posvečajo danes izredno veliko pozornost tudi raziskovanju medvedov, kar spričo prisotnosti in številčnosti velikih vrst medvedov ne preseneča. Uprave narodnih parkov in tudi druge raziskovalne ustanove

NEGATIVNE POSLEDICE INTENZIVNE »REJE« MEDVEDOV V BOSNI

Z gozdovi bogato gornjevrhasko področje jugozahodne Bosne je bilo že v času Avstro-Ogrske cesarsko lovišče. Med svetovnima vojnama je bilo kraljevo lovišče, po drugi svetovni vojni pa zvezno reprezentativno lovišče. Celo področje s 112.000 hektari ima 230 medvedov oziroma 5 na 1000 hektarov v medvedjih območjih. Povprečen odstrel je 45 medvedov letno. Samo eno od šestih lovišč je v letu 1986 položilo medvedom 10.265 ton koruze in 441 ton mesa. Dogajalo se je, da je v eni noči prišlo na krmišče celo 25 medvedov. Same številke so dovolj zgovorne in kažejo skreganost uprave lovišč z ekološkimi zakonitostmi in iracionalno podrejanje narave določenim višjim ciljem.

Posledice takšnega gospodarjenja, ki bi ga komaj še lahko imenovali gospodarjenje, se prej ali slej pokažejo. Po obdobju zimskega spanja so medvedi začeli intenzivno lupiti skorjo iglavcev in listavcev. Na ta način pridejo do sladkega kambijalnega soka. Poškodovanost dreves je dosegla 20% vseh dreves. Olupljenih je bilo kar 33% vseh jelk. Škode so v hipu presegle dohodke od odstrela medvedov. To je bil prvi registrirani primer te vrste škode v Evropi in nam lahko služi kot opozorilo na podobne radikalne posege v okolje. Na poziv Lovskega gospodarstva Koprivnica iz Bugojna je 9. 9. 1990 dopotoval na ogled škod strokovnjak Ralph Flowers, ki je v ZDA rešil podoben problem.

Poleg drastičnega zmanjšanja števila medvedov na ekološko sprejemljivo gostoto 1 do 1,5 medveda na 1000 hektarov, je Flowers svetoval tudi krmljenje po ameriški izkušnji s poceni sladkornimi nadomestki, ki bi medvede odvrčali od navade lupljenja gospodarsko pomembnih dreves.

S. Polak

so povezane v tako imenovan Bear Information Management System (BIMS) in zbirajo informacije o vseh »medvedjih zadevah«. BIMS ima nalogo ugotavljati populacijske trende in migracije. V ta namen ujetim medvedom, ki jim izmerijo tudi vse biometrične podatke, pritrldijo oddajnike in jim sledijo celo s pomočjo satelitov. Preučujejo tudi, kako se spreminja vedenje medvedov v odvisnosti od stika s ljudmi. Dr. Charles Jonkel z univerze v Montani izvaja tako imenovano »medvedjo šolo«, v kateri odvrača medvede od brskanja po smeteh in problematičnim živalim vceplja strah pred ljudmi. V ta namen uporabljajo posebne spreje, ki vsebujejo olje pekoče paprike, kar medvede zelo odbija. Od tridesetih problematičnih medvedov, ki so opravili medvedjo šolo, sta le dva ponovno zabredla v težave!

V narodnih parkih s številnimi medvedi in izrednim številom obiskovalcev obstaja vedno pereč problem varnost ljudi. Žal ni preproste formule, po kateri bi se ljudje zaščitili pred medvedi. Le-ti so namreč izredno inteligentni in individualno različnih značajev. Kljub temu uprave narodnih parkov dajejo nekaj glavnih smernic, kako se izogibati konfliktom z medvedi. Ob tesnih srečanjih medved navadno ne dela težav, če jih človek ne išče. V takih primerih ne smemo zganjati hrupa, niti nenadno zbežati, temveč se počasi umakniti in drugje nadaljevati pot. Nevarneje je, če v gostem gozdu prestrašimo spečega medveda ali medvedko z mladiči. Zato je priporočljivo, da so gobarji, nabiralci raznih gozdnih sadežev in izletniki bolj glasni ter tako omogočijo, da se medved pravočasno umakne. V ZDA grizljivi pustijo človeka na približno 55 metrov. Medvedka z mladiči pa se vznemiri že na 140 metrov. Posebno poglavje v človekovih odnosih z medvedi so tako imenovani »habituirani medvedi«. Ti so navajeni na človekovo prisotnost oziroma se ga ne bojijo. Ob srečanju človeka ignorirajo in gredo svojo pot. Znani pa so primeri iz ameriških narodnih parkov, ko so takšni medvedi poškodovali turiste in amaterske fotografe, ker so se jim preveč vsiljivo približevali. Nevarnejši so prilagojeni medvedi, ki povezujejo človekovo prisotnost s hranc. Takšni medvedi postanejo zelo vsiljivi in pogosto ne izbirajo sredstev, da bi prišli do človekove hrane. Konflikt je neizbežen. V ta

Vloga divjadi v integralni evidenci onesnaženosti okolja

Divjad je naša dediščina in svojevrsten spomenik obdobja, v katerem je njeno stanje odraz človekovega poseganja v okolje in odnos do njega. Po vseh zmagah nad silami narave smo le dočakali spreminjanje filozofije odnosa do okolja.

V Sloveniji ocenjujemo onesnaženost okolja z vrsto programov, ki obsegajo različna področja, združujejo pa se v Integralni evidenci onesnaženosti okolja. Tako že leta poteka program za varstvo zraka pod naslovom »Onesnaženost zraka v Sloveniji« za posamezno časovno obdobje. Slovenski vodotoki so obdelani v vsakoletni študiji »Raziskave kakovosti površinskih voda v Sloveniji«. V toku so raziskave zemlje v različnih delih Slovenije za »Tematsko karto onesnaženosti zemljišč«, obdelujemo »Slovenske podtalne vode«, v pripravi pa so programi za Integralno obdelavo odpadkov v Sloveniji.

Divjad je kot del ekosistema, v katerem živimo, izpostavljena akutnemu, akumulativnemu in vsaj še mutagenemu in teratogenemu delovanju okolju nevarnih snovi. Zaradi teh negativnih vplivov, ki delujejo na divjad in se na tak ali drugačen način na njej kažejo, je divjad indikator onesnaženosti okolja.

Nadzor (monitoring) divjadi je doslej po krivici izpadel iz programov za integralno evidenco onesnaženosti okolja, čemur je verjetno botrovala predvsem naravnost nosilcev nalog v drugačno problematiko.

Spremljanje oziroma nadzor onesnaženosti okolja s pomočjo raziskav divjadi ima dva glavna vidika. Prvi vidik obravnava divjad kot pokazatelj (monitor) onesnaženosti okolja. Iz rezultatov analiz organov izbrane uplenjene divjadi sestavimo tematske karte določenega področja. Takšna tematska karta bi lahko bila na primer vsebnost polikloriranih bifenilov (PCB) v maščevju srnjadi na področju Krpe. Pri sestavi tematskih kart onesnaženja je poudarek na kartiranju odstrela, evidentiranju vzorcev in seveda na njihovi analizi.

Drugi vidik obravnava posledice delovanja okolju nevarnih snovi na divjad. Pri tem aspektu je poudarek na strokovnem pregledu uplenjene divjadi ter evidentiranju patoloških posebnosti ob rezultatih toksikoloških analiz.

Rezultati nadzora onesnaženosti okolja s pomočjo divjadi bi lahko zamašili vrzel, ki nastaja v naših naporih pri varovanju okolja. Vpliv okolju nevarnih snovi je do neke mere znan le pri ribah v slovenskih vodotokih. Znanje o vključevanje teh snovi v biocenoze na kopnem pa je skrženo le na posamezne raziskovalne naloge, omejene na relativno ozko področje. Z drugimi besedami, podatki o onesnaženosti zemlje oziroma podtalnih voda niso popolni, če jih ne dopolnimo z rezultati meritev, kako se ta onesnaženost odraža v živih organizmih v okolju.

In kaj lovci pričakujemo od spremljanja onesnaženosti okolja s pomočjo divjadi? Rezultati sicer velikih naporov, ki jih vlagamo v oživiljanje populacij male divjadi, niso ravno hvalevredni. Eden izmed razlogov je gotovo slabo poznavanje vpliva, ki ga imajo posamezne skupine pesticidov na razmnoževanje in razvoj posameznih vrst male divjadi. Pričakujemo odgovor na vprašanja, kakšen je vpliv težkih kovin na divjad, kakšen vpliv na pernato divjad imajo fluoridi v emisijah v okolici Tovarne glinice in aluminija Kidričevo, emisije iz karbidnih peči ali kakšen je vpliv polikloriranih bifenilov (PCB) na populacijo poljskih zajcev, če omenim le nekatere.

Nazadnje pa še vprašanje financiranja programa. Stroka nima oziroma zagotovo ne bo imela ugovorov proti takemu projektu. Pravi boj se bo začel šele pred republiško zakladnico.

Boris Kolar, dipl. biol.

Inštitut za varstvo okolja pri Zavodu za zdravstveno varstvo Maribor

namen obstajajo v ZDA precej strogi zakoni, ki obiskovalcem narodnih parkov predpisujejo način vodenja, taborjenja, pripravljanja in shranjevanja hrane ter odlaganja živilskih odpadkov.

Kaj se torej lahko naučimo iz ameriških izkušenj? Predvsem je pomembno, da so končno doumeli pomen prisotnosti medvedov kot naravnega narodnega bogastva, ki ga ne gre podrežati gospodarskim in turističnim interesom. Odstrelitev pro-

blematičnega medveda pride v poštev šele, ko vse druge metode odpovedo, predvsem pa je potrebno iskati in odstraniti dejavnike, ki vplivajo na negativno vedenje medvedov. Z zagotovitvijo osnovnih življenjskih razmer, kot so mir, dovolj hrane in odsotnost motečih človeških vplivov, lahko veliko storimo za medvede in varnost ljudi na medvedjih področjih. Konec koncev, skoraj vsak otrok ima doma dobrohotnega plišastega medvedka.

Volčja jaga

Podoba Murske krajine je pred dvesto in več leti bila dokaj drugačna od današnje. Bilo je več gozdov in goščav, manj pa njiv, travnikov in pašnikov. Tudi ljudi je bilo manj kot danes. In v taki krajini je tedaj, poleg vse druge, živel kot stalna gozdna divjad tudi volk. Prostrani bakonjski gozdovi na desni strani Donave na Madžarskem so bili njegova domovina, od tam je prišel tudi k nam. Bil je prava nadloga, strah in trepet ne le divjim in domačim živalim ter otrokom, ob hudih zimah tudi odraslim, še posebno redkim popotnikom na samotnih poteh. Tudi najbolj vztrajni poredneži in cmeravi smrkavci so v tistih časih ob besedi »vuk« na mah utihnili in nič več tečnarili.

Bili so to za volka zlati časi, leta debelih krav, kot pravimo. Krvavega davka si ni jemal le v gozdovih in goščavah, polnih divjadi, tudi pastirjem je odnašal prašiče in ovce. Psi, čuvaji čred, mu niso bili kos, prav nasprotno, bili so njegova poslastica. Ob hudih zimah so se združili v krdela, vdiral v staje in hleve ter poklali vse, do česar so prišli. Tudi govedo in konje, brez usmiljenja pa še svojega, če je bil ranjen. Temu primeren je bil tudi odnos ljudi do tega zavrattnega nenasitneža.

Desetletja so minevala, prebivalstvo v krajini je naraščalo, večala se je potreba po hrani. Pričeli so krčiti gozdove, krčevine pa z mnogo truda in znoja spreminjati v rodovitna polja, travnike in pašnike. Zaselki so se postopoma spreminjali v vasi, gozdne pešpoti v gozdne kolovoze.

S spreminjanjem podobe krajine, z naraščanjem prebivalstva, izpopolnjevanjem orožja in streliva ter pogostimi, dobro organiziranimi lovi pa so se za volka zlati časi pričeli slabšati. Prihajala so leta suhih krav. Volka kot stalne divjadi pri nas po letu 1850 več ni bilo, zgodilo pa se je, da je v hudi zimi, iz še vedno obširnih bakonjskih gozdov ali iz trstičja ob Blatnem jezeru, tudi po letu 1850 kak le zašel v naše kraje. Vendar, čim ga je kdo opazil, je zagnal vik in krik, oblast pa je nemudoma

odredila nanj veliko jago. O eni izmed takih, bila je hladnega zimskega dne pred Silvestrom leta 1853, nam pripoveduje ta naša zgodba.

* * *

Polja, travnike in gozdove je bela odeja prekrila že v prvih decembrskih dneh, na novo pa ga je še nekaj zapadlo pred božičem. Pritisnil je mraz, da se ljudem ni dalo iz hiš. Sivobrađi nadlogar Kvojka, po rodu Čeh, po srcu dobričina, po duši pa lovec, da mu ni bilo enakega, je imel za sabo nemirno noč. Skupaj z drugimi je v majhni vaški gostilni nazdravljaval Janošem (Janezom), popoldan se je hitro sprevrgel v večer, večer pa v noč. Legel je dokaj pozno. Ne le, da ga je dajala revma in ga je zbadalo v križu, imel je tudi hude sanje. Po dolgih letih je v snu spet videl volkove, slišal njihovo srh vzbujajoče tuljenje, cviljenje vaških psov, prestrašeno mukanje goveda, obupno vpitje ljudi na pomaganje... Šele, ko ga je Lajoš, stari delavec na motvarjevski pristavi dodobra stresel, se je prebudil. Bil je ves prepoten, z drgetajočo roko je segel po zelenki na bližnji omarici in nagnil. Pomagalo je, kmalu se je bolje počutil. Ni se mu še dalo iz postelje, čeprav je iz kuhinje slišal znani ropot loncev in krehanje gospodinje, ki je pripravljala zajtrk.

Lajoš je medtem naložil v gašperček. Prijetna toplota se je počasi širila po sobici. Ko se je jutranji mrak poskril po koteh, je Kvojka počasi vstal, se umil in pričel oblačiti. Bil je utrujen, da že dolgo ne tako. Razmišljal je, le kaj se bo izcimilo iz teh morečih sanj, saj o volkovih že leta ni bilo ničesar slišati ne od logarjev ne od vaščanov Motvarjevca in sosednih vasi tudi ne.

Napotil se je v kuhinjo, se usedel za mizo in gospodinja je postavila predenj hlebec domačega kruha, dobršen kos prekajene slanine in lonček vročega lipovega čaja s šilcem kačje sline. Použil je le nekaj grizljajev, ko je na vhodna vrata nekdo močno potrkal. Kdo le hodi tako zgodaj, pa še po takem mrazu, je nejevoljno zabundal, ko je Lajoš odpiral duri ranemu prišleku. Vstopil je njegov logar iz Bukovnice, ves srenast od mraza, s puško v otrpli roki.

Kvojka je v hipu spoznal, da se je nekaj zgodilo. Brez vzroka logar zagotovo ne bi prišel k njemu tako zgodaj in v takem mrazu. Lajoš je

prišleku ponudil stol, Kvojka pa zelenko. V nekaj skopih stavkih je logar povedal, da je včeraj, že skoraj v mraku, ko se je vračal iz zaupanega mu gozdnega revirja, nepričakovano zasledil stopinje dveh volkov. Kvojko je zbadlo v prsih, nož, slani in kruh je izpustil iz rok. Da nista morda bila psa, se je skušal pomiriti, toda logarjev odločni »Ne!« je razblinil njegovo trenutno upanje. V preteklih letih se je lahko večkrat prepričal, da bukovniški logar še kako dobro razlikuje volčji sled od pasjega. Logar je še dodal, da je eden, po stopinjah sodeč, pravi velikan.

Odločil se je, da se mora na lastne oči prepričati, kako je s tema, sledovoma. Kaj bi dejal glavar krajine, častiti gospod Wimbersky, če bi se njegovo poročilo o volkovih izkazalo za lažno. Verjetno ne bi imel zanj lepe besede, pa tudi njegov gospodar, grof Eszterházy ne bi bil ravno navdušen. In kaj bi rekli navsezadnje vsi drugi, lovci, gonjači, logarji... Čeprav ga zelo cenijo, bi se mu zagotovo posmehovali. Ne, ne, tu ne sme biti nobene pomote, nobenega dvoma. Pustil je zajtrk na mizi, si obul škornje, oblekel kožuh, s klina snel puško, dal v žep nekaj nabojev in se z logarjem napotil proti gozdovom. Po mrzli zimski noči se je naredilo lepo, sprva še nekoliko medlo, sončno jutro. Z belo odejo prekrita polja in gozdovi ter z ivjem okrašena drevesa so se spremenila v veliko odprto knjigo najlepših pravljic tega sveta. Kvojka in logar nista videla te nepopisne lepote. Prav dobro sta vedela, kaj pomeni navzočnost volka za divjad in za živino vaščanov Motvarjevca in okoliških vasi.

Po dobri uri hoje sta obstala, nadlogar se je prepričal o resničnosti neprijetne novice. Hude sanje so se uresničile. Logarju je Kvojka naročil, naj o volkovih takoj obvesti še druge, sam pa je spešil nazaj proti motvarjevski pristavi.

Glavar Wimbersky si ni mislil, da bi lahko ta spokojni, čudoviti zimski popoldan, namenjen sprehodu z družino, postal tako vznemirljiv. Bil je lovec in novica o volkovih, ki mu jo je poslal Kvojka, ga je kot lovca in glavarja nadvse prizadela. V trenutku je spoznal, da mora nemudoma ukrepati. Naročil je, da naj Kvojka izdela načrt velike volčje jage, njegovi logarji pa naj iz okoliških vasi poskrbijo za zadostno število gonjačev. Uro zatem se je sestal z nekaterimi soboškiimi jagri, med njimi je bil tudi

Rezultati javnega natečaja za najboljšo lovsko povest – povprečni

Uredniški odbor glasila je v letošnji 3. številki Lovca, na str. 82 objavil razpis za anonimni javni **natečaj za najboljšo lovsko povest** in predpisal tudi propozicije in rok oddaje del v uredništvo. Rok je potekel že 31. junija letos. Ker je normalno delo tričlanske komisije uredniškega odbora ovirala agresija na Slovenijo, pozneje pa še čas dopustov, so delo opravili šele v začetku oktobra.

Žirija je pregledala in ocenila poslana avtorska dela in v svojem zapisniku zapisala sledeče: V predpisanem roku in ob upoštevanju vseh razpisnih pogojev javnega natečaja je poslalo uredništvu Lovca svoja avtorska dela le 6 avtorjev. Ocenjujemo, da so vsa poslana dela povprečne kakovosti in da med njimi nobeno izrazito ne izstopa po literarni vrednosti in fabuli. Prav zato smo bili člani pred dilemo, kako razvrstiti nagrajena dela. Dva člana sta predlagala, da 1. nagrade ne bi podelili, pač pa samo 2. in 3. To je uredniški odbor na svoji seji dne 25. 9. 1991 tudi potrdil.

Splošna je bila ugotovitev, da je uredniški odbor pričakoval več poslanih del, predvsem pa kvalitetnej-

ših povesti, saj je želja bralcev po tej zvrsti branja v Lovcu znana.

Komisija se je naposled odločila podeliti 2. nagrado delu **SONCE NA OSOJAH**, podpisanim s psevdonimom »Stador« **Osojski**, 3. nagrado pa delu **TEMNI HODNIKI**, podpisanim s psevdonimom T.F.

Dne 21. 10. 1991 smo komisijsko odprli kuverte s psevdonimi in ugotovili, da pripada **2. nagrada** piscu **Janezu Podgorniku iz Kamnika**, **3. pa Nikolaju Lapuhu iz Radovljice**. Obe povesti bosta seveda objavljeni v Lovcu, piscema pa bosta po objavi nakažani denarni nagradi. Na uredniškem odboru smo se tudi domenili, da bomo kasneje objavili še dve nenaagrajeni deli, za kateri bodo avtorji prejeli normalen avtorski honorar.

Ker bomo v bližnji prihodnosti še ponovili javni natečaj, si uredniški odbor želi v prihodnje več sodelovanja (več vaše korajže), saj bralci zelo radi prebirajo kakovostne lovske zgodbe in povesti.

Za uredniški odbor
Boris Leskovic

zdravnik, dr. Grimling. Glavarjev sprehod z družino v prelepo naravo je na veliko jezo njegove častite gospe soproge seveda odpadel.

Naslednjega jutra je oblast pričela obveščati vse lovce krajine o obveznem lovu na volkove. V krajini je bilo tedaj še malo lovcev, zato je glavar vljudno povabil tudi nekatere iz sosednih krajin. Zaobljubil se je, da mora ta pritepenca brezpogojno pokončati, ljudem, živalim, pa tudi samemu sebi vrniti mirno življenje.

Kvojka je po izkušnjah iz preteklih let in po pogovoru z logarji, ki so volčji par previdno obsledovali, pravilno predvideval širše območje njunega zadrževanja. V načrtu lova je predvidel dva velika pogona, večji in pomembnejši naj bi bil prvi.

Istega dne kot lovce so pričeli obveščati vaščane Bukovnice, Kobilja, Motvarjevec, Čikečke vasi, Pordašinec in Vučje Gomile, da se vsi moški od dvajset do petdeset let starosti kot gonjači obvezno udeležijo velike jage na volkove. Nekateri med njimi so bili mnenja, da bi morala lovu prisostvovati tudi dekleta tam od osemnajst do petindvajset let starosti.

Napočil je dan pred starim letom, dan velike volčje jage. V velikem pričakovanju, da bo jaga uspela, se zjutraj na štirih zbornih mestih zbirajo udeleženci obračuna z volkovi: na

dveh jagri z bridkimi puškami in resnimi obrazi, med njimi glavar Wimborsky in zdravnik dr. Grimling, na drugih dveh pa gonjači, nekateri lovci domačini in vsi logarji krajine. Gonjači, veselo razpoloženi, so oboroženi s sekirami, železnimi vilami, mersarskimi noži ali drugim primernim orodjem.

Gonjače, lovce domačine in logarje razporejata na gozdni poti od Ritáša (Goloseka) na motvarjevski do Boršhegya (Poprovega griča) na dobrovniški strani kobiljski in bukovniški logar. V oddaljenosti skoraj treh kilometrov istočasno Kvojka z enim logarjem njegovega območja, vsak iz svoje smeri, postavljata strelce na gozdni poti pred Vučjo Gomilo od Felšöréta (Gornjega Travnika), Osišča, Babošovih Njiv vse do Ciganjščka pri Filovcih. Prvi pogon zajema v globino ves predel Husaš Kanjara (Dvajsetega ovinka), Vlasunjeka, zaselka Bukovnica in Čarnih Mlak.

Vse se lepo odvija po Kvojkinem načrtu; ob devetih je vsak na svojem mestu. Na dani znak se pogon začne. Navdušeno se gonjači zapodijo v gozd, a ta vnema kmalu pojenja, ker je to površinsko dokaj razgiban svet. Z vse večjo težavo se prebijajo skozi goščavje, z muko premagujejo vzpetine, nemočno drsijo v globače, ivje jim sili v oči, za vrat, sneg uhaja

v škornje... Zimski plašči postajajo odvečni, pričnejo jih slačiti. Divjad pa se pred to strnjeno vrsto gonjačev, logarjev in lovcev domačinov dviga iz skrivališč in beži proti strelcem, čakajočim v dobrem vetru na stojiščih.

Na presekah se gonjači in logarji ustavijo le toliko, da si malo odpočijejo in se poravnajo, nato pa spet rinejo naprej. Oprezajo za volkovi, pozorno poslušajo, če bi kje pred njimi počilo. Nič, vse je tiho, volka kot da bi se udrla v zemljo. Nekako po poldrugi uri pa gonjač Draš iz Bukovnice naleti na krvavo prizorišče sinočnjega pokola košute. Novica se širi po vsej vrsti gonjačev, logarjev in lovcev, sleherni krepkeje stisne, kar ima v roki: puško, sekuro, vile, nož.

Čas mineva tudi na stojiščih. Vsak nepremično stoji v kritju za svojim hrastom, gabrom, smreko, opazuje prostor pred sabo, čaka in upa, da bo volk prišel prav pred njegovo puško, čaka in upa, da volka sploh videl ne bo. Med takimi, ki si sploh ne želijo srečanja z zloglasnim potepuhom, je tudi dr. Grimling. Stoji nekje na sredini dolge verige čakajočih strelcev. S seboj ima, razen puške, torbico za prvo pomoč v primeru, da bi volk koga od gonjačev ali strelcev napadel in ranil. Torej je sedaj tukaj

Temen smrček in okroglasta lisa pod vratom že na prvi pogled pove, da gre za kuno zlatico, ki je v Sloveniji številčno šibkeje zastopana kakor kuna belica.

v tem mrzlem gozdu predvsem kot zdravnik in ne kot lovec, saj je na splošno znano, da je slab strelec in da le redkokdaj kaj zadene. Je še razmeroma mlad in še nikoli ni bil na volčji jagi. Tudi te se ne bi udeležil, če ga glavar izrecno ne bi prosil, da naj pride in »za vsak primer« prinese s seboj tudi torbico za prvo pomoč. Še kot otrok je v svojem rojstnem kraju marsikaj slišal o volkovih, a nikoli kaj dobrega, vedno le vse najslabše. Kako lahkomišno je glavarju obljubil, da se bo te prekleste jage udeležil. Čimbolj razmišlja, tembolj mu postaja nelagodno pri duši. In še ta velika goščava pred njim, oddaljena borih stopetdesetih metrov. Če kje, potem je prav v tej volk velikan, o katerem je slišal govoriti na zbornem mestu. Saj ko ga je logar postavil na to stojišče, ga je opozoril, da je to zelo dober »štant« in da naj bo pripravljen. Vrag, pa ta dober štant, mar bi bil ostal doma in v topli sobi kaj prijetnega čital. Morda kako lovsko knjigo o raznih dogodivščinah, tudi takih z nesrečnim koncem. Oh, naj se le njemu danes kaj podobnega ne zgodi. Sam sebi obljublja, da vsem prepričevanjem in prošnjam častitega gospoda glavarja navkljub nikdar več ne bo šel na volčjo jago, pa naj se zgodi karkoli. Rajši odide iz Sobote, dobrega zdravnika rade volje povsod sprejmejo. Sicer pa volkov v Murski krajini itak ni, le odkod je ta dva sam vrage prinesel v te kraje. Tako razmišlja in se vselej zdrzne, ko mimo njegovega stojišča pribeži ka-

ka srna, divji prašič ali lisica. Jelen ga ne gane, saj je mnogo prevelik za volka. Glavar Wimbersky je namreč na pobudo Kvojke strogo prepovedal streljati na katerokoli divjad, razen na volka. S tem se vsi strelci niso strinjali, predlagali so, da naj bi se streljalo tudi na prašiča in lisico, toda glavar se ni dal. Kar prav je tako, meni Grimling, ta tišina je tako blagodejna, moti jo samo divjad, ki beži mimo njega.

Na njegovi levi stoji brbljavi Agustič, na desni pa skopuški Žizek. Prvi se vedno dere kot sraka, drugi pa je znan po tem, da...

Nadaljnje razmišljanje o lastnostih sosedov na čakališčih mu prekine dogodek, ki si ga bo zapomnil za vse življenje. Iz goščave pred njim nenadoma plane proti njemu velik pes. Oh, groza! Saj to vendar ni pes, to je tisti volk velikan! Ko doktor zagleda krvavo podplute oči, se mu zazdi, da izžarevajo ogenj in v hipu mu šinejo lasje pokonci, zobje mu šklepetajo, v žilah mu zmrzuje kri, oblije ga hladen znoj... Ko je volk oddaljen le še slabih petdeset korakov, v obupni stiski ustrelji v zrak. Zave se in spozna, da je rešen, volka je odvrnil od sebe!

Na svojo nesrečo volk spremeni smer in v diru prečka stojišče Tomaža Žizka. Ta mu na trideset korakov nasuje »šrota« iz obeh cevi hkrati in volk se sesede. Ranjen je v trebuh in v zadnji del telesa. Po prvem šoku pa se postavi na prednje noge in s krvavimi očmi in dolgim jezikom, ki mu

visi iz gobca, gleda svojega morilca. Naj se mu le približa, mu bo že pokazal, kaj še zmore!

Žizko hitro ponovno napolni puško, toda ko vidi, da volk ne more vstati, ne strelja. Na stojiščih zavlada nemir. Kaj se je pravzaprav zgodilo? Bilo je očitno, da je nekdo v stiski pritisnil hkrati na oba petelina in da se je streljalo na volka. Toda, ali je padel, ali pa ranjen pobegnil? Ali sta morda padla oba hkrati? Odgovora od nikoder, nihče ne sme zapustiti svojega stojišča pred koncem pogona, treba je pač počakati. In čim dlje čakajo, tem bolj narašča radovednost, kdo je bil ta srečnež. Gonjači z logarji pa ženejo naprej, kot da se ni nič zgodilo.

Od Ritáša sem se čez približno pol ure oglasil puška, čez kratek čas pa še dva zaporedna strela iz smeri Ciganjščeka. Radovednost narašča, da je kaj! Nekdo je prekršil glavarjevo prepoved in je streljal tudi na drugo divjad, ne le na volka. Kdo je bil ta predrznež in na kaj je streljal?

Pogona je konec, lovci, logarji in gonjači se zbirajo, vsi so vznemirjeni. Najprej nekdo zada ranjenemu volku usmrtilni strel in ga tako reši bolečin, nato pa se začne veliko spraševanje, kako je bilo, kdo je streljal prvi, kdo drugi, tretji...

Brbljavi Agustič s svojim cvilečim glasom tudi to pot preglašava vse druge radovedneže, posebno še, ker je na njegovo glavo škropil šrot iz zraka. Kako da iz zraka, jih zavpije vsaj petdeset. Saj volk vendar ne leti po zraku, vsaj dosedaj ni letal. Le kako je mogoče streljati letečega volka? Seveda, nekdo se je podelal v hlače in v sili streljal v zrak, namesto na volka. Le kdo bi naj to bil, le kdo?

Doktor ne črhne nobene, skuša se izogniti brbljavemu Agustiču, vendar ne uspe. Ta je namreč opazil, da je cev doktorjeve puške zakajena in da je iz smeri njegovega stojišča padal šrot po glavah čakajočih strelcev, tudi po njegovi! Agustič vpije, da je kaj. Končno mora Grimling priznati, da je šel volk prav nadenj in da se ga je tako prestrašil, da sam ne ve, kako in kdaj se mu je puška v roki sprožila. Sicer ga pa še vedno trese mrzlca, le sam vrage je nesel tega volka ravno proti njemu, kot da bi vedel, da je najslabši strelec v tej množici lovcev.

Ko so ljudje to slišali, se je dvignil pravcati vihar. Na njegov račun so pričele padati šaljive, pa tudi žaljive opazke. Šlo je celo tako daleč, da so

si ga sposodili tudi nekateri najbolj drzni gonjači: »Gospod doktor naj povejo, od šteriga mao pa te vucje lejčje po lüfti kak vrabli?« Seveda so Kvojka in njegovi logarji na migljaj glavarja skušali končati z nadaljnimi žaljivkami na račun ubogega Grimlinga, toda to jim je le delno uspelo.

Namesto dveh so nepričakovano padli trije volkovi. Bolj kot lovci in logarji so se tega uspeha veselili gonjači, glavar Wimbersky in pa seveda nadlogar Kvojka.

Volčji jagi je sledila pogostitev na motvarjevski pristavi. Veselje je trajalo ne le ves popoldan, temveč tudi vso noč, do jutra. Dobro vino iz strehovskih goric je naredilo svoje. Nekateri, že v rožicah, so obžalovali lepe srne, drugi zvite lisice, tretji drugo divjad, ki je bežala mimo njih, ne da bi smeli oddati nanjo le en sam strel, Agustič pa je spet začel zbadati Grimlinga, ki je ves skrušen sedel v kotu.

Šele zjutraj zadnjega dne starega leta, na Silvestrovo, so šli jagri domov. Soboški in nekateri okoliški so se z veliko parado peljali proti Soboti. Motvarjevski išpan, nadzornik veleposestva je dal napreči dva para konjev, na voz, na katerega so dali uplenjene volkove, pa se je poleg kočijaža usedel glavar Wimbersky, zraven pa povabil dr. Grimlinga.

Tako so se ti Nimrodovi potomci z dragocenim tovorom pripeljali v Soboto in veselo nadaljevali praznovanje velikega uspeha, velike volčje jage. Preden so se razšli, so si zaželeli obilo sreče in zdravja v novem 1854-em letu.

Dr. Grimling se tega praznovanja ni udeležil in puške nikoli več ni vzel v roke.

* * *

Volka v naši krajini že poldrugo stoletje ni več, izginil je za vedno, ostalo pa je ime vasi, ki nas še danes spominja na to zver: Vučja Gomila, v Porabju pa Farkašfa-Farkašovci (Volčje drevo). Tudi priimki Vuk in Farkaš so v Prekmurju pogosti in tudi ti pričajo o nekdanji prisotnosti volka pri nas. Nekoč so z volkom strašili neubogljivo deco, danes pa tudi tega nihče ne počenja več. Volk je le še legenda, spomin na minule čase, ki se nikoli več ne povrnejo...

Po Mörski Krajini, maja 1923, za bralce Lovca priredil

Feri Poredoš

Petelinje pero v snegu

Lojze Števanec

Kure so stopicale po zasneženem dvorišču Grlecove domačije, ki je stala na robu vasi, sršile perje in vznemirjeno dvigale glave. Žena jih je preštevala, klicala pa ponovno preštevala.

»Petelina ni,« je rekla, ko je prišla v kuhinjo in se ozrla k možu, ki je listal po nekaj dni starem časopisu. »Klicala sem ga, pa se ni prikazal. Kure so vznemirjene.«

»A res?« je zamomljaj, ne da bi dvignil glavo. »Za božične praznike sem ga namenila in zdaj ga ni.«

»Se bo že prikazal. Verjetno je na kurniku.« Pa se ni prikazal, zato ga je šel iskat. Pretaknil je vsak prostor, pogledal celo na podstrešje, posvetil v kurnik, petelina ni bilo. Nocoj proti jutru se je pes trgal na verigi, se je spomnil. Vstal je in pogledal skozi okno. Videl ni nikogar, pes je lajal nekam tja proti sadovnjaku. Bil je prepričan, da se je na dvorišče priklatil tuj maček, zato je ponovno legel. Zjutraj sledov ni preveril. Sedaj je stopil v sadovnjak. V snegu je ležalo petelinje pero, nato še eno, vmes je bil sneg okrvavljen.

Ob jablani je bil cel šop perja, sneg steptan, okrvavljen. Pasje ali lisičje stopinje so šle proti gozdu, ki se je prislanjal k sadovnjaku, tu in tam je bila na snegu kri ali pa v sneg pogreznejo pero. V gozdu so se sledovi križali v vse smeri, tako da je pravo izgubil.

»Petelina je odnesel pes ali pa lisica,« je povedal, ko se je vrnil.

»Pa ravno petelina, ki sem ga namenila za božič,« je pojamlala žena. Mož jo je brez besed gledal.

»Kaj zijaš? Ukreni kaj!« se je obregnila vanj.

»Kaj?«

»Kaj jaz vem kaj, to moraš ti vedeti. Samo buljiš v ta časopis, kure pa nam odnašajo z dvorišča. Pa ravno petelina, in to zdaj,« je bentila.

Grlec ni vedel, kaj bi moral storiti. Psa ni mogel spustiti z verige, ker se je takoj odklatil v gozd in ga celo noč ni bilo; stopen in moker se je navadno proti poldnevu priplazil na dvorišče. Kure pa mu odnašajo ponoči.

Menda ne pričakuje, da bo sam letal za lisicami, je poglasno razmišljal. Drugi dan je v dopoldanskih urah zagledal tam daleč na polju nekega psa, ki je počasi pritekel iz gozda, nato pa izginil, kot da bi se pogreznil v sneg. Dolgo je gledal v tisto smer, ni se več prikazal. Toplo se je ogrnil in z gorjačo v roki šel na polje pogledat. Že od daleč je na robu manjše jame zagledal steptan in umazan sneg. V breg je bil skopan lisičji rov. »Našel sem rov,« je prisopihal v kuhinjo.

»Kakšen rov?«

»Lisičji.«

»Ja, in?«

»Lisica iz tega rova nam krade kure.«

»Pa je lisica noter?«

»Mislim, da je.«

»Zadelaj ji luknjo, če misliš, da je noter.«

»Izkopala si bo nov rov. Ujeti bi jo bilo treba.«

»Ti je že ne boš ujel.«

»Res ne vem, kako bi jo.«

»Kaj pa Tone, tvoj zet, ki se ves čas hvali, da mu nobena lisica ne uide. Naj jo zdaj ujame.«

»Najin zet,« jo je tiho popravil.

Čez dva dni, ko se je družina za božič zbrala pri kosilu, je žena rekla, da je petelina, ki ga je namenila za danes, odnesla lisica. »Tvoja lisica,« in s prstom pokazala na zeta. Vedno je govorila o njegovih srnah, ko so ji obzrle fižol ali popasle solato na gredah, o njegovih srnjakih, ko so ji ogulili vsako mlado drevo, ki ga je zasadila v gozdu.

Popoldne si je Tone šel ogledat rov. Bil je v majhni jami, obrasli z nizkim grmičevjem. Plitek jarek je vodil k potoku. Kakih petdeset korakov od jame je rasel šop akacij z nekaj grmičevja. Na drugi strani je bil gozd, ki se je kot obroba vlekel ob potoku. Naslednji dan zvečer se je namestil v šop akacij. Veter je vlekel od potoka. V prvem mraku se je ob rovu nekaj zganilo. Nepremično je zrl v tisti smeri in počasi dvignil puško. Dolgo se ni nič zgodilo. Nenadoma pa je lisica skočila na sneg, se otre-

sla in za trenutek mirno obstala, se ozrla proti akacijam, nato pa se naglo obrnila in stekla proti potoku. Bila je predaleč, da bi poslal šibre za njo. Čez čas je v loku odšel k tustu, kjer je pustil avto. Povedal je, da je videl lisico.

»Kje pa jo imaš? Zakaj je nisi ustrelil?« je planila tašča.

»Bil sem predaleč«.

»Zakaj nisi šel bliže?« Tudi o tem je razmišljal, vendar bliže rova ni bilo pravega kritja. Ni ji odgovarjal.

Naslednji večer je čakal ob potoku. Ob enakem času se je lisica prikazala iz brloga in po kratkem premisleku stekla na polje, tik ob akacijah, kjer je včeraj čakal.

Večer za večerom je izmenično čakal v akacijah, drugič ob potoku,

skrbno preverjal smer vetra, bil na tleh, zlezal v rogovilo; lisica se je skoraj vsak večer prikazala, vedno pa si je izbrala nasprotno smer, kot jo je čakal. Razdalja do rova je bila prevelika, da bi lahko uspešno streljal. Tašča ga je zbadala, tast pa vprašujoče, razočarano gledal. Njegov ugled je bil močno načet.

Ves čas je razmišljal, kje bi delal napako. V nos ga ni mogla dobiti, vedno je skrbno izbral nasprotno smer vetra. Je bila to napaka? Morda gre lisica nagonsko proti vetru ali pa je to le slučaj? Ni bil začetnik. Za ženin krzneni plašč je v zadnjih dveh letih zbral enajst lisičjih kožuhov. Pri tem je doživel marsikaj, vendar je bil na koncu vedno uspešen.

Pred dobrim mesecem se je ustavil na jasi ob poševno raščeni vrbi, ki je široke veje stegovala nad zamočvir-

jen rokav Mure. Bil je vroč, soparen jesenski popoldan. Obrisal si je pot in se zazrl v krošnjo, kjer so se pozibavali že rahlo orumeneli in sivi listi. V rogovili, visoko zgoraj, se je nekaj zganilo, nekaj sivorjavnokastega. Maček? Kuna? Bolj verjetno maček. Del kožuha, ki ga je videl, se mu je zdel za kuno presvetel. Žival se je premaknila. Pričakoval, je, da bo vsak čas planila in mu izginila v krošnjah. Previdno je dvignil puško, pomiril in sprožil. Nekaj velikega, težkega je spolzelo po vejah in trdo padlo na tla. Ni mogel verjeti lastnim očem, ko se je približal. Bila je lisica.

Smejal se je, ko mu je pred meseci Lojz Gider slikovito pripovedoval, kako je z drevesa sklatil lisico, ker je vedel, da je Lojz namazan z vsemi žabami, je mislil, da ga vleče. Enako se je sedaj dogajalo njemu, ko je pripovedoval o tem. Smejali so se mu. Lisica ni maček, da bi plezala po drevesu. Zastonj je razlagal, da se je le vzpela po poševnem deblu.

Kaj storiti? Naj izbere risanico? je razmišljal, ko jo je že sedmič ali osmič šel čakati. Mraz je pritiskal nekaj dni, da je bil sneg trdo zmrznjen. Skrbno je preveril smer vetra. Zrak se je komaj opazno gibal od akacij proti rovu. Slekkel je zimski plašč in ga obesil na spodnjo vejo akacije, nato pa v širokem loku obšel rov in se namestil v grmovje ob potoku, za zaslon, ki si ga je že prej napravil iz vejevja. Sedel je na trinožnik s puško v naročju in čakal. Vrane so že davno odletele v vrhove dreves. S težkimi zamahi je v bližino akacij tiho prijadrala sova in se jim z nekaj pospešenimi zamahi izognila. Je opazila plašč? Kdo bi vedel. V prvem mraku je na zasneženo polje legala megla in v nežno pajčevino zapredala naravo. Zrak je povsem obmiroval. Iznad rova se je nekaj zganilo in hitro izginilo. Gospa so doma, mu je šinilo skozi misel. Neopazno je dvignil puško, obmiroval in togo gledal proti rovu. Zeblo ga je. Začel se je tresti. Plašč mu je manjkal.

Nenadoma je lisica planila iz rova, se otresla, za trenutek pozorno pogledala proti akacijam, nato pa se naglo obrnila in stekla proti potoku, naravnost proti njemu se je usmerila. Napeto jo je gledal prek cevi. Rahlo je privila ušesa, kot da jih usmerja nazaj tja, odkoder je prihajal vonj plašča, človeka. Vedno bliže mu je prihajala v lahkotnem, počasnem teku. Cev je nekoliko dvignil, da je lisico skoraj pokril, in sprožil.

Lovska organizacija

Jezerna roža – novi lovsko-kulturni center na Barju

V teh negotovih, zaskrbljujočih časih nas je prijetno prenetila novica, da je Lovska družina Rakovnik odprla svoj lovsko-kulturni center na Šinkovem štradonu na Barju. Na novem domu, na zunanji steni je slikar-samouk Franci Jakopin narisal simbol LD Rakovnik: racmana, ki se je dvignil iz trsa, spodaj pa napisal »Jezerna roža«. Ime so si sposodili iz barjanske literature, Jalnovih Bobrov.

Ob otvoritvi (28. 9. 1991) je bil lep jesenski dan, kot bi ga naročili za tako lovsko srečanje. Na dvorišče Jezerne rože so se

zbrali predstavniki oblasti od občine Vič-Rudnik do krajevne skupnosti, milice, prišli so gostje iz sosednjih lovskih družin, številni krajani in lovski prijatelji. Dom je odprl gospod Bogdan Bradač, župan občine Vič-Rudnik z besedami pohvale, da so zapuščeno podrtijo prenovili v lep dom ter uredili bližnjo okolico. Starešina LD Rakovnik Miloš Čelar pa je v otvoritveno-programskem govoru dal priznanje lovcem, ki so se od 90% pa tudi do 100% udeleževali prostovoljnih akcij, iz svojega žepa dali prispevke, prispevali s svojim znanjem in tehniko. Še posebej pa je pohvalil štiri lovce, ki so bili pri obnovi doma izjemno požrtvovalni, bili so takorekoč gonilni motor celotne akcije. V domu so odprli tudi razstavo olj slikarja samouka Franca Jakopina, posebno razstavo pod imenom »Divjad na Barju«, razstavo lovske litera-

Jezerna roža – nov lovsko-kulturni center na Ljubljanskem barju, ki ga je uredilo članstvo LD Rakovnik na Šinkovem štradonu

Foto S. Lenardič

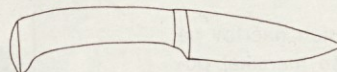

S slovesne otvoritve Jezerne rože

Foto S. Lenardič

LOVSKI NOŽ

FANTONI-DESIGN OSKAR KOGOJ

- kovano rezilo
- termično obdelano
- vrhunsko jeklo
- naravno oblikovanje

Informacije in naročila:

d.o.o.

Mestni trg 18, Ljubljana
Tel.: 061/226-036

Vsak delavnik od 10.–12.
in od 16.–19. ure.

ture, med katero ste si lahko ogledali med drugim tudi stare letnike ugledne slovenske lovske revije Lovec.

Že s samo otvoritvijo je LD Rakovnik nakazala usmeritev družine v prihodnje. Starešina LD M. Čelar pa je še posebej poudaril, da novi lovsko-kulturni center Jezerna roža ne bo služil samo članom družine

za njihovo lovsko dejavnost, temveč bodo razvijali razne dejavnosti s področja varstva okolja. Barjansko naravo bodo skušali čimbolj približati našim ljudem, predvsem pa šolski mladini, s katero bodo navezali stike. Naš namen je – je poudaril Čelar – ohraniti lepoto narave, jo čim manj oskrunjati, onesnaževati, kajti le v zdra-

Koptex d.o.o. Šinigoj Jože

Bilje 135/a p. Renče 65292
tel./fax. (065) 53-284

Trgovina Lovec

Prešernova 17
Nova Gorica
tel.: (065) 21-915

Nudimo vam vse za lov in ribolov:

- * Lovsko orožje vseh vrst
- * Lovsko strelivo, krogelno in šibreno vseh kalibrov
- * Lovska oblačila: obleke, hlače, pumparice, srajce, kravate, nogavice, klobuke, jopiče, telovnike, pelerine in puloverje
- * Lovsko obutev
- * Glinaste golobe, TRAP naboje, pokale, medalje in plakete.
- * Vse optične pripomočke in montažne dele

Prepričajte se, pri nas nimamo, česar ne bi imeli; cene ugodne!

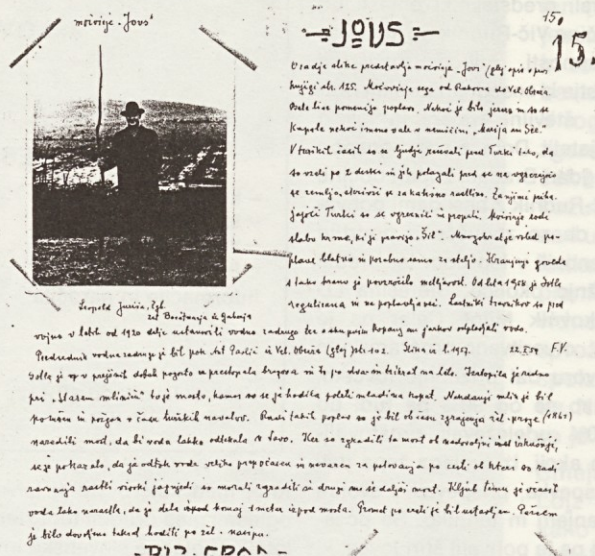
Delovni čas: vsak dan od 8.–18. ure.
Sobota od 8.–12. ure.

vem, čistem naravnem okolju se dobro počuti človek in tudi divjad.

Za uresničitev teh načrtov pa bo potrebno še marsikaj postaviti, urediti in še graditi. Dosedanji uspehi pa so utrdili prepričanje, da bodo tudi to zmogli.

Za uspešno delo LD Rakovnik pa so dali priznanje tudi barjanski domačini. Z nezadovoljstvom so gledali na propadajočo domačijo, zaplevljene njive in na zapuščene travnike. Novo življenje se je vrnilo v ta del zapuščenega Barja.

Stane Lenardič

Ali poznamo Jovse?

Ste že slišali za Jovse? Učeno bi se reklo, da je to okoli 430 hektarov velika močvirna depresija med reko Sotlo in 40–50 metrov višjo teraso, ki se dviga med Malim Obrežem in Kapelami. Visok nivo talne vode povzroča, da so Jovsi v vegetacijskem smislu območje močvirnih in vlažnih travnišč, prepredeni s pasovi obreznega rastlinja ob odvodnikih ter številnimi posamičnimi drevesi, živicami in grmišči.

Andrej Hudoklin iz Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine v Novem mestu meni, da so Jovsi praktično edini ohranjen močvirni ekosistem v območju Save in Sotle. Taki so zatočišče ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

V tej divjini gnezdijo štoklje in čaple in druge ptice, ki se tako kot človek zvečer odpravijo spat, zjutraj pa poletijo k soncu. Najlepše je v Jovsih, ko čutiš, kako se svetlika jutro, kako vse sili proti soncu in ko je zrak poln nekakšnega megličastega migljanja. Takrat se Jovsi začenjajo prebujati. Vsepovsod glasna spokojnost in čudoviti mir. A lepo je tudi zvečer, ko se močvirje pogrezne v globok spanec. Nenadoma od daleč, prav iz globine Jovsov, zaslišiš pretresljiv glas. Nočno tišino razkolje pošasten krik, kot bi prihajal iz človeškega grla, od nekoga, ki se obupno bojuje za svoje življenje. Nato vse utihne.

Franjo Vadnal, ki je umrl v 93. letu starosti, je prvi opisoval Jovse v svoji »Dobovski kroniki«. Znan je bil kot učitelj, ki je vse, od babice do vnukov, učil petja in glasbe. NA SLIKI: pogled na delček Jovsov pozimi in faksimile Vadnalovega zapisa o Jovsih. Omenjal je tudi ljudsko izročilo o turških vpadih, ko so se ljudje zatekali v zavetje težko dostopnega močvirja.

Spominjam se dneva, ko sem z očetom prvič obiskal Jovse. Počasi sva se premikala, korak za korakom. Kdaj pa kdaj sva postala in vlekla na ušesa, da bi ujela kak glas divjine. Prišla sva tako blizu reke, da so se nama grički na hrvaški strani zdeli čisto blizu, tako rekoč na dosegu roke.

»Glej, oče, na nekaj živega pikira, nekoga bi rad ubil!« sem zaklical, ko sem zagledal belorepega orla. Dokaj visoko se je spreletaval nad močvirjem, pohlepno prežeč, če mu bo morebiti dana priložnost, da si ujame plen.

»Krr, krr! O ti presneti grabežljivec, zajca bi si rad privoščil za obed!« je zakrčkal oče, ki je vedel, da se na tistem travniku rad igra zajček.

»Zdaj ga bo zgrabil s kremplji in odnesel v višino,« sem vznemirjeno zaklical, ko sem videl, kako je orel poletel navpično v travo. »Če prileti k nama, ga bom s tvojo palico!«

»Nič nima v kljuno,« se je razveselil oče. »Tokrat je bil zajec urnejši od njega...«

Ko je orel brez plena odletel proti bregu, je oče rekel:

»Vidiš, tak je red stvari v naravi. Če je zajec dovolj uren in zdrav, bo ušel grabežljivi ptici, če pa je počasen in slaboten, bo po njem...«

Kolobar življenja. Večno rojevanje, boj in umiranje: skobec lovi in ujame sinico, kanja popade miš, pajek mori ujeto večjo, uhariča trga ujetega gozdnega jereba, lisica davi zajca...

Sicer pa je bolje, da pustimo poezijo in raje s pomočjo strokovnjaka Andreja Hudoklina povsem prozaično naštejemo redke in ogrožene vrste ptic, ki se stalno ali začasno zadržujejo v Jovsih. To so črna in bela štoklja, siva čapla, kozica, močvirski lunj, belorepi orel, postovka in smrdokavra. Neverjetno, kajne?

Do regulacije Sotle so bili Jovsi redno poplavljeni. Voda se je zadrževala v celotni depresiji in imela značaj poplavnega jezera. Prvotno nemško ime je bilo Jauchensee ali Gnojnično jezero, iz katerega so nastali današnji Jovsi ali Jovsi. Stanje pred regulacijo je upodobljeno na freski v cerkvi Marijinega vnebovzetja v Kapelah.

Vodo iz depresije odvaja regulirana in izravnana Šica z mrežo odvodnih kanalov. Izraziteje je zamačvirjen zahodni del, vzhodni del ob cesti oziroma Sotli pa je nekoliko višji in zato kmetijsko obdelan.

Botanično in zoološko območje ni dovolj raziskano. Strokovnjaki pravijo, da bi zaradi ogro-

ženih in redkih ptic, ki imajo tu svoje zatočišče, morali ohranjati sedanje stanje. Dovoliti bi smeli samo tiste intervencije, ki so v skladu z varstvenimi cilji in ohranjajo značilnosti biotopa. Preprečiti bi morali zlasti posege, s katerimi bi spreminjali življenjske razmere živali.

Franč Šetinc

Načrtovanje in izvajanje politike odstrela divjadi v letu 1990

Politika gospodarjenja z divjadjo v letu 1990 na območju celotne ZLD Maribor je sledila dogovorjenim in usklajenim nalogam v okviru komisij GOZD-DIVJAD pri odborih za gozdarstvo Mariborskega in Slovenjgraškega gozdnogospodarskega območja. Prav tako je bilo opravljeno usklajevanje in dano soglasje na sejah koordinacijskih odborov Pohorskega in Slovensko-goriškega LGO.

Z ozirom na ocene in analitične podatke o odstrelu divjadi v letu 1989, ko smo ugotavljali, da je bil odstrel vse parkljaste divjadi sicer solidno opravljen, da pa so še vedno odstopanja glede odstrela po spolu (jelenjad), smo sledili priporočilom in strokovnim osnovam o številčnem prilagajanju parkljaste (rastlinojede divjadi) z možnostmi naravnega okolja. Prav tako smo upoštevali usmeritve komisije GOZD-DIVJAD v zvezi s sanacijo razmer na Pohorju. Izhajajoč iz tega je politika odstrela divjadi v letu 1990 izhajala iz naslednjih usmeritev:

JELENJAD:

Povišani odstrel v primerjavi z letom 1989, kot je to predlagala komisija GOZD-DIVJAD; – Odstrel izvajati intenzivno po številu in spolnem razmerju 1:2 (za območje Pohorja skupaj 420 glav); – V ostalih območjih jelenjadi je obvezno najprej odstreliti košuto, šele nato jelena.

SRNJAD:

Povečan odstrel v primerjavi z letom 1989 za 10% do 30% različno po LD in LGB, odvis-

no od dejanskega stanja in go-
spodarjenja v preteklosti.

GAMS:

Na celotnem območju (kjer še
niso prisotne gamsje garje) je
v letu 1990 potrebno povečati
odstrel v primerjavi z letom
1989 za 100% (predlog sanitar-
ne inšpekcije – preventivni
ukrep).

DIVJI PRAŠIČ:

Intenzivni odstrel ob spošto-
vanju zakonskega določila
o zaščiti vodeče svinje.

DAMJAK:

Slediti odločbi RSKGP (popoln
odstrel).

MUFLON:

Dinamični odstrel, v skladu
z dogovori komisije za gojitev
muflonov na Boču (predvsem
s ciljem zmanjševanja škode).

POLJSKA DIVJAD:

Previdno načrtovanje od-
strelav;

– skrb za izboljševanje naravnih
razmer za njeno gojitev.
Lovski organizacije (LD) so
disciplinirano realizirale od-
strel, stanje pa sproti preverja-
le na ravni LGB, ki so od KO
LGO pooblaščen za usklajeva-
nje načrtov odstrela. Sproti je
bilo spremljano zlasti gibanje
odstrela jelenjadi na Pohorju,
pri čemer so LD upoštevale
dogovore glede odstrela po
spolu (tiste, ki so imele pri-
manjkljaj odstrela jelenjadi
ženskega spola, so to najprej
nadoknadile – izrazit primer
LD Hoče). Podatke ločeno pri-
kazujemo za Slovensko-gori-
ško in Pohorsko lovsko goji-
tevno območje.

SRNJAD – Slovensko- goriško LGO

LG bazeni	Načrt odstrela	odstrel	% N:O	spol. razmer.
Pesniški	540	601	111	48:52
Lenarški	575	607	105	48:52
Dravskopoljski	235	244	103	46:54
Sev. sl. goriški	342	383	111	47:53

LGB				
SKUPAJ	1692	1835	108	48:52

Opomba: v letu 1989 je znašal odstrel
srnjadi 1664 kom.

DIVJI PRAŠIČ – Slovensko-goriško LGO

V letu 1990 je bilo odstreljenih
19 divjih prašičev.

FAZAN – Slovensko- goriško LGO

LG bazen	Načrt odstrela	Odstrel	% N:O
Pesniški	1240	1286	103
Lenarški	580	490	84
Dravskopoljski	715	789	110
Sev. sl. goriški	450	502	111

LGB

SKUPAJ 2985 3067 102

Opomba: V letu 1989 – 2636 fazanov!

POLJSKI ZAJEC – Slovensko-goriško LGO

LG bazen	Načrt odstrela	Odstrel	% N:O
Pesniški	385	421	109
Lenarški	270	279	103
Dravskopoljski	285	258	90
Sev. sl. goriški	220	234	106

LGB

SKUPAJ 1160 1192 102

Opomba: V letu 1989 je bilo odstreljenih
990 zajcev.

V letu 1990 je bilo v Slovensko-
goriškem LGO odstreljenih tu-
di 411 divjih rac (mlakarice).

Opomba: Odstrel poljske divjadi v letu
1990 v primerjavi z letom 1989 je nekoli-
ko višji, razen pri racah, kjer je manjši.
Odstrel divjih prašičev pa je v primerjavi
z letom 1989 višji za 13 glav.

Odstreli v Pohorskem LGO so
potekali v skladu z usmeritva-
mi komisije GOZD-DIVJAD, ki
jih je potrdil tudi KO Pohorske-
ga LGO. Velik poudarek je bil
dan realizaciji sklepov v zvezi
z usklajevanjem številčnosti
rastlinojede divjadi (zlasti jele-
njadi) na območju Pohorja,
kjer se že vedno srečujemo
z neustreznim spolnim razmer-
jem. Zaradi tega so LD sledile
dogovoru o odstrelu jelenjadi
v spolnem razmerju 1:2.
Pregled odstrela po LGB:

JELENJAD – Pohorsko LGO

LGB	Načrt odstrela	Odstrel	% N:O	Raz- merje
Mežiški	20	26	116	46:54
Slov. graški	7	34	485	64:36
Kozjaški	16	15	94	60:40
Radeljski	19	33	173	30:70
Pohorski	94	125	132	30:70
Slov. bistriški	11	19	172	36:64
GL Pohorje	273	242	89	30:70

LGB

SKUPAJ 440 494 112 35:65

Opomba: V letu 1989 je bilo skupaj od-
streljeno 306 glav jelenjadi (LD in GL
Pohorje).

V loviščih lovskih družin na območju ZLD Maribor vlagajo velike
napore v delo za ohranitev naravnih razmer za malo divjad.
Številčnost fazanov popravljajo še vedno tudi z izpuščanjem
fazanov iz umetne vzreje.

Foto Marjan Toš

DIVJI PRAŠIČ – Pohorsko LGO

V letu 1990 je bilo odstreljenih
skupaj 232 divjih prašičev, v le-
tu 1989 pa 168 divjih prašičev.

GAMS – Pohorsko LGO

LGB	Načrt odstrela	Odstrel	% N:O	Raz- merje
Mežiški	182	186	102	46:54
Dravograški	13	11	85	54:46
Slov. graški	54	47	89	46:54
Kozjaški	24	20	83	60:40
Radeljski	78	74	95	50:50
Slov. bistriški	3	2	67	0:100
Pohorski	102	95	94	54:46
Bočki	5	3	60	66:34
GL Pohorje	280	238	85	43:57

LGB				
SKUPAJ	741	676	91	47:53

Opomba: V l. 1989 je bilo odstreljenih
skupaj 530 gamsov.

MUFLON – Pohorsko LGO

LGB	Načrt odstrela	Odstrel	% N:O
Boč	35	31	89
Uršija gora	55	39	71

Opomba: V letu 1989 – je bilo v obeh
kolonijah odstreljeno 55 muflonov.

SRNJAD – Pohorsko LGO

LGB	Načrt odstrela	odstrel	% N:O	raz- merje
Mežiški	666	723	108	48:52
Dravograjski	294	293	99	48:52
Slov. graški	611	659	107	46:54
Kozjaški	458	567	123	47:53
Radeljski	910	1007	110	49:51
Pohorski	562	669	119	48:52
Bočki	186	193	103	48:52
GL Pohorje	280	269	96	53:47

LGB				
SKUPAJ	4552	4995	110	49:51

Opomba: V letu 1989 je bilo skupaj od-
streljeno 3995 kom. srnjadi.

MALA DIVJAD – Pohorsko LGO

V letu 1990 je bilo v Pohor-
skem LGO odstreljeno skupaj:
– poljskih zajcev 608
– fazanov 860
– divjih rac 585

Marjan Toš

REZULTATI S PRVENSTVA V LOVSKEM STRELJANJU ZA LETO 1991,

ki je potekalo v izvedbi Zveze lovskih druţin Maribor, 31. 8. 1991 na Zg. Polskavi.

DOSEŽENA MESTA V KOMBINACIJI – EKIPNO

1. mesto ekipa ZLD Maribor, 493 točk
2. mesto ekipa ZLD Ljubljana, 479 točk
3. mesto ekipa ZLD Posavje, 465 točk
4. mesto ekipa ZLD Gorica, 451 točk
5. mesto ekipa ZLD Gorenjske, 447 točk
6. mesto ekipa ZLD Prlekija, 447 točk
7. mesto ekipa ZLD Celje, 441 točk
8. mesto ekipa ZLD Bela krajina, 417 točk
9. mesto ekipa ZLD Zasavje, 416 točk
10. mesto ekipa Doberdob, 404 točke

DOSEŽENA MESTA NA UMETNE GOLOBE – EKIPNO

1. mesto ekipa Doberdob, 67 golobov
1. mesto ekipa ZLD Ljubljana, 67 golobov
3. mesto ekipa ZLD Gorica, 65 golobov
3. mesto ekipa ZLD Ptuj, 65 golobov
5. mesto ekipa ZLD Maribor, 64 golobov
6. mesto ekipa ZLD Posavje, 63 golobov
7. mesto ekipa ZLD Prlekija, 59 golobov
7. mesto ekipa ZLD Gorenjska, 59 golobov
9. mesto ekipa ZLD Celje, 58 golobov
10. mesto ekipa ZLD Kočevje, 56 golobov

DOSEŽENA MESTA NA TARČO SRNJAK – EKIPNO

1. mesto ekipa ZLD Maribor, 237 krogov
2. mesto ekipa ZLD Zasavje, 220 krogov
3. mesto ekipa ZLD Posavje, 212 krogov
4. mesto ekipa ZLD Ljubljana, 211 krogov
5. mesto ekipa ZLD Gorenjska, 211 krogov
6. mesto ekipa ZLD Prlekija, 211 krogov
7. mesto ekipa ZLD Bela krajina, 209 krogov
8. mesto ekipa ZLD Celje, 209 krogov
9. mesto ekipa ZLD Novo mesto, 193 krogov
10. mesto ekipa ZLD Gorice, 191 krogov

NAJBOLJE UVRŠČENI POSAMEZNIKI

V KOMBINACIJI

1. mesto Jože KORITNIK, ZLD Posavje 173 točk
2. mesto Tomaž HEIN, ZLD Maribor 170 točk
3. mesto Tone MARKIČ, ZLD Gorenjske 167 točk
4. mesto Franc KONČAN, ZLD Ljubljana 166 točk
5. mesto Franc BARBIČ, ZLD Ljubljana 165 točk
6. mesto Marko STERLE, ZLD Ljubljana 165 točk

NA UMETNE GOLOBE

1. mesto Tomaž KONČAN, ZLD Ljubljana 72 golobov
2. mesto Janko ROŽMARIN, ZLD Ptuj 70 golobov
3. mesto Jože KORITNIK, ZLD Posavje 69 golobov
4. mesto Franc KONČAN, ZLD Ljubljana 65 golobov

5. mesto Jože BREŠČAK, ZLD Gorica 64 golobov
6. mesto Miljan MARAŽ, Doberdob 60 golobov

NA TARČO SRNJAK

1. mesto Marko STERLE, ZLD Ljubljana 163 krogov
2. mesto Polde TRAVNER, ZLD Maribor 160 krogov
3. mesto Matjaž HLEPŠ, ZLD Zasavje 159 krogov
4. mesto Jože ČESNIK, ZLD Celje 155 krogov
5. mesto Tomaž HEIN, ZLD Maribor 155 krogov
6. mesto Mirko DROLE, ZLD Gorica 154 krogov

Predsednik strelske komisije
pri ZLD Maribor
Branko Vasa

Troboj treh LD

Lovska družina Domžale je po nekajletnem premoru zopet izvedla strelski troboj med ekipami LD Domžale, Tuhinj in Motnik. Tekmovanje se je odvijalo na strelišču za glinaste golobe pri lovski koči na Kolovcu. Rezultati tekmovanja so sicer tudi pomembni, vendar je bil glavni moto troboja snidenje članov sosednjih LD, izmenjava mnenj in prijateljsko srečanje. Zmagovalna ekipa LD Motnik je prejela prehodni po-

kal v trajno last, druga je bila ekipa LD Tuhinj, tretja pa Domžale. V posamezni razvrstitvi je zmagal Štefan Lukan pred Darkom Škrbincem iz LD Tuhinj, tretji pa je bil Jože Hočevar iz LD Domžale. Ob dobri kuhinji našega vrlega strelca Jožeta se je druženje zavleklo v pozno popoldne. Lovci LD Domžale se zahvaljujemo vsem sodelujočim z željo, da se ponovno snidemo tudi v letu 1992 v organizaciji LD Tuhinj.

M. Kovič

A&D d.o.o. Podgorje 56, 61240 Kamnik

Z novim sprejem

ALDOL

sta čiščenje in nega orožja užitek!

ALDOL je idealno sredstvo za čiščenje, zaščito in nego kovinskih in lesenih delov orožja. Po uporabi orožja ni več zamudnega čiščenja! Orožje, tudi mokro, samo obrizgate z vseh strani z ALDOLOM. Po kratkem delovanju sredstva orožje obrišite z mehko krpo in zaščitite s tanko plastjo ALDOLA. Pred ponovno uporabo orožja cev temeljito obrišite z mehko krpo! ALDOL zagotavlja zanesljiv strel in natančen zadetek!

Naročite ga lahko po telefonu (061) 812-811 ali na naslov:

A&D d.o.o., Podgorje 56, 61240 Kamnik.

Dobava (po povzetju) v 15 dneh!

Za večja naročila prek lovskih druţin (naročilnica) vam priznamo 15% popust!

Se priporočamo!

Jubilanti

Gregor Glazer, ustanovni član LD Dravograd, je letos, 8. 3. praznoval 80-letnico.

Rodil se je leta 1911 v Otiškem Vrhu pri Dravogradu. Že kot mlad je vzljubil lepoto narave in da bi lahko čim tesneje živel z njo, se je odločil za gozdarski poklic.

Leta 1946, ko je bila ustanovljena LD Dravograd, je bil eden izmed njenih ustanovnih članov. Lovski izpit je opravil leta 1952 pri takratni Okrajni lovski zvezi Slovenj Gradec.

V lovski družini je še vedno, kljub svojim 80-im, zelo aktiven. Vse od ustanovitve lovske družine pa do danes je opravljal domala vse funkcije v lovski družini vestno in odgovorno. Naštejmo jih le nekaj: gospodar LD (1947–48 in 1959–60), starešina (1955–56, 1961–64 in 1974–76), kinolog (1958–59 in 1969–74), predsednik NO (1985–89). Vedno si je in si še danes zelo prizadeva za ohranitev, varstvo in gojitev divjadi, kakor tudi narave nasploh. Vedno je pripravljen z dobrimi nasveti pomagati pri kateremkoli delu v lovski družini.

Tudi gradnja Lovskega doma na Tertinekovem in bivaka Piramida pod vrhom Košenjaka ni bila opravljena brez njegovega dela. Za njegovo večletno in vsestransko požrtvovalno

delo v lovski organizaciji ga je LZS leta 1955 odlikovala z znakom za zasluge, leta 1977 pa je prejel red za lovske zasluge III. stopnje. Ob 30. obletnici LD Dravograd je prejel družinsko priznanje, ob 40. letnici leta 1987 pa naziv »častni član LD Dravograd«.

Ob 80-letnem jubileju, ti, Grega, vsi člani LD Dravograd želimo še veliko zdravja ter obilo lovskih užitkov med nami solovci in v naših prelepih koroških gozdovih, ki se razprostirajo med Dravo in Košenjakom.

Lovci LD Dravograd F. K.

V prelepi, idilični severovzhodni haloški vasi Goričak pri Zavrču je 17. maja 1991 praznoval svoj življenjski jubilej – 60 letnico ter 38 let aktivnega lovskega delovanja v vrstah zelene bratovščine, član naše lovske družine Zavrč in dolgoletni starešina **Anton Petrovič-Tonček** iz Haloza.

Rodil se je v najlepšem pomladanskem mesecu v številni bajtarsko-delavski haloški družini. Otroška leta in rosno mladost je preživel med prelepimi haloškimi vinogradi in bregačami. Že kot otrok je spoznal vse krivice tedanjega časa, izkoriščanega haloškega človeka. Vzljubil je haloško krajino in njene ljudi, saj se vedno s ponosom in rad vrača v svoje Haloze. V zgodnji mladosti ga je življenjska pot zanesla od doma. Izučil se je za tesarja, nato pa je še uspešno, ob delu,

končal srednjo delovodsko gradbeno šolo. Zaposlil se je pri sedanjem gradbenem podjetju Gradis, enota v Celju, kjer je tudi sklenil aktivno delovno dobo.

Ker je imel Tonček že kot mlad fant veliko veselje in zanimanje za živo naravo, predvsem pa za divjad, se je takoj, ko je imel primerne pogoje, vključil v zelene vrste lovske bratovščine. To je seveda bila domača Lovska družina Zavrč. Zaradi pridnosti in delavnosti v lovskih vrstah so ga starejši lovci takoj sprejeli kot sebi enakega ter mu kot mlademu lovcu zupali razna odgovorna opravila v lovski družini. Bil je član nadzornega odbora v letih od 1955 do 1966. Od leta 1966 dalje pa vse do danes je starešina. Dolgo trajajoče starešinstvo v lovski družini priča, da je naš Tonček sposoben in vreden tega zaupanja. Člani zelene bratovščine ga poznamo kot delavnega, pravičnega in poštenega lovca. Veliko svojih lovskih aktivnosti namenja varstvu in gojitvi divjadi.

Pod njegovim vodstvom je lovska družina zgradila funkcionalen lovski dom, strelišče na glinaste golobe ter dokaj uspešno gospodarji z divjadjo, predvsem s srnjadno. Posebno skrb namenja Tonček tudi vzgoji mlajših članov, saj je bil vzoren in dober mentor večini mlajših članov. Vedno skrbi tudi za lovsko pravičnost pri izvajanju lova ter za tovariške odnose. Je uspešen vodnik brak – jazbečarja in dober strellec na glinaste golobe. Uspešno tudi predstavlja lovsko družino pri drugih uporabnikih prostora ter pri krajevni upravi. Tonček pa je vseskozi tudi aktiven izven delovanja lovskih vrst. V mladih letih je bil v mladinski delovni brigadi, aktivno je deloval tudi pri gasilskem društvu in v raznih organih krajevnega uprave, kjer deluje še danes.

Za uspešno in prizadevno delo na različnih področjih je prejel mnoga priznanja. Za uspehe na področju lovstva je prejel od LZS znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Lovci haloške lovske družine

mu ob življenjskem jubileju želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih dni v haloških loviščih ter ravne cevi, mirno roko in dober pogled, Diana pa mu naj bo naklojena pri njegovem najljubšem lovu – lovu na srnjaka, predvsem v revirju Goričak.

Lovci LD Zavrč – MiO.

5. oktobra 1991 je praznoval **Alojz Arko**, član LD Krško, svojo šestdesetletnico. Ribniški rojak Lojze je že več kot 30 let v lovskih vrstah posavskih lovcev in vso to dobo deluje na odgovornih in zahtevnih mestih organov Zveze lovskih družin Posavja-Krško, večji del te dobe pa tudi v raznih organih Lovske zveze Slovenije ter Kinološke zveze Slovenije.

V LD Krško je leta 1959 opravljal posle blagajnika, nato pa je bil 8 let njen tajnik. Od leta 1961 je bil član upravnega odbora tedanje Okrajne lovske zveze Krško in nato Zveze lovskih družin Posavja. Leta 1972 je prevzel funkcijo tajnika izvršnega odbora ZLD Posavja, ki jo opravlja še danes. Poleg te funkcije je bil od leta 1960 pa do leta 1978 predsednik kinološke komisije pri OLZ ozioroma ZLD Posavja. Od ustanovitve Lovskega kinološkega društva Posavje, je nepretrgoma do danes predsednik tega društva. Več let je bil predsednik komisije za SLO in DS in vso svojo lovsko dobo referent za lovski turizem pri ZLD Posavja. Jubilar je bil več let tudi

Gregor Glazer

Anton Petrovič

Alojz Arko

član samoupravnega sodišča pri ZLD in LZS. Od leta 1983 do 1986 je bil član Izvršnega odbora Kinološke zveze Slovenije. Zadolžen je za pregledovanje legel in tetoviranje mladih lovskih psov. Od leta 1970 je stalni tajnik komisije za lovske izpite pri ZLD Posavja.

ZLD Posavja je v letih 1966 do 1974 imela lastno jerebičarno na Trški gori in Lojze je bil strokovni sodelavec pri umetni vzreji poljskih jerebic. Od leta 1969 do 1979 je bil naš jubilarnt predsednik komisije za lovstvo pri občini Krško.

Kot dolgoletni tajnik IO ZLD Posavja vzdržuje najtesnejše stike z vsemi lovskimi družinami. Vso svojo lovsko dobo je posvetil širjenju najnaprednejših idej in akcij v vseh lovskih družinah Zveze.

Ob skoraj preštevilnih funkcijah in zadolžitvah, ki jih je imel in jih še ima, vse naloge opravlja zelo uspešno, vestno, zlasti pa tekoče in v največje zadovoljstvo vseh organov, komisij, društev itd. Kot zelo uspešnega organizatorja ali predavatelja ga srečamo na vseh predavanjih in lovskih tečajih pri ZLD.

Naš jubilarnt je poleg številnih lovskih in kinoloških funkcij med prvimi opravil izpit za lovskega tehnika. Bil je nadvse aktiven pri oblikovanju našega lovskogojitvenega območja ter lovskogojitvenih bazenov.

Po nemajhni zaslugi jubilarnta ima ZLD Posavja zadovoljive odnose s področnimi organi in predstavniki območnih občinskih skupščin, kmetijskimi in gozdarskimi podjetji, saj je Lojze dolgoleten in izkušen družbenopolitični delavec.

Naš jubilarnt je nosilec številnih odlikovanj. Od LS Jugoslavije je prejel srebrni red za lovske zasluge, od LS Hrvaške lovsko odlikovanje I. in II. reda, od LZ Slovenije pa znak za lovske zasluge, reda za lovske zasluge II. in I. stopnje ter Zlatorogovo plaketo, KZS pa ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom ter redom II. in I. stopnje.

Poleg lovskih in kinoloških odlikovanj je tudi nosilec medalje dela in ordena dela s srebrnim vencem.

Dragi Lojze! Vsi posavski lovci ti ob tem jubileju iz srca čestitamo. Želimo, da bi še velikokrat praznoval z nami rojstni dan in doživel še veliko lepih lovskih doživetij.

Posavski lovci – V. J.
in Lovska zveza Slovenije

Lovski oprtnik

Petelin na počitnicah

Vesele dogodivščine s srečanja pri Jezerni roži

Lep jesenski dan. V kotu dvorišča se kadi iz dveh velikih kotlov, ozračje je prepojeno s prijetnim vonjem po srnjakovem golažu in na ražnju pečenih rib. Domače melodije, med njimi tudi lovske. Vse mize so zasedene, nekateri plešejo, drugi pojejo, skratka, veselijo in zabavajo se sproščeno v lepem, tipično barjanskem okolju, ki človeka pomirja. Vsem pa je skupno, da so za nekaj časa pozabili na vsakdanje tegobe, uničujočo vojno pri sosedih in veliko zaskrbljenost tudi za naš jutrišnji dan.

Otroci kot otroci, mladostno prešerni, so se gnetli okoli stojnice za srečolov, ogledovali darila, zadetke, še prav posebej pa »žive dobitke«. Od petelina v gajbi, zajčka pa do srnjačka, kot glavnega dobitka. Srnjačka so otroci iskali, pa niso našli.

Pri mizah ugibanja, želje, predvsem otroci so si želeli sreče v srečolovu, da bi zadel »žive dobitke«.

Začelo se je pri naši mizi, ki je pozneje tudi dobila ime »miza živih dobitkov.« Sedemletni Miha je že od daleč kričal: Očka Izo, Izo poglej, petelina sem zadel. Mihov obraz je žarel v veselju in zadovoljstvu. Za očeta Iza pa tega ne bi mogli reči. Prej je imel kisel obraz. Stanujejo namreč v bloku in predstavljajte si »veselje« soseske, ko bi petelin začel kikirikati in buditi v zgodnjih jutranjih urah. In mizo je bila tudi štirinajstletna dijakinja Ines,

znana po tem, da ima rada živali in če ne bi stanovali v bloku, bi imela doma gotovo mali živalski vrt, tako pa ima le papigo. Ne bi mogel reči, da bi Ines zavidala Mihi za petelina. S petelinom je že imela slabe izkušnje. Odrčal jim je z devetega nadstropja... Sicer pa, kako dobro je, da človek naprej ne ve, kaj mu bo prinesla usoda. Tudi Ines si ni niti predstavljala, kakšna presenečenja so jo še čakala.

K mizi prinese gospa Milena nov »živ zadetek«, rekla je, da naj bi bila to vretica, udomačen dihurček, jaz o tem nisem bil prepričan pa sem molčal, da ne bi prišlo morda do zamer. Toda nove težave. Punčka pri sosednji mizi v jok, ker si je ona tako želela, da bi »zadela« to živalco. Stekla so pogajanja med obema mizama, uspešna pogajanja, ne »balkanska«, kot smo jih vajeni. In punčki pri sosednji mizi so se posušile solzice in tudi ona je bila zadovoljna.

Okoli gajbe s petelinom se je zbrala gruča otrok, ki so peteli-

na ogledovali, občudovali, drežali, petelin pa je vse to stoično prenašal. Potem se je nekdo – ne bi vedeli, kdo – spomnil, da bi petelina pobožali tudi po hrbtu. Narahlo je odprl pokrov, petelin se je znašel in izbral svobodo. Odrčal je prek miz, med nogami ter se izmotal in jo ubral na barjanske travnike. Miha je začel kričati: Moj petelin, moj petelin. Ljudem se je fant zasmilil in v skupinah so se odpravili na lov za pobeglim petelinom. Pravijo, da je bil lov naporen, za nekatere pa zabaven. Končno tudi uspešen. Miha je imel petelina ponovno v gajbi. Očka Izo pa je izrabil priložnost in predlagal Mihi, da bi dali petelina za nekaj časa na počitnice h kmetu, stricu, kjer ga bo lahko tudi obiskal. Miha se je strinjal in tako so bili zadovoljni očka Izotok, Miha, še posebej pa petelin, ki se je znašel na kmečkem dvorišču.

Ines je medtem kupila nekaj novih srečk in ko je Borut, vodja srečolova poiskal zadetek, je lahko samo rekel: Čestitam,

zadela si glavni dobiček – srnjaka. Trinajstletni Jaka pa je strokovno-pokroviteljsko pripomnil: Vse ti bom razložil, toda trenutno, kot vidiš sem tako zaposlen z srečkami, da ne morem. Uf, to je pa velik štos, je še dejala Ines, srnjaka pa še nikoli nisem imela.

Kot se novice hitro širijo, se je tudi zvedelo, kdo je zadel glavni dobiček. nekaj lovcev je izrazilo priliko in čestitalo gospe Nuški za glavni dobiček, in seveda, ker ima tudi lepo hčerko Ines. Zanimali so se, ali bi morda sama želela ali skupno s hčerko upleniti srnjaka. Nuši to ni bilo čisto jasno in je odgovorila, saj ga je hčerka zadela, zakaj bi ga sedaj še uplenila. Lovci, kavalirji na splošno, do šarmantnih dam še posebej (kdo pa ni...), so takoj ugotovili, kako je z zadevo in zagotovili: srnjaka bomo dostavili na vaš dom. Vse bo urejeno, kot se takim rečem streže, po preizkušenih lovskih običajih.

Ines pa je glodala radovednost, kje naj bi bil srnjak. Prvega lovca, ki ga je srečala, je pobarala: Prosim, kje je pa srnjak?

Kateri srnjak?

Tisti, ki sem ga zadela na sročolovu.

Ja, ta se pa še pase.... je hudomušno odgovoril lovec in pustil Ines v negotovosti. Tako se je vrnila k mizi, stisnila se je k mami Nuški in previdno potipala: Mami, kam pa bomo dali srnjaka? Ali veš, da ima ostro rogovje. Na naši terasi bi ti vendar požrl vse rože... Nuška, ki je »srnjakovo zadevo« že obvladala, je pomirila hčerko: Zadovoljna sem, ker si dobila glavni dobiček, s srnjačkom pa ne bo težav. Po tem zagotovu je bila tudi Ines zadovoljna, vsaj na zunaj, če je pa bila v resnici, pa močno dvomim.

Stane Lenardič

Čeda se je tudi tokrat izkazala

ZLD Posavje-Krško je pred 20 leti naselila kolonijo jelenov damjakov v obširnem Krakovskem gozdu. Ta divjad se je na tem področju sicer »prijela«,

zadnje čase pa populacija (kakšnih 30–40 živali) nekako stagnira, kljub temu, da lovci v populacijo z odstrelom posežemo vsako leto zelo zmerno. Prijatelj Zoran iz LD Vel. Podlog je letošnjega septembra in oktobra porabil veliko časa za intenzivni lov na damjaka. Posrečilo se mu je upleniti damječe tele in junico, a največja želja, da bi uplenil svojega prvega lopatarja, je ostala neizpolnjena.

Oktober je mineval, pričel se je damječji ruk. Tedaj je pričakoval svojo zadnjo letošnjo priložnost. 21. oktobra zjutraj se mu je posrečilo zalesti rukajočega damjaka na strelno razdaljo. Po strelu je jelen odskočil in z ne preveč gotovimi koraki odšel v goščo. Zoran je streljal v precej visokem ločju, zato nastrel ni bilo težko najti in označiti. Pri tem delu mu je bil v veliko pomoč prijatelj Jože s svojimi izkušnjami. Na nastrelu sta našla nekaj kapljic krvi in zdrobljene dele kosti. Ugotovila sta, da je bil jelen zadet; toda kam?

Za pomoč sta se obrnila na lovca Jožeta iz sosednje LD, ki ima za delo po strelu zelo izkušeno brak-jazbečarko Čedo. Psica je stara 10 let, a še vedno zelo vitalna in za delo po krvnem sledu v polni formi. Že marsikaterega strelca je rešila glavobola zaradi površnega strela, divjad pa rešila dolgotrajnih muk.

Damjaka je Zoran streljal ob 7. uri zjutraj, iskati pa smo pričeli ob 13. uri. Po ponovnem pregledu nastrela smo ugotovili, da je damjak zadet najverjetneje v nogo. Psica je živahno potegnila po sledu in nas odvedla v goščavo, kamor se je zatekel tudi ranjeni jelen. Zoran in Jože sta označevala sled s papirjem, kajti pri iskanju ne smemo ničesar prepustiti zgolj slučaju. Skozi goščavo nas je vodila sled v redko hosto s tipičnimi orjaškimi krakovskimi hrasti. Med sledenjem smo psico nekajkrat »kontrolirali«. Vsakič smo ugotovili, da je na pravem sledu, saj smo vsakokrat našli na listju tudi kakšno kapljico krvi. Sled smo nadaljevali in psici čedalje bolj ver-

SUŠILEC OBUTVE

TERMES, d.o.o., Ljubljana
Medenska 81 E

Mokro obutev si lahko hitro, enostavno in učinkovito posušite s **SUŠILCEM OBUTVE!**

Cena: **22 DEM v SLT protivrednosti**
Pošljemo po povzetju.

Tel.: (061) 50-633

jeli, da nas pravilno vodi. Sledili smo že kako uro, izdelali smo že več kot 3 km sleda, a o ranjenem damjaku ni bilo ne duha, ne sluha. Približevali smo se velikemu podretemu delu, ko se je pred psico in Jožetom, kot nekakšna senca, pojavil damjak in se začel oddaljevati v gostejše grmovje. Sled in dve kapljici krvi sta nam povedali, da je pred nami iskani damjak. Jože je Čedo spčil s slednega jermena;

glasno je psica odgnala jelena na drugo stran Krakovega proti lovišču sosednje LD Raka. Čedin glas je čedalje bolj tonil v globino gozda in nazadnje popolnoma zamrl.

»Sedaj pa imamo«, smo si rekli. Nekaj časa smo še čakali na mestu, če bi Čeda slučajno damjaka obrnila nazaj, vendar se to seveda ni zgodilo. Odpravili smo se po njuni sledi, ki sta jo puščala na odpadnem listju. Napredovali smo s precejšnjo

V lovišču LD Jezersko, v Černičevem robu v Komatevri, je 24. 9. 1991 Franc Tišler uplenil jelena, nepravilnega šestnajsteraka. Jelen je tehtal 120 kg, star pa je bil več kot 10 let. Rogovje tehta 8,5 kg in je neuradno ocenjeno z 211,5 CIC točkami. Franc Tišler, član LD Jezersko, sicer pa poklicni lovec Podjetja za gojitev divjadi Kozorog – Kamnik, je povedal, da je to prvi »zlati« jelen, uplenjen v lovišču LD Jezersko.

Foto: Franc Ekar

težavo, vendar smo kljub temu izdelali skoraj kilometer nadaljnega sleda. Kar naenkrat je Jože postal pozoren. Vprašal me je, če je pred nami kje kakšna hiša, saj se mu je zadelo, da je slišal pasji lajež. »Tu daleč naokoli ni zagotovo nobene hiše«, smo mu odvrnili. »Potem sem slišal Čedo, ki laja na mestu!« Vsi smo ponovno napeto prisluhnili in res smo zaslišali nekje v daljavi psičin glas.

Z Jožetom sva takoj pospešila korak, da naju je Zoran, ki ima kakšen kilogram preveč, komaj dohajal. Glas Čede, ki je držala jelena na mestu, je postal vse bolj razločen. Upehani smo se naposled ustavili približno 300 metrov pred mestom, kjer je psica oblajevala. Tu smo se razporedili, da bi v primeru, če bi damjak odskočil, lahko streljali. Jože je šel neposredno proti glasu, kajti zaradi grmovja se ni ničesar videlo, z Zoranom pa sva se bližala laježu od strani. Čeda je damjaka ustavila in oblajevala v potoku Lokavec, ki meji obe lovišči LD. Ko nas je začutila, je postala še bolj napadalna; preplavala je potok in damjaka napadla z nasprotnega brega ter mu preprečevala beg. Ko je damjak spoznal, da ne more več naprej, se je hotel rešiti z begom nazaj mimo Jožeta. Jože ga je z natančnim strelom zadell, vendar to ni bilo dovolj. Še Zoran mu je moral naposled skrajšati muke z usmililnim strelom v vrat.

Celotno sledenje je trajalo dobri 2 uri, damjak pa je med tem časom naredil prek 7 kilometrov. Zadet je bil res v sprednjo desno nogo, nad kolonom.

Z Jožetom sva Zoranu iskreno voščila lovski blagor, okrasili smo Čedino ovratnico in njegov klobuk z vejico plena, damjaku pa dali tudi zadnji grizljaj. Zoran je moral obljubiti, da bo v bodoče skušal bolj natančno streljati, saj je ugotovil, da je po površnih strelih preveč trdega dela in muke. Da se je vse skupaj tako srečno končalo, gre zahvala Čedi in njenemu nesebičnemu vodniku Jožetu, ki je žalostno vzdihnil: »Vse na svetu bi dal, če bi

lahko moji Čedi odvzeli vsaj nekaj let!«

Počasi smo se vrnili v realnost, popolnoma resni pa smo ostali, ko smo ugotovili, da smo sredi Krakovskega gozda in da je verjetno najbližja vas od nas oddaljena najmanj 5 km, da se spušča mrak in da nas najtežje opraviло še čaka. Toda za lovce...

Franc Svetec

V Gorskem Kotarju že kontrolirajo lov na polhe

Lov na polhe (polhanje) je že večstoletna tradicija ne le v Sloveniji (predvsem Notranjska, Dolenjska in Kočevska), pač pa tudi v Gorskem Kotarju v sosednji Hrvaški. Kot nam poroča dipl. inž. Alojzije Frković iz Delnic, so posamezni polharji iz Gerova, Crnega Luga, Tršča in drugih krajev znali uloviti tudi do 800 polhov v eni lovni sezoni. Da so lahko prek zime prehranili svoje številčne člane družine, so očističene polhe shranjevali v posebnih lesenih čebričkih, meso dobro nasolili in ga postopoma uporabljali celo zimo. V domači medicini so poleg okusnega mesa veliko uporabljali tudi poljšo mast, za izdelavo raznih krznenih oblačil in pokrival pa so izkoriščali ustrojene poljske kožuške.

Zanimanje za lov na polhe ni prav nič manjše v novejšem času – nasprotno, opaža se, da celo narašča. V prostrane gozdove Gorskega Kotarja prihajajo v jeseni loviti celo tuji polharji, še posebno iz Slovenije. Zaradi močnega pritiska polharjev je morala gozdarska uprava iz Delnic pričeti kontrolirati lov na polhe in predpisati pogoje lova. Da bi s tem seznanili tudi bralce revije Lovce, nam je A. Frković poslal nekaj skrajšanih poudarkov.

1. Lov na navadnega polha (*Glis glis*) se sme izvajati v lovni dobi le ob predhodnem pisnem dovoljenju, ki ga na zahtevo lovcev na polhe izda »Uprava šuma Delnice« in sporoči prek svojih področnih gozdarskih postaj. Pri izdaja-

Obdelava ujetih polhov po uspešnem lovu; v lovišču Uprave za gozdove Delnice je lov polhov mogoč le ob pridobitvi posebne dovolilnice.

Foto A. Frković

nju lovnih dovoljenj je polhar dolžan vplačati akontacijo 50% vrednosti takse za lov, ki je odvisna od odobrenega števila polhov. Cena za vsakega ulovljenega polha znaša 10 din.

2. Polhe se sme loviti le v lesenih pasti »škrinjice« ali »šklope«, ki živali takoj usmrtijo in v katere nastavljam naravne vabe (lesnika ipd.). Loviti polhe z dimljenjem dupel ali na kakšne drugačne načine, s katerimi uničujejo cela legla, je najstrožje prepovedano.

3. Polhar lahko naenkrat nastavi največ 20 lesenih pasti, lovi pa lahko le v tistem gozdnem območju in v tistem časovnem obdobju (predvsem pa do tistega števila odobrenih polhov), kot je navedeno v dovolilnici.

4. V loviščih, kjer se nahaja jelenjad, se ne sme loviti polhov pred 1. oktobrom. Lov na pol-

ha je dovoljen na Hrvaškem do 31. oktobra.

5. Nadzor nad lovom polhov in kontrolo ulova bo opravljalo službeno lovsko osebje gozdnega gospodarstva Delnice. Oseba, ki bo lovila polhe brez predpisanega dovoljenja, bo kaznovana po določbah Zakona o lovstvu Republike Hrvaške.

Ur.

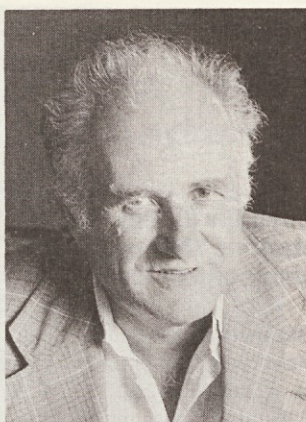
V spomin

Franci Strle, član LD Lož–Stari trg, urednik glasila Lovec, novinar, publicist in zgodovinar, je umrl za srčno kapjo 6. 8. 1991 v Ljubljani, star 64 let.

Težko si predstavljamo, skozi kakšne težave se je v življenju moral prebijati. Otroška leta je preživel v nenehnem pomanjkanju v svoji rojstni vasi Podcerkvi na Notranjskem, dokončal osnovno šolo in se pod vplivom nekaterih sovaščanov, zlasti pisatelja, lovca in kasnejšega partizanskega komisarja Matevža Haceta, vključil v OF in že kot 15-letni mladinec odšel v partizane, v Notranjski odred. Pozimi 1944. l. se je kot borec Tomšičeve brigade udeležil pohoda 14. divizije na Štajersko. Še ne 18-leten je dobil čin poročnika.

Po vojni je kot uslužbenec ministrstva za notranje zadeve študiral ob delu, dovršil gimnazijo in višjo pedagoško šolo. Zatem je bil v letih 1958, 1959 urednik in odgovorni urednik glasila Lvske zveze Slovenije – Lovec, nato pa 12 let pri Radiu Ljubljana. Upokojitev je dočkal kot novinar časopisa TV 15.

Zadnjih 18 let se je največ ukvarjal z raziskovanjem in pisanjem zgodovine NOB in postal tudi predsednik Društva piscev zgodovine NOB. V tem času so izšle njegove knjige: Partizanski volk samotar (o heroju in lovcu Viktorju Kraševcu), Veliki finale na Koroškem (zadnji boji l. 1945) in monografija Tomšičeve brigade, 1., 2. in 3. del. Pred smrtjo je pripravil še rokopis 4. in delno tudi 5. dela. Franci izhaja iz družine z lovske tradicije, na kar je bil vedno ponosen. Trije njegovi strici so bili navdušeni lovci. Posebno aktiven lovec je pokojnikov brat Zdravko, ki je npr. pred desetletjem uplenil 218 kilskega medveda. Francijevo lovske udejstvovanje pa je bilo predvsem usmerjeno k varstvu divjega živalstva in narave sploh. Zato za njim ni posebnih trofej,

Franci Strle

toda z velikim zadovoljstvom je prijateljem rad pokazal rogovje edinega jelena, ocenjeno s 176 točkami.

V reviji Lovec so bili objavljeni njegovi številni prispevki. Nazadnje je polemiziral o risu, ki pa ga ni zagovarjal. Član LD Lož–Stari trg je bil nad 30 let, vmes nekaj časa tudi član LD Medvode. Leta 1979 mu je LZS »za zvesto sodelovanje pri našem glasilu in urejanje Lovca« podelila plaketo revije Lovec II. stopnje.

Žaro s posmrtnim pepelom Francija Strleta so lovci LD Lož–Stari trg in borci NOV 9. 8. ponesli iz bratove hiše na pokopališče v Podcerkvi, jo položili v družinski grob in pokopniku izkazali tudi poslednje lovske časti.

Uredništvo glasila Lovec – C.F.

Streli iz lovskih pušk in otožni glas lovskega roga so oznanili, da se je za **Jožeta Elšnika** lov končal; zapustil nas je 1. 5. 1991, od njega smo se z vsemi lovske častmi poslovili na Gorci pri Malečniku.

Rodil se je 16. 2. 1931 kot kmečki sin v Malečniku, in že kot otrok je rad hodil z očetom na lov, vzljudil naravo in kazal poseben čut do divjadi.

Po odsluženju vojaške obveznosti se je leta 1953 včlanil v lovske družino Malečnik, član zelene bratovščine je bil skoraj polnih štirideset let. V tem času je spoznal, da je lov tudi obveza do narave in aktivnosti v lovske organizaciji.

V LD Malečnik je bil od leta 1962 do 1964 član UO in od

Jože Elšnik

leta 1976 do 1981 njen starešina.

Na lastno željo se je leta 1981 včlanil v LD Košaki in tudi pri nas opravljal razne funkcije: od leta 1982 do 1986 je bil predsednik NO in član disciplinske komisije, od leta 1986 pa vse do svoje prezgodnje smrti pa referent za lovske kinologije, saj je bil tudi sam vodnik psa.

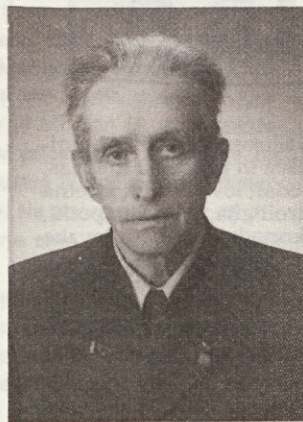
Jože je bil vse skozi pravičen in vzoren lovec, prizadeven varuh narave, med lovci pa si je s tovariškim in naprednim odnosom pridobil velik ugled in zaupanje.

Prav tako požrtvovalno je delal pri gradnji lovskega doma in na številnih prireditvah.

Za požrtvovalno delo v lovske organizaciji ga je LZ Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge, LD Košaki pa ob svoji 40-letnici delovanja s posebnim priznanjem.

Jože pa je bil tudi dober vino-

Franc Kodra

gradnik in kletar, saj smo z njegovo dobro kapljico nešteto-krat nazdravili na zadnjih pogonih in drugih srečanjih.

Jože, hvala ti za vse, kar si storil za našo lovske družino, za iskreno prijateljstvo in pomoč, ki si nam jo nudil s svojimi nasveti in delom. Veličina tvoje duše in skromnost bosta več-eno zapisani v srcih nas vseh, ki smo te imeli radi.

Lovci LD Košaki – P. I.

Francu Kodri, našemu najstarejšemu in dolgoletnemu članu, velikemu ljubitelju narave, vzornemu lovcu, častnemu članu in soustanovitelju LD Motnik–Špitalič se je za vedno ustavilo srce 3. 5. 1991. Od njega smo se z lovske častmi poslovili številni lovci in prijatelji na pokopališču v Zgornjem Tuhinju.

Rodil se je 16. 9. 1904 v Črnem Vrhu v Tuhinju. Frančeva življenjska pot ni bila lahka. Na manjši hriboviti kmetiji, kjer je odraščal in kasneje osnoval svojo družino, se je moral vse-skozi boriti za svoj košček kruha. Dela na mali kmetiji, dela v gozdovih, razna priložnostna dela in nato dela v rudnikih v Franciji so ga izčrpala, po drugi strani pa utrdila.

Med okupacijo se je že leta 1942 vključil kot aktivist v NOB, kasneje odšel v Šlandrovo brigado, nato pa je bil določen za ekonomo partizanske bolnice. Po osvoboditvi se je zaposlil kot področni gozdar in to ostal vse do upokojitve.

Še mlad se je vključil v zeleno bratovščino, opravil izpit za lovskega čuvaja in tudi opravljal lovske-čuvajsko službo pri takratnih lovske zakupnikih. Če izvezamemo leta dela v Franciji in okupacijske leta, je bil lovec prek 65 let.

Takoj po osvoboditvi se je ponovno vključil med lovce in leta 1946 bil med ustanovitelji LD Motnik, kjer je ostal član vse do svoje smrti. Vrsto let je bil član upravnega odbora in to: gospodar 1948–1953, 1959–1961, predsednik NO 1955–1958, predsednik DK 1962–1964, dolgoletni revirni vodja itd. Veliko je prispeval

pri urejanju lovišča, varstvu divjadi, zatiranju krivolova in splošnem ugledu LD. Bil je v pravem pomenu gojitelj divjadi, saj se je le redko dogodilo, da je sprožil strel na veliko divjad. Za svoje delo je prejel več odlikovanj in priznanj. Zglednega lovskega tovariša bomo za vedno ohranili v lepem spominu.

Član LD Motnik-Špitalič – I. S.

Adolf Žitko, LD Planota, *4. 2. 1925 †28. 6. 1991.

Franc Rangus, LD Šentjernej, *3. 5. 1915 †11. 10. 1991.

Franc Breznik, LD Slov. Gradec, *1. 12. 1906 †16. 9. 1991.

Franc Kocijančič, LD Gabrovka, *18. 1. 1919 †13. 9. 1991.

Vilko Čurin, LD Kog, *5. 3. 1915 †16. 9. 1991.

Umrlim časten spomin!

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Franc Žabkar, LD Raka, *14. 5. 1925 †13. 8. 1991.

Slavko Lindič, LD Mala Gora, *2. 10. 1919 †29. 5. 1991.

LOVSKA PRATIKA. Prvič na Slovenskem. Žepni priročnik za vsakega lovca. Obvešča in preganja dolgčas. 224 strani pestrega branja. Koledar, lovne dobe, strelna svetloba, gibanje planetov, astrologija, lovski napotki, beležka, pasti nove lovske zakonodaje, napete lovske zgodbe, horoskop za lovce in njihove žene, rebusi, križanke, vici, velika nagradna križanka (50 nagrad; prva, vrednost 1000 DEM) in še in še. Najlepše darilo. Cena: 280 SLT. Naročite jo lahko na naslov: **MAGNOLIJA, d.o.o.**, Celovška 108, Ljubljana ali po tel.: (061) 553-775.

Lovska kinologija

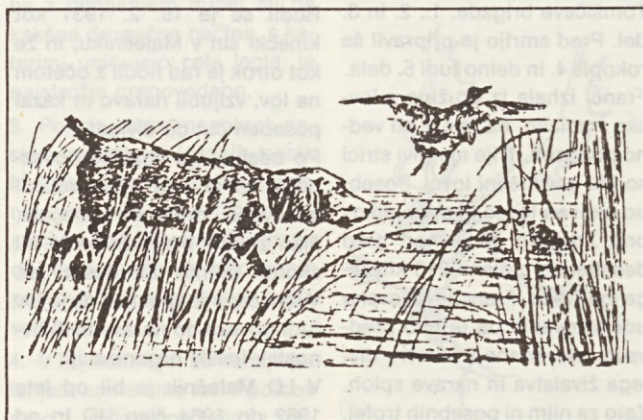
Častitljiv jubilej staroste slovenske kinologije in lovstva

Februarja letos si je Ivan Caf iz Maribora na svoja uporna pleča naložil 85 križev.

Z lovom in lovskimi psi se je prvič srečal kot kratkohlaničnik pri svojem dedu, uglednem lovcu. Deda in njegovega ptičarja Kara je spremljal na lov na jerebice. Lov mu je bil tako všeč, da je že naslednji dan psa zvalil z dvorišča. V sadovnjaku za hišo je skočil zajec in pes za njim. Zvečer je nadebudni Ivanček dedu potožil, da pes, ki zajca ne ujame, ni za jago. Seveda je bilo s tem samostojnih lovskih pohodov takoj konec. Lovec je bil tudi njegov oče in Ivan mu je šolal in vodil ptičarja Rina, ki je v tretjem polju postal vzdržen tudi pred zajcem, kar je bila takrat prava redkost. V prvi Jugoslovanski rodovni knjigi, izdani leta 1938, zasledimo pod številko 135 A vpisanega tudi njegovega kratkodlakega ptičarja Draga Dravskega, s katerim sta že takrat opravila vse zahtevne preizkušnje. Pod številko 119 B je vpisana tudi nemška kratkodlaka ptičarka Asta Metliška, ki je vse preizkušnje opravila s I. nagradnim razredom. Ivan se je spominja kot ene izmed svojih najboljših in najbolj zvestih pasjih spremljevalk. Že leta 1936 je začel vzrejati nemške kratkodlake ptičar-

je v svoji zaščiteni psarni »Pobrežka«. Med drugo svetovno vojno, ko je bil v konfinaciji, se je spoznal tudi z rejci in vodniki nemških lovskih terierjev in tudi z utemeljiteljem te pasme dr. Laknerjem. Ivanova zasluga je, da se je ta lovsko uporabna pasma psov jamarjev razširila tudi pri nas. Ob spominih na terierje se Ivan spomni svojih najboljših, Fohli, Baltija, Kune Pobrežke (z opravljeno vsestransko uporabnostno preizkušnjo) in Dona Pobrežkega, odličnega sledarja z doseženimi številnimi mednarodnimi prvaštvami v lepoti in delu. Po vojni nekaj časa ptičarjev ni vzrejal. Žilica pa mu ni dala miru in z uzvoženo psico Ralle (Rosa) von Speltachgrund in njenimi odličnimi potomkami to pasmo vzreja še danes. Z Roso in sedanjo plemenko Hero Pobrežko je dosegel tudi mednarodno prvaštvo v lepoti. Iz njegove psarne je izšlo prek 450 vrhunskih lovskih terierjev in ptičarjev, še lani je ptičarko Hero paril celo v Švici in s tem kot z vsem svojim izjemnim kinološkim delovanjem pripomogel in poskrbel, da imamo tudi v Sloveniji najboljše zasnovane ptičarje in terierje. Pred 54 leti je Ivan opravil izpit za kinološkega sodnika. Kot vrhunskega poznavalca psov jamarjev in ptičarjev ga pozna vsa Jugoslavija in tudi zamejstvo. Neumorno je vedno in povsod iskal priložnost, da bi slovensko lovsko kinologijo dopolnili z novimi znanstvenimi, teoretičnimi in praktičnimi dosežki, da bi jo posodobili in da bi se spet dvignila na nekdanjo raven.

Reorganizacija slovenske lov-

Ivan Caf s svojo nemško kdl. ptičarko in lovskim terierjem

ske kinologije, ki je povzročila velik upad strokovnosti, Ivana Cafa ni ustavila, zavzemal se je za napredno misel in znanje v kinologiji. Tudi njegova velika zasluga je, da imamo na področju ptičarske in jamar-ske lovske kinologije spet so-dobne pravilnike za ocenjevanje dela, ki sledijo napredku v svetu in omogočajo izdelavo progenotestnih analiz za ugo-tavljanje vzrejnih vrednosti plemenjakov in plemenk, po-sodobitev rodovnih evidenc ter za obnovo pri nas opušče-nih strokovnih del.

V dolgoletnem kinološkem de-lu je Ivan deloval kot odličen predavatelj o vzreji, vzgoji, šo-lanju in vodenju lovskih psov. Je odličen praktik pri delu s psi po krvnem sledu. Še danes se spominjam njegovih napotkov in izkušenj iz zelene prakse, ki nam jih je podal v začetku 70. let na predavanju in prikazu polaganja umetnega krvnega sleda in dela po krvnem sledu. Predavanje je organizirala Po-družnica LDPŠ za Pomurje in Podravje. Nikoli ni pozabil opozoriti, da mora biti v LD odličen »krvosledec« zmeraj

na voljo, prva dolžnost lovca pa je, da strelja tako vestno, da bi divjad padla v ognju in strela niti ne bi slišala, kot rad reče Ivan.

Že pri dedu je kot fantič prvič ustrelil iz prednjače, po njem je podedoval tudi svojo prvo puško, lično boroveljsko pete-linko. Lovsko karto je dobil že leta 1923, tako mlad, da je oče zanj moral podpisati jamstvo. V poznejših letih je postal izvr-sten strokovnjak za balistiko in vsi lovci Maribora in okolice, ki so kaj dali na točnost svojih risanic, so jih pristreljevali pri njem.

Ob strogih lovskih mentorjih, dedu, očetu in takratnem pred-sedniku Mariborske podružni-ce SLD Bogdanu Pogačniku, je postal Ivan lovec največjega formata. Ne po trofejah, pač pa po smislu za opazovanje in poznavanju divjadi. Od znanih dupleških lovcev Krajncem sem o Ivanovih lovskih veščinah slišal naslednjo anekdoto: »Bilo je v času ruha, v bogatih jele-njih loviščih Psunja na Hrvaškem. Ivan kot izkušen lovec je lovil sam in ko je večje oponašal rukajočega jelena, ga je za-lezel lovski čuvaj z gostom, ki je želel upleniti močnega jele-na. Ko je čuvaj svojo napako uvidel, je ob sočni kletvici do-dal... »Pa nikad ne znaš gde riče jelen a gde ovaj Slo-venac'...«

Bil je med ustanovitelji Lov-skih družin Duplek in Pobrež-je, njun dolgoletni funkcionar, vrsto let pa je deloval tudi v or-ganih ZLD Maribor, ki je prva začela s strokovnim ocenjevan-jem lovskih trofejev. Dolga leta je vodil delo te komisije. Že leta 1935 je bil prvič izvoljen v upravni odbor Mariborske zveze. Leta 1931 je sodeloval v Mariborski podružnici DLP. Vse do njunih nasilnih ukini-tev je bil član Društva ljubite-ljev ptičarjev in španjelov ter Društva ljubiteljev psov jamar-jev. Na zboru sodnikov za pti-čarje smo ga pred leti izvolili za izpraševalca na izpitih za kinološke sodnike in to delo opravlja še danes z vso zagna-nostjo in le njemu lastno vest-nostjo.

Za požrtvovalno delo ga je

Lovska zveza Slovenije odliko-vala z znakom za lovske zaslu-ge in redom II. stopnje. Je imetnik srebrnega in zatega znaka Klubov za lovske terierje ZR Nemčije in Avstrije in nji-hov častni član. Prejel je odli-kovanje Kluba za nemške krat-kodlake ptičarje Madžarske ki-nološke organizacije. Ob soje-nju na IKP, 1987 v Avstriji, mu je Klub nemških kratkodlakih ptičarjev ZR Nemčije izročil njihovo najvišje odličje – zlati znak za kinološke zasluge.

Kinološka zveza Slovenije se ga ob njegovem častitljivem jubileju ni spomnila; pred vr-sto let mu je podelila le zlati znak za kinološke zasluge.

Spomnila pa se ga je zato Ki-nološka zveza Hrvaške, ki mu je ob ocenjevanju na preizkuš-nji po krvnem sledu v Samobo-ru podelila zlato odličje, pisno zahvalo za napredek kinologi-je v sosednji Hrvaški pa mu je ob tej priliki izročil tudi pred-stavnik kinološkega društva Samobor. Spomnili so se ga kinologi lovci iz Ptuja, ki so ga povabili medse in svečano proslavili Ivanov visoki življenj-ski jubilej. Spomnili smo se ga tudi kinologi-lovci iz Pomurja ob tradicionalnem telesnem ocenjevanju lovskih psov mar-ca letos v Radencih.

Spoštovani Ivan – naš starosta slovenske lovske kinologije in lovska obenem! Zahvaljujemo se ti za tvojo strokovno pomoč in neizmerljiv prispevek k lov-ski kinologiji. Ostani tako tr-den in vztrajen še dolgo med nami, saj sta nam tvoje bogato znanje in neomajna vztrajnost vzor in še kako potrebna pri skupni borbi za napredek stro-kovnosti v slovenski lovski ki-nologiji.

Vzrejna komisija za ptičarje
– V. P.

PREDVIDENA LEGLA LOVSKIH PSOV

Lovski terierji (JR LT):
o: 5/I, m: 5/I, leglo 1. 11. 91. Rejec Milan Ferjančič, Buda-nje 44, 65271 Vipava.
o: 4/II, m: 3/I, leglo 30. 10. Re-jec Jože Žgank, Pongrac 116, 63302 Griže.

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

OBVESTILO STRANKAM

Obveščam vse lovce, da sprejemam živali v prepariranju na novem naslovu:

PREPARATORSTVO ZUPET

VIDEM 6
61312 VIDEM-DOBREPOLJE

Prodám risanico winchester, kal. .300 mag., s strelnim daljnogledom (6×40) ali **jo zamenjam** za kal. .243 winch mag. Janko Habjan, Škalska 10, 63210 Slovenjske Konjice, tel.: (063) 753-328.

Prodám boroveljsko bokarico, kal. 12/7×65R s strelnim daljnogledom verolyth – super 8×56 GA/LS in **ново мошко lovsko obleko št. 60**. Informacije po telefonu (061) 851-633 – Pahulje.

Prodám češko bokarico kal. 12/7×65R s strelnim daljnogledom 6×45 (češka montaža). Informacije po telefonu (061) 714-501 – Zupančič.

Prodám strelni daljnogled habicht 6×42 in vložno cev, kal. .22 mag. (44 cm) za šibreno cev, kal. 12. Informacije po telefonu (062) 343-552, Željko Dolinar.

Prodám boroveljsko bokarico, kal. 12/7×57R z menjalnimi cevmi 12/12 in dvema strelnima daljnogledoma 8×56 in 4×32. Vinko Dornik, 62315 Šmartno na Pohorju 35, tel.: (062) 834-100.

Prodám malo uporabljane lovske puške: češko bokarico, kal. 12/7×65R, suhlavo bokarico 12/7×65R, rusko bokarico IŽ-27E kal. 12/12 in karabinko, kal. .308 match. Informacije po telefonu (068) 831-880 – Raster.

Prodám repetirno šibrenico znamke Winchester, mod. ranger 120, kal. 12 mag. (na 5 nabojev). Puška je nova in ima tudi menjalno cev. Informacije po telefonu (065) 75-665.

Izdelujem kakovostne lovske kravate z vezenim emblemom srnjaka, fazana, kozoroga, zajca in divjega petelina. Pošiljam po povzetju. Cena 190 SLT, Jože Gjergjek, Ivana Regenta 29, 69000 Murska Sobota. Tel.: (069) 22-326.

Prodám leglo tribavnih nemških gonilčev. (Leglo 25. 6. 1991). Tone Kaplan, Delavska pot 9a, 68273 Leskovec pri Krškem. Tel.: (0608) 31-796 Kaplan (zjutraj ali zvečer).

Kupim sledoglasnega psa za lov na divje prašiče. Ponudbe z navedbo telefonske številke sprejemam na naslov: Franko Morato, Seča 52, 66230 Portorož.

Lične, enostavne podložne deščice za lovske trofeje vseh vrst, pa tudi podložne deske, na katere lahko pritrdite noge srnjadi, doprsne dermoplastične preparate srnjaka, gamsa in **aluminijaste, belo pobarvane umetne čelnice**, na katere privijete odpadlo rogovje srnjaka ali jele na, vam izdelam po vašem pisnem ali telefonskem naročilu. Naročeno pošljam po poštne povzetju (upoštevam tudi reklamacije). Vojin Pejič, 54204 Bijelo Br-

KRZNARSTVO

Komenskega 36
61000 Ljubljana

Tel.: (061) 320-556

**KOŽE IN KRZNO SPREJEMAMO
V STROJENJE, IZDELAVO IN POPRAVILO!**

do – Sarvaš, Kolodvorska 62, tel.: (054) 888-474.

Prodám kovinske pasti za lov kun in pižmovk. Informacije po tel.: (061) 264-103.

Prodám 15 mesecev staro resasto jazbečarko (tel. oc. prav dobro). Jurak Ivan, Dolenje Kamence 33a, 68000 Novo mesto.

Prodám suhlavo tricevko, kal. 12-12/7×65R, s strelnim daljnogledom habicht (suhlska montaža). Informacije po tel.: (067) 23-125 Knafelc.

Prodám suhlavo bokarico, kal. 12/7×65R, s strelnim daljnogledom swarovski 6×42 (suhlska montaža). Tel.: (063) 714-408, popoldne.

Prodám češko bokarico, kal. 16/7×57R, s strelnim daljnogledom in menjalnimi cevmi 16/16. Prodám tudi lovsko obleko št. 65. Informacije po telefonu (061) 483-672 – Javornik.

Prodám odlično ohranjeno češko bokarico super brno, kal. 12/7×65R, s strelnim daljnogledom (6×), in neuporabljano **bokarico CZ**, kal. 12/12. Informacije po telefonu (064) 633-446 Hauptman.

Prodám lovskega terierja, starega 10 mesecev z odlično telesno oceno. Informacije po telefonu (061) 264-676, Poljšek.

Prodám češko bokarico, kal. 7×57R/12, s strelnim daljnogledom zeiss (češka montaža). Informacije po telefonu (061) 786-040, Žgajnar.

Prodám vikend v 1. fazi (7×7 m), z zemljiščem (1400 m²) na Travnici gori. Informacije po telefonu (061) 182-531.

Prodám leglo nemških prepelicarjev (rjavci). Leglo 27. 10. 1991 (oče CAC, mati rez. CACIB). Anton Bračun, Pot za stan 9, Dragomer, 61351 Brezovica, tel.: (061) 653-806.

Ugodno prodám bokarico CZ, kal. 12/12

in **MK puško toz** – 17. Informacije po telefonu (061) 647-470, Vrhovc.

Prodám karabinko kal. .223 remington, s strelnim daljnogledom in **6 mesecev staro brak-jazbečarko** odličnih staršev. Marcel Hrnava, Vransko 91, 63305 Vransko.

Prodám novo italijansko kombinirano puško, kal. .222 remington/20, z montiranim strelnim daljnogledom (6×42). Informacije po telefonu (069) 82-983 – Drago Melin, Vulkmerjeva 2, 69240 Ljutomer.

Prodám kratkodlake istrske gonilce, stare 4 mesece in brak-jazbečarko, staro 1 leto. Mirko Koritnik, tel.: (065) 69-003.

Prodám odrasle brak-jazbečarje (dva psa in psico). Željko Pleša, Horvatova 13, 41020 Novi Zagreb. Tel.: (041) 412-140.

Izgubila se je lovska terierka (tetovirna številka LT 63913). Najditelja prosim, da me o najdbi obvesti po telefonu (068) 47-023 – R. Žibert, Mirna. Čaka ga nagrada!

Prodám dve boroveljski puški; brezpetelinko, kal. 16-16, in dvocevno bock risanico, kal. 7×65R/222 remington mag. Montiran je strelni daljnogled (1,5–6×42). Imam tudi naboje. Informacije po telefonu (061) 213-946.

Prodám novo Zolijevo kombinirko kal. .308 winch./20 mag., z rezljanim kopitom. Informacije po tel.: (065) 82-960 – zvečer.

Po naročilu in željah ročno izdelujem lesene ročaje (platnice) za vse vrste revolverjev in pištol. Prav tako obnavljam obrabljene lesene. Na zalogi imam lepo orehovino. Za vse izdelke dajem garancijo. Informacije po telefonu (061) 59-884 – Janez.

Prodám MK puško Brno 2. Puška je odlično ohranjena in malo rabljena. Cena 650 DEM. Telefon: (061) 222-613.

Prodám karabinko kal. .223 remington, s strelnim daljnogledom (6×40), suhlska montaža. Telefon: (061) 221-200, popoldne.

KNJIGARNA ZDRAVJE KNJIGARNA

KOLEDAR 1992 biološkega vrtnarjenja, knjiga: natančen opis opravil na vrtu glede na vplive zvezd, lune, sonca in izkušnje prednikov • Cena: 300 SLT.

MOJ BIOVRT, knjiga: vrtnarjenje brez kemije • kdaj in kako kaj sadimo in sejemo • recepti naravnih gnojil • Cena: 250 SLT.

BIOKRUH, knjiga: vse o pripravi testa in o sestavinah za biološko polnovreden kruh in pecivo • 90 receptov • Cena: 250 SLT.

BIOHRANA, knjiga: načela o sodobni bioprehrani • zakaj manj mesa in več žit • Cena: 250 SLT.

RIBE NA 150 NAČINOV, knjiga: recepti za zdravo pripravo morskih in sladkovodnih rib ter mehkužcev • Cena: 250 SLT.

ČEBELJA LEKARNA, knjiga: vse o zdravilnosti medu, propolisa, cvetnega prahu, mlečka, strupa • Cena: 250 SLT.

SPROSTITUTEV, knjiga in kaset: knjigo o avtohipnozi spremlja kaset z avtosugestivnim programom • Cena: 375 SLT.

ŽIVETI S SLADKORNO BOLEZNIJO, knjiga: vse o sladkorni bolezni in zdravljenju • jedilniki za sladkorne bolnike • Cena: 300 SLT.

ŽIVETI Z REVMAZIZMOM, knjiga in kaset: natančna navodila za lajšanje revme in kaset z vajami za razgibanje in za hrbtenico • Cena: 375 SLT.

PRIPRAVA NA POROD, knjiga in kaset: vse o nosečnosti in avtosugestivna kaset z napotki za lažji porod • Cena: 375 SLT.

AEROBIKA PO MERI, knjiga in kaset: program, po katerem si vsak izbere svojo najboljšo aerobno obremenitev • Glasbena spremljava na kaseti • Cena: 375 SLT.

MOJI PRVI DNEVI, knjiga in kaset: vodnik zdravega razvoja otroka od rojstva do enega meseca. Kaset z glasbo, ki pomirja otroka • Cena: 375 SLT.

HUJŠAJMO, knjiga in kaset: strokovni napotki za hujšanje in kaset s sugestivno oporo za hujšanje • Cena: 375 SLT.

VARUJMO SRCE, knjiga in kaset: priročnik za varovanje srca in vaje na kaseti za krepitev srčne mišice • Cena: 375 SLT.

RIŽ NA 100 NAČINOV, knjiga: jejmo nepolirani riž • predjedi • juhe • rižote • druge jedi, torte in sladice • Cena: 250 SLT.

RECEPTI ZA BIOHRANO, knjiga: recepti za vse letne čase • z veliko vitaminov in vlaknin • za različne starosti • Cena: 300 SLT.

NE KADIM VEČ, kaset: avtosugestivni program za pomoč pri odvijanju od kajenja • Cena: 150 SLT.

PEPELKA, knjiga in kaset: pravljična za otroke, bogato dramatisirana in opremljena z glasbo starih mojstrov • Cena: 250 SLT.

OSTRŽEK, knjiga in kaset: pravljična za otroke, bogato dramatisirana in opremljena z glasbo starih mojstrov • Cena: 250 SLT.

OBUTI MAČEK, knjiga in kaset: pravljična za otroke, bogato dramatisirana in opremljena z glasbo starih mojstrov • Cena: 250 SLT.

KOLIKO JE URA ? knjiga, kaset in kartonska ura: zgodba, ki mlade ob branju knjige in poslušanju kasete nauči gledati na uro • Cena: 250 SLT.

V KRALJESTVU ZAČIMB, knjiga: o začimbah, barvno ilustrirana, novost na našem tržišču • Cena: 350 SLT.

SPOMINI: spominska knjiga za vpisovanje najbolj pomembnih dogodkov od rojstva do šole • Cena: 450 SLT.

ZDRAVJE, revija: vsi naročniki imajo 10 % popusta na maloprodajno ceno in vse ugodnosti iz kluba Zdravje (stran 50).

KOLEDAR BIOLOŠKEGA VRTNARJENJA

Letos že drugič izdajamo koledar biološkega vrtnarjenja, lahko bi mu rekli tudi Lunin koledar, saj Luna vpliva na dogajanje na našem vrtu veliko bolj kakor druga nebesna telesa.

Biokoledar 1992 vam svetuje, kateri dan je najprimernejši za različna opravila na vrtu, to pa je le del zanimivega branja.

V biokoledarju 1992 se boste iz meseca v mesec seznanjali s številnimi nasveti, navodili in razlagami, ki vam bodo omogočili dober pridelek brez uporabe kemije. Serija člankov, ki dajejo koledarju že kar pratrikarski značaj, vam bo odkrila že pozabljena opravila na naših vrtovih, predvsem tista, ki so jih biologi znova proučili in potrdili kot resnično učinkovita. Vse je povsem enostavno, naravno, nekateri bi rekli kar vsakdanje. V tej enostavnosti, ki ji je vzor samo narava, pa se skriva tudi uspešno bio- ali - kot nekateri radi rečejo - organsko vrtnarjenje.

Z organsko pridelanimi vrtninami varujemo svoje zdravje in okolje.

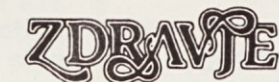
Nekaj pa smo prispevali k varovanju okolja tudi mi, skupaj s tovarno papirja Videm: koledar je natisnjen na recikliranem papirju, torej takem, v katerem je uporabljen star papir. Za Biokoledar ni padlo niti eno drevo!

Biokoledar stane 300 SLT.

KNJIGARNA

NAROČILNICA

- ☐ Koledar biološkega vrtnarjenja 1992
- ☐ Moj biovrt
- ☐ Bio kruh
- ☐ Bio hrana
- ☐ Ribe na 150 načinov
- ☐ Čebelja lekarna
- ☐ Sprostitev
- ☐ Živeti z revmatizmom

- ☐ Priprava na porod
- ☐ Aerobika po meri
- ☐ Moji prvi dnevi
- ☐ Hujšajmo
- ☐ Varujmo srce
- ☐ Riž na 100 načinov
- ☐ Recepti za biohrano
- ☐ Ne kadim več

KNJIGARNA

- ☐ Pepelka
- ☐ Ostržek
- ☐ Obuti maček
- ☐ Koliko je ura?
- ☐ V kraljestvu začimb
- ☐ Spomini
- ☐ Zdravje
- ☐ Živeti s sladkorno boleznijo

NAROČAM (prečrtajte kvadratale pred tistim, kar naročate)

priimek in ime _____

ulica in hiš. št. _____

poštna št. _____ ime kraja _____

podpis _____

Naročeno pošljemo po povzetju. Pakiranje in poštnina nista vračunana v ceno. Izpolnjeno naročilnico (lahko jo kopirate) pošljite na naslov: Revija Zdravje, Titova 35, 61000 Ljubljana.

V Ljubljani so vse naše knjige vedno na zalogi v knjižarni Državne založbe na Titovi 25.

LOVČEV KOLEDAR 1992

JANUAR

1 S Novo leto
2 C Bazilij, Gregor
3 P Genovefa
4 S Angela Fol.
5 N Milena
6 P Trije kralji
7 T Rajmund
8 S Severin
9 C Julijan
10 P Agaton, Viljem
11 S Pavlin Oglejski
12 N Ernest
13 P Veronika
14 T Feliks (Srečko)
15 S Pavel Pušč.
16 C Marcel
17 P Anton (Zvonko) Pušč.
18 S Marijeta Ogrska
19 N Kanut
20 P Boštjan
21 T Neža (Janja)
22 S Vinko (Zmago)
23 C Rajko
24 P Francišek Sal.
25 S Pavlovo spreobr.
26 N Timotej, Tit
27 P Argela Merici
28 T Tomaž Akvinski
29 S Valerij
30 C Martina, Hijacinta
31 P Janez Bosko

FEBRUAR

1 S Brigita
2 N Svečnica
3 P Blaž
4 T Andrej Cors.
5 S Agata
6 C Doroteja, Ljubo
7 P Rihard
8 S Prešernov dan
9 N Apolonija (Polona)
10 P Šolastika
11 T Lurška MB
12 S Benedikt
13 C Katarina
14 P Valentin (Zdravko)
15 S Klavdij, Jovita
16 N Julijana
17 P Silvin
18 T Simeon Jer.
19 S Konrad
20 C Sadot
21 P Irena (Mira)
22 S Marijeta
23 N Dositej
24 P Matija
25 T Taras
26 S Aleksander
27 C Gabrijel
28 P Roman
29 S Prestopni dan

MAREC

1 N Albin (Zorko)
2 P Neža Praška
3 T Pust
4 S Pepelnica
5 C Evzebij
6 P Fridolin
7 S Perpetua
8 N 1. postna ned.
9 P Gregor
10 T 40 mučencev
11 S Sofronij
12 C Doroteja (Dora)
13 P Kristina
14 S Matilda
15 N Klemen
16 P Hilarij
17 T Jedit (Jerica)
18 S Edvard
19 C Jožef
20 P Klavdij
21 S Serapion
22 N Lea
23 P Viktorijan
24 T Dioniz
25 S Oznanjenje Mariji
26 C Evgenija
27 P Rupert, Lidija
28 S Bojan
29 N Bertold
30 P Amadej
31 T Modest

APRIL

1 S Hugo
2 C Francišek Paol.
3 P Rihard
4 S Izidor
5 N Tiha nedelja
6 P Irenej
7 T Saturnin
8 S Albert, Julija
9 C Valtruda
10 P Apolonij
11 S Stanislav
12 N Cvetna nedelja
13 P Martin
14 T Lidvina
15 S Helena
16 C Bernardka Lur.
17 P Veliki petek
18 S Velika sobota
19 N Velika noč
20 P Velikonočni poned.
21 T Konrad
22 S Leonid
23 C Vojteh
24 P Jurij, Fidel
25 S Marko
26 N Bela nedelja
27 P Dan ustanov. OF
28 T Vital
29 S Katarina Sienska
30 C Pij V.

MAJ

1 P Jožef, praznik dela
2 S Boris
3 N Filip in Jakob
4 P Florijan (Cvetko)
5 T Angel
6 S Dominik Sav.
7 C Gizela
8 P Viktor (Zmago)
9 S Dan zmage
10 N Antonin
11 P Žiga
12 T Pankracij
13 S Servacij
14 C Bonifacij
15 P Zofija (Zofka)
16 S Janez Nepomuk
17 N Jošt
18 P Erik
19 T Peter Celestin
20 S Bernardin
21 C Valens
22 P Julija, Renata
23 S Željko
24 N Marija Pomočnica
25 P Beda Čst.
26 T Filip Neri.
27 S Avguštin C.
28 C Vnebohod
29 P Maksim Emonski
30 S Ivana Orlean.
31 N Marijino obiskanje

JUNIJ

1 P Justin
2 T Erazem
3 S Klotilda
4 C Kvirin
5 P Svetko
6 S Norbert
7 N Binkošti
8 P Binkošti, poned.
9 T Primož
10 S Diana
11 C Barnaba
12 P Adela
13 S Anton Padov.
14 N Sveta Trojica
15 P Vid (Vitimir)
16 T Gvido
17 S Adolf
18 C Telovo
19 P Nazarij
20 S Silverij
21 N Alojzij (Vekoslav)
22 P Ahac
23 T Agripina
24 S Janez Krstnik
25 C Dan državnosti
26 P Vigilij (Stojan)
27 S Ema Krška
28 N Irenej (Hotimir)
29 P Peter in Pavel
30 T Prvi mučenci

JULIJ

1 S Eštera
2 C Martinjan
3 P Tomaž
4 S Urh
5 N Ciril in Metod
6 P Bogomila
7 T Izaija
8 S Kilijan
9 C Veronika (Vera)
10 P Amalija (Ljubica)
11 S Olga Kijevska
12 N Mohor in Fortunat
13 P Henrik (Hinko)
14 T Kamil
15 S Vladimir Kijeviski
16 C Karmelska MB (Karmen)
17 P Aleš, Vesna
18 S Friderik (Miro)
19 N Arsen, Sinah
20 P Marjeta
21 T Danijel (Danilo)
22 S Magdalena (Majda)
23 C Brigita Sved.
24 P Kristina
25 S Jakob Star.
26 N Ana in Joahim
27 P Gorazd, Kliment
28 T Viktor
29 S Marta
30 C Peter Krizolog
31 P Ignacij Lojolski

AVGUST

1 S Alfonz
2 N Evzebij
3 P Lidija
4 T Janez Viannej
5 S Marija Sn. (Nives)
6 C Jezusovo spr.
7 P Kajetan
8 S Dominik
9 N Jaroslav
10 P Lovrenc
11 T Klara (Jasna)
12 S Hilarija
13 C Radegunda
14 P Maksim Kolbe
15 S Veliki šmaren
16 N Rok
17 P Hijacint
18 T Helena (Alenka)
19 S Boleslav
20 C Samuel (Samo)
21 P Pij X.
22 S Marija Kraljica
23 N Roza iz Lime
24 P Jernej (Nejc)
25 T Ludvik
26 S Rufin
27 C Monika
28 P Avguštin
29 S Sabina
30 N Feliks (Srečko)
31 P Rajmund

SEPTEMBER

1 T Egidij
2 S Kastor
3 C Gregor Vel.
4 P Rozalija (Zalka)
5 S Viktorin
6 N Angelska
7 P Regina
8 T Mali šmaren
9 S Peter Klaver
10 C Otokar
11 P Erna
12 S Gvido
13 N Janez Zlatousti
14 P Albert
15 T Zalostna M. božja
16 S Ljudmila (Milka)
17 C Robert Bel.
18 P Irena
19 S Januarij
20 N Svetlana
21 P Matej
22 T Mavricij
23 S Paternij
24 C Gerard
25 P Avrelia (Zora)
26 S Kozma, Damijan
27 N Slomškova ned.
28 P Verčeslav
29 T Nadangeli MGR
30 S Hieronim

OKTOBER

1 C Terezija
2 P Bogoljub
3 S Ewald, Gerard
4 N Francišek A.
5 P Mavricij
6 T Bruno
7 S Rožnoven. M. božja
8 C Pelagija
9 P Dioniz
10 S Danilo (Danijel)
11 N Emilijan (Milan)
12 P Maksimilijan
13 T Edvard
14 S Kalist
15 C Terezija Vel.
16 P Hedvika, Marijeta Ala.
17 S Ignacij Antiohijski
18 N Misijonska ned.
19 P Etbin
20 T Vendelin
21 S Uršula
22 C Marija Saloma
23 P Janez Kapistran
24 S Feliks
25 N Daria (Darinka)
26 P Lucijan
27 T Sabina
28 S Simeon, Tadej
29 C Narcis
30 P Alfonz Rodr.
31 S Dan reformacije

NOVEMBER

1 N Dan spomina na mrtve
2 P Verne duše
3 T Hubert
4 S Karel (Drago)
5 C Zaharija, Elizabeta
6 P Lenart
7 S Engelbert
8 N Zahvalna ned.
9 P Božidar
10 T Leon Veliki
11 S Martin
12 C Jozafat
13 P Stanislav
14 S Nikolaj Tavelič
15 N Polde
16 P Marijeta Škot.
17 T Elizabeta Ogr.
18 S Roman
19 C Narsej
20 P Edmund
21 S Albert (Berto)
22 N Kristus Kralj
23 P Klemen
24 T Cvetka (Flora)
25 S Katarina, Erazem
26 C Silvo, Leonard
27 P Virgil
28 S Berte, Eberhard
29 N 1. adventna
30 P Andrej

DECEMBER

1 T Natalija (Božena)
2 S Bibijana (Blanka)
3 C Francišek Ks.
4 P Barbara
5 S Saba (Sava)
6 N Miklavž
7 P Ambrož
8 T Brezmadežna
9 S Valerij
10 C Melkijad
11 P Damaz
12 S Amalija (Malka)
13 N Lucija
14 P Dušan
15 S Kristina (Tinca)
16 S Albina
17 C Lazar
18 P Gracijan
19 S Urban, Teja
20 N Evgen
21 P Peter Kanizij
22 T Demetrij
23 S Viktorija (Zmago)
24 C Adam in Eva
25 P Božič
26 S Dan samostojnosti, Štefan
27 N Sveta družina
28 P Nedožni otroci
29 T David
30 S Rogerij
31 C Silvester (Silvo)

Lovne dobe

kozorog, od 1.8. do 15.1.
medved, od 1.10. do 30.4.
muflon-oven, od 1.8. do 1.1.
muflon-ovca, jagnje, od 1.9. do 1.1.
navadni jelen-samec, od 1.8. do 31.12.
navadni jelen-košuta, tele, od 1.9. do 31.12.
damjak-jelen, od 1.9. do 31.12.
damjak-košuta, tele, od 16.9. do 31.12.
divji prašič, od 1.4. do 15.2.
gams-kozel, od 1.8. do 31.12.
gams-koza, mladiči, od 1.8. do 31.12.
srnjak, od 16.5. do 31.10.
srna, mladiči, od 1.9. do 15.1.
svizec, od 1.9. do 30.11.
poljski zajec, od 1.10. do 30.11.
kuna, od 1.11. do 15.2.
dihur, od 1.11. do 15.2.
jazbec, od 1.8. do 31.1.
divja mačka, od 1.11. do 15.2.
volk (od 1.1.1991 zavarovan)
polh, od 25.9. do 15.11.
njivska gos, od 1.9. do 15.1.
mlakarica, črna lisca, regeljč, kreheljč, od 15.8. do 15.1.
divji petelin (zavarovan)
ruševac, od 1.5. do 15.6.
fazan, od 1.9. do 15.1.
poljska jerebica (zavarovana)
gozdni jereb, od 1.9. do 30.11.
golob grivar, grlice, od 1.8. do 31.12.
veliki ključač in kozica, od 1.8. do 15.1.
kragulj in skobec, od 1.9. do 28.2.

Vse leto zavarovana (ni je dovoljeno loviti) dlakasta divjad:

hermelin, mala podlasica, veverica, vidra, ris, planinski zajec.

Vse leto zavarovana (ni je dovoljeno loviti) per-nata divjad:

vseh vrst pelikani, čaplje, plevice, žličarke, štorklje, gosi (razen njivske gosi), labodi, race, (razen mlakarice, krehlje in reglje), žagarice, jastrebi, kanje, lunji, sokoli, žerjavi, vodne kokoške (razen črne liske), deževniki, sove;
planinski orel, belka, kotorna, prepelica, skalni golob, golob duplar, ribji orel, planinska vrana in kavka, navadna kavka, krekovt, poljska vrana, črna vrana, krokar, samice gozdnega jereba, ruševca in velikega petelina.

Tudi ptice vseh drugih vrst – poleg tu navedenih – so zavarovane oz. zaščitene vse leto.

Izjema so le sraka, šoja in siva vrana, ki jih je dovoljeno loviti vse leto.